وهمان اصول را قبول کنیم والا می‌آیندو اجرا میکنند.

بنابراین لزومی ندارد که ما دراین قبیل مسائل یك جمودت‌هائی بخرج بدهیم و در این موقع یك اظهاراتی بکنیم که بطور کلی حقیقت نداشته باشد مثلا بگوئیم قوانینی که امروزه در اروپا معمول و متداول است کلیتاً ازقوانین ما اقتباس شده است بلی بنده هم تصدیق دارم که یکقسمت ازقوانین اسلامی ما اخذ شده است ولی بطور کلی این طور نیست فقط یك قسمت های برجسته حقوقی که بمذاق آنها خوب آمده ازقوانین اسلامی ما اخذ کرده‌اند.

ما هم مجبور نیستیم تمام قوانین آنها را برای خودمان وضع کنیم در اصول و احکام حقوق مدنی ما مجبوریم بهمان اصول شرعیه و ترتیب معموله خودمان عمل کنیم ولی در جریان امور قضائی وقضاوت قرطاسی رفتارمان باید مطابق اصول همه دنیا باشد. این جا گفته شد در جلسه گذشته یك لوایح خرج ویك پولهائی راتصویب کردیم که بیك اشخاصی بدهند و دراین جلسه هم باز میخواهیم تکرار کنیم بااینکه ملت فقیر است و بعضی هازمال وجن گیر و بعضی دیگر مستخدمین دولت هستند اولا بنده نمی دانم بچه مناسبت رمال وجن گیر را درردیف مستخدمین دولت محسوب داشتند و گمان می کنم متفکر نبودند که این اظهاررا کردند والا نمی فرمودند.

درهرحال بنده عرض می کنم بااین که ملت فقیر است ازعده تأدیه یك مالیات هائی نمی تواند برآید معذلك این گونه مبلغ ها چیز متنابهی نیست و اهمیتی ندارد و آقایانی که همیشه «مثل خود بنده» سنك فقراء را بسینه می زنند خوب است دریك مواقع و مواردیکری رعایت حال فقراءرا بنمایند مثلا موقعی که می خواهیم مالیات تصاعدی وضع کنیم ومالیات را از دوش فقراء بردارشته و برسرمایه دارهای مملکت تحمیل کنیم در آن وقت خوب است این رعایت را بکنند والادر این موقع از طرز تشکیلات وزارت عدلیه و اصلاح امور قضائی مذاکره می‌شود مناسب نیست سنك فقراء را به سینه بزنیم.

در این جا مذاکره می‌شود که طرز تشکیلات عدلیه خوب نیست و مردم ازاین طرز ناراضی هستند.

این حرف در این مملکت زیاد گفته شده است و همه هم شنیده‌اند که مردم روی هم رفته از تشکیلات عدلیه ناراضی هستند ولی باید دانست که عدم رضایت مردم از طرز تشکیلات عدلیه دلیل بدی اونیست زیرا بالخصوص ماها که دیده وتجربه کرده‌ایم می دانیم که مدعی‌ها همیشه از عدلیه فرار می کنند ومدعی علیه هم برعکس بعدلیه می‌چسبند.

مدعی‌ها با این که قبلا فکر های خودشان را کرده و پخته نموده‌اند وشب که در رختخواب می خوابند فکر می کنند که فردا چطور و باچه اسلحه مدعی علیه‌شان را خورد کنند میل دارند که بدارالحکومه عارض بشوند وفراش باشی بیاید وطرفشان را بگیرد و جلب نماید ولی طرز تشکیلات عدلیه برای مدعی علیه‌ها که از قضیه هیچ اطلاعت ندارند دوسه ماه وقت باقی می گذارد که فکر چاره بکنند.

بهرحال آقایان متنفذین بیشتر طرفدار اصول حکومت استبدادی هستند و میل دارند که همان اصول شل کن سفت کن سابق در کار باشد و طرز توصیه بازی باز مجری شود و چیزی نباشد که خوف دوسیه برود ونشود اورا کاری کرد، وبعلاوه محکومین هم همیشه ازعدلیه ناراضی هستند برای این که در دعاوی همیشه یك طرف محکوم است واو البته ناراضی است.

پس هرطور که تشکیلات عدلیه را قرار بدهید بازعدهٔ ناراضی خواهند بود چه مما کم ابتدائی چه مما کم صلح نامه‌دود چه صلحیه چه استیناف درتمام نقاط داشته باشید هرطورو بهرشکل تشکیلات عدلیه‌را قرار دهید باز عدهٔ که محکوم می‌شوند ناراضی خواهند بود.

این عدم رضایت نه تنها دراین مملکت است بلکه در تمام دنیا عدهٔ ازمردم ازعدلیه ناراضی هستند و اگر آقایان مطالعه بفرمایند ملاحظه خواهند کرد که درسابق مردم از قضاوت هائی که در محاکم شرعیه بخصوص می شد ناراضی بودند وهرقاضی شرعی که محاکمه می کرد طرف بغض ونفرت مردم بود ویك دشمن هائی داشت ووقتی یك نفر محکوم می شد او باتمام بستگانش با آن قاضی دشمن می‌شدند و حالا تمام آن شکایات مجتمع و در اطراف عدلیه متمرکز شده است و مردم را ازعدلیه ناراضی کرده است ولی این ها هیچکدام مربوط بمسیو برنی نیست.

قانون تشکیلات را هم همانطور که آقای عضدالسلطنه اظهار کردند دولت به مجلس پیشنهاد کرد ودرادوار گذشته بمجلس آمده و بکمسیون عدلیه رجوع شده و به تصویب کمسیون رسیده است وچند سال هم هست که در مملکت مجری است و حالا اگر دولت حس می کند که مردم ناراضی هستند ولازم است تغییر بدهد باید خودش طرز بهتری بجای این ترتیب درنظر بگیرد و بمجلس پیشنهاد کند یا اگر کلا احساس کرده‌اند که عدم رضایت مردم ازطرز تشکیلات فعلی یك مبنای صحیحی دارد باید این ترتیب فعلی را ملغی کنند و طرز بهتری بجایش معمول دارند و بنده شخصا مایل هستم که اصول حکمیت و قضاوت مجری شود اگر غیر ازاین ترتیب برای مملکت مقتضی بود بنده هم طرفدار آن بودم ولی این تشکیلات راما تا سالیان دراز باید تمدید بدهیم و حکومت ملی را باین وسیله باید مستقر کنیم ممکن است دولت در اطراف این تشکیلات یك اصلاحات و نظریاتی بکند ولی بهرحال اصلش را نمیتوان از بین برد و بهرصورت قضاوت قرطاسی خواهی نخواهی در مملکت باید مجری باشد و درآتیه هم باید آن را ادامه داده

(بعضی ازنمایندگان گفتند مذاکرات کافی است و بعضی دیگر اظهار کردند کافی نیست)

رئیس- (خطاب بآقای دست غیب) نوبت جنابعالی است بفرمائید.

دست غیب- اولا خیلی متأسفم که رفیق بنده آقای یاسائی موافق بودند و بنده ناچار باید مخالفت کنم و با کمال عذر خواهی از ایشان عرض میکنم که قسمت اعظم ازفرمایشات ایشان خارج ازموضوع بود.

برای اینکه یك قسمت ازفرمایشاتشان این بود که هیچ وقت ممکن نخواهد بود که همه مردم ازعدلیه وطرز تشکیلات عدلیه راضی باشند بدیهی است ازآن جا که عدلیه مرجع تظلمات عمومی است اکثر مردم چون محکوم می شوند البته از عدلیه ناراضی خواهند بود.

نظر حکام شرع سابق که خودشان خوب مثل زدند ولی این مسئله مربوط به مسیو برنی نیست.

یك قسمت از اظهاراتشان این بود که فرمودند باید فرق گذاشت میانه طرز تشکیلات وقضاوت.

یك وقت است که ما می‌خواهیم تشکیلات عدلیه را مرتب کنیم که بفرموده خودشان احضاریه چطور وبچه وسیله باید برای طرف فرستاده و ابلاغ شود ویادر صورت استنکاف ازرؤیت چه باید کرد یا ترتیب میز وصندلی واطاق چطور باید باشد.

اینها البته راجع بطرز تشکیلات عدلیه وغیر ازمسئله قضاوت است وچنانچه خودشان هم فرمودند این را نباید مخلوط به امر قضاوت کرد وامر قضاوت باید مطابق اصول شرعی باشد

برای این که مذهب رسمی ما اسلام است ودرترتیب قضاوت که مدعی چه باید بکند ومنکر چه وظیفه دارد این باید بر طبق اصول شرعیه انجام پذیرد

ولی راجع بطرز تشکیلات عدلیه همان طور که آقای معاون محترم وزارت عدلیه فرمودند درخرد ایران هم یك عده اشخاص حقوق‌دان بااطلاعی ازقبیل آقای مشیرالدوله وشاهزاده نصرت‌الدوله هستند که گمان نمی کنم اطلاعاتشان از مسیو برنی کمتر باشد وآنها البته خوب میدانند که ترتیب ابلاغ احضاریه یا رساندن اخطاریه چطور است. واین آقایان دراداره کردن تشکیلات عدلیه ناچار تخصص دارند و مطلعند وخوب می‌توانند مرتب نمایند وخود این آقایان ممکن است درطرز تشکیلات عدلیه اقدام نمایند.

ولی آقای معاون وزارت عدلیه یك عبارتی اظهار کردند که بعقیده بنده نباید جواب داده شود.

مثلا فرمودند (مرکز ثقل) شاید عرضشان این بود که مرکز ثقل با بودن مجلس شورای ملی پرنی است اگر اینطور است که اصلا عبارت را نباید جواب داد و ازخودشان باید پرسید که آقا یعنی چه؟! بفرمائید مقصودچه بوده؟ آقای منصورالسلطنه مرکز ثقل راباوجود مجلس شورای ملی تعبیر کردند به مسیو برنی این چیز غریبی است!

درهرحال یك عبارت (مرکز ثقلی) فرمودند وبنده یاد داشت کردم و قطعاً تند نویسها هم یاد داشت کرده‌اند و گمان نمی کنم اشتباه کرده باشم.

رئیس- آقا خارج ازموضوع است.

دست غیب - در کلمه دیگرشان فرمودند چون مجری دراجرا مسامحه میکنند وایشان اجرائیات را خوب می کنند و خوب اجرا می کنند ازاین جهت باید اضافه حقوق داد - مگر ایشان رئیس اجرا هستند -

علاوه ازهمه اینها اصلا بنده با کنترات مسیو برنی مخالفم تا چه رسد به اضافه حقوق ومدد معاش چرا؟

برای اینکه ما وقتی که میخواهیم یك نفری را بسنجیم ودرنظر بگیریم بعد او فوایدش را بسنجیم وبعد او را کنترات کنیم خوب!

فایده مسیو برنی چیست؟ برای وضع قانون است؟

علاوه ازاینکه اینطور نیست بنده از آقایان موافقین استدعا دارم که در موقع دفاع این تعبیررا نکنند حتی از آقای یاسائی استدعا دارم که درمجلس شورای ملی ایران درطی عبارات ودفاعشان این اظهار را نکنند که مسیو برنی برای ما قانون وضع می کند —

اما آمدیم بر سر اینکه فایده مسیو برنی این است که چون طرز تشکیلات را بهتر ازهمه میدانند وعالم است ازاین جهت باید استخدام شود.

اولا این مسئله چندان مسلم نیست برای این که ما خودمان اشخاصی درمملکت داریم طرز تشکیلات عدلیه را خوب بدانند وبتوانند مرتب کنند برفرض این که ایشان هم متخصص باشند یازده سال کافی است برای اینکه از معلومات ایشان استفاده شود واین درس را بما بیاموزد

البته مدت ده سال کافی است چنانچه یکی از آقایان موافقین درمقدمه اظهارشان فرمودند مثل بلژیکی‌ها که مردمانی هستند که تعلیم داده ومیدهند ودلیل هم آوردند. پس مدت ده سال کافی خواهد بود که ما را ازوجود مسیو برنی بی‌نیاز کند. واگر هم

ایشان کسی بوده‌اند که دراین مدت بهیچ کسی تعلیم نداده اند

پس اصلا چه فایده دارند که ما حالا مدد معاش درباره ایشان منظور کنیم - از این جهت بنده اصلا با کنترات ایشان مخالفم آقایان موافقین تمنا دارم که در طی عباراتشان یك بیاناتی نفرمایند که بملیت یا مذهب ایران گوشه وخدشه بزنند.

رئیس- شاهزاده نصرت‌الدوله.

(اجازه)

نصرت‌الدوله - بنده ازبرای مخالفت یا مشاجره با آقایانی که با کنترات مسیو برنی مخالفند اینجا نیامده ام.

اگر مخالفت همه آقایان مخالفین مثل مخافت آقای دست غیب بود که اصل مقصودشان را فرمودند هیچ مورد نزاع ومحل ایراد نبود.

زیرا ایشان فرمودند: (اصلا من با استخدام برنی مخالفم) والبته عقیده خودشان اظهار کردند ومحل ایراد هم نیست زیرا عقاید وافکار همه آقایان نمایندگان استقلال دارد ممکن است یك کسی معتقد باشد که وجود همچو مستخدمی لازم است و دیگری معتقد باشد که لازم نیست

ولی چیزیکه اسباب نهایت تأسف و بعقیده من بدبختی است (من بعقیده خودم حرف میزنم ممکن است مخالف این عقیده هم باشد)

این است همانطور که آقای یاسائی اظهار کردند نمونهٔ ازعدم قدرشناس نسبت به یك نفر مستخدم خدمت گذاری دراینجا ابراز می‌شود.

آن هم مستخدمی که بقول آقای دست غیب دهسال است خدمت میکند..

کازرونی- درعوض باو پول داده‌اند.

نصرت‌الدوله - بلی باو پول داده‌اند ولی پول دادن باقدرشناسی دوتا است البته کسیکه می آید و عمر خودش را در یك کاری صرف میکند وخدمت می کند از لحاظ مادی باید حقوق بگیرد

ولی ای بسا اشخاصی هستند که پول میگیرند و خدمت هم نمی کنند پس ما ازمستخدمینی که خدمت میکنند وزحمت میکشند باید قدردانی کنیم

اگر آقایان اصلا میگویند ما میل نداریم مسیو برنی درخدمت دولت ایران باشد آن مطلبی است آنوقت دراطراف این مطلب بحث می کنم که ببینم آیا وجود برنی حقیقتاً برای مملکت ما مفید هست یا نه؟ اگر میفرمایند امروزه مفید نیست مطلبی است. ولی اگر آقایان بخواهند بفرمایند که او هیچ کاری تا حالا نکرده اینطور نیست.

مخصوصاً آقای دست غیب اشاره فرمودند که آقای مشیرالدوله ولی و بنده در عدلیه کار کرده وطرز تشکیلات عدلیه را اداره کرده‌ایم راست است.

بنده خودم مدتی درورزارت عدلیه بوده وکار کرده ام مدتی معاون بودم و چندین مرتبه هم وزیر شده ام و اطلاعاتی دارم و امروزهم دراین جا باطلاع آقای دست غیب خصوصاً وسایر همکاران محترم خودم عموماً میرسانم وخود را وظیفه دارمیدانم که این شهادت را بدهم که حقاً مسیو برنی دراین مدت خدمت کرده ووجود اویکی ازمبانی تشکیلات عدلیه بطرز جدید بوده است البته ما ها ازاو استفاده کرده ایم و اوهم از آقای مشیرالدوله وبنده ودیگران که باو کمك کرده‌اند استفاده نموده است. راست است که ماها هم باو کمك ومساعدت کرده ودرطرز تشکیلات عدلیه به صورت جدید دخالت وشرکت داشته ایم

ولی اینطور نیست که وجود او آلت معطله بوده است

بنده بشما قول میدهم که خود بنده اگر اورا آلت معطله می‌یافتم به هیچ وجه قبول نمی کردم که اودرعدلیه باقی بماند. دیگر اینکه دراینجا اشاره شد که ما خارجی ها را ازنقطه نظر سیاسی آورده ایم آقایان باید درنظر داشته باشند که ما مستشارها را هیچوقت ازنقطه نظر سیاسی نیاورده ایم وتاکنون هم نیاورده‌ایم. یك دفعه دیگری درهمین مجلس با مجلس چهارم بود که آقای مدرس ازمسیو برنی مدافعه میکردند میفرمودند ازعده‌ی ضررتر است یعنی ازتمام مستخدمینی که آورده ایم وازتمام خارجی‌ها که اینجا داشته ایم بی‌ضررتر است. بنده اصلا اصطلاح ایشان را میخواهم اظهار کنم ولی عقیدهٔ خودم نیست

(میفرمودند ازهمه بی‌ضررتر مسیو برنی است)

بعضی از نمایندگان - از همه بی‌نفع تر.

نصرت‌الدوله- مقصود ایشان چه بود؟ اگر من این را نتوانستم بفهمم نه این است که می‌خواهم ازنقطه نظر دفاع ازمسیو برنی ذکر کرده باشم.

مقصود ایشان این بود که هیچ وقت مسیو برنی در وزارت عدلیه مانع ومخل وزراء عدلیه که خواسته‌اند با تجربه مملکتی خودشان کارهائی بکنند نشده است وهیچ وقت نگفته است که چون مرا اینجا آورده‌اید نباید این کار را بکنید وباید هرچه من میگویم عمل کنید.

او این جا به عنوان مشاوره بوده است.

آقای دست غیب یك اختلاف وتفکیکی کردند بین قضاوت و تشکیلات و هیچ محتاج به این اظهارات نبود

زیرا مسیو برنی رااصلا برای قضاوت استخدام نکرده‌اند اورا به سمت مستخدم ومشاور از برای تمام کارهائیکه مربوط به وزارت عدلیه است آورده‌اند میخواهد قسمت تشکیلات باشد میخواهد قسمت اقتباسات مملکتی. اصلا اورا برای قضاوت نیاورده‌اند وبه کنتراتش مراجعه کنند ببینند مسیو برنی قاضی نیست.

در کلیه قوانینی که فعلا ما داریم از تشکیلات و اصول محاکمات حقوقی یاسایر قوانین دیگری که هست همه جا باایرانی‌ها کمك وکار کرده و در قسمت اصلی این بنا شرکت داشته است والبته از این شخص باید قدرشناسی بشود.

اعتراضات دیگری که دراین جا می‌شود از مخالف و موافق بنده می‌بینم یا مخالف می‌خواهند هو کنند ویاموافقین میخواهند ردهو کنند.

بنده هیچ در اصل این قسمت وارد نمی شده.

عرض میکنم که شما قدر خدمات سابق برنی را بشناسید و آن وقت هم قضاوت بکنید اگر امروز مستغنی شده‌اید و نمی‌خواهید استخدامش نکنید ولی طوری نکنید که اسباب یأس شود

ولی بنده عرض می کنم که مسیو برنی هنوز وجودش برای مالازم و مفید است و میتوانید ازاو استفاده کنید.

یك مسئله دیگر هست که آقای معاون وزارت عدلیه یا آقای مخبر اشاره کردند این را بنده میخواهم توضیح بدهم.

درحقیقت این لایحه که فعلا این جا مطرح است لایحه استخدام مسیو برنی نیست.

مسیو برنی را مجلس چهارم برای یك مدتی استخدام کرده است و هنوز هم دوره آن مدت منقضی نشده است. اما این لایحه فعلی واین پیشنهاد چیست؟

این است: یکی از مواقعی که کنترات سابق مسیو برنی منقضی شده بود وبمبایستی تجدید شود مصادف شده بود با ایام فترت و مجلس هم نبود و منحصر بمورد مسیو برنی هم نبود برای اینکه متأسفانه دوره فترت طولانی شده بود وهفت هشت سال طول کشیده بود و از این قبیل کنترات ها خیلی بود که مدتشان منقضی شده بود ومی‌بایستی دولت ازبرای آنها یك فکری بکند.

یك کنتراتی ازبرای مسیو برنی در دوره فترت مقررشد تا درمجلس چهارم که خود بنده مخبر این کمیسیون بودم.

ما درمجلس چهارم چرا مقید بودیم و البته حق هم داشتیم که خود ما استخدام و کنتراتهائی را که لازم است تصویب کنیم اگر هم یك سوابقی یا کنتراتهای دیگری شده بود آن ها را اساس قرار نمیدادیم درآن موقع کنتراتی که از کمیسیون بودجه برای مسیو برنی تصویب شد وبمجلس آمد.

این بود که ملاحظه می‌فرمائید ولی همانطور که آقای مخبر گفتند اوموافق نبود وتصدیق نکرد واست است.

برای اینکه درآن موقع (حالا درست درخاطرم نیست ولواینکه خودم مخبر آن راپورت بودم بچه واسطه بودنظرم نیست) همینقدر بخاطر دارم که رضایت خاطر او به عمل نیامده بود.

ودولت بعد درصدد برآمده است که این را اصلاح بکند وازمجلس تقاضا کند که این تفاوت را تصویب بکند.

پس نمیتوانیم بگوئیم همانطوری که مخبر گفتند آن کنترات مقرره سابق با رضایت خاطر او که یکی ازطرفین کنترات است و کنترات ذوطرفین است به عمل آمده.

اما راجع بقسمت آخر عرض میکنم این دوازده هزارفرانك را که می‌خواهند اضافه کنند این را بنده توضیح می دهم زیرا این منحصر بمسیو برنی نیست بلکه یك سابقه است که معمول بوده وهمیشه دولت ایران نسبت بمستخدمین که ازخارج میگرفته ومخصوصاً مستخدمینی که درمملکت خودشان صاحب کار یا شغل بوده‌اند وبواسطه استخدام درایران ازآن استفاده ها ومنافعی که در مملکت خودشان می کردند محروم می شدند رعایت این حقوق تقاعدی را برای آنها میکردند.

وآقایان باید بدانند که مسیو برنی از مستخدمین رسمی دولت فرانسه است وامروز رتبه‌اش مساوی است بارتبه ریاست استیناف واگر درمملکت خودش باقی مانده بود و درآنجا کار کرده بود مطابق قوانین مملکت خود بیك سنی که میرسید دارای حقوق تقاعد بود.

البته وقتی که یك همچو آدمی میآید دریك مملکتی دیگر مستخدم میشود و از آن منافع واستفاده هائی که درمملکت خودش از استخدامش می کرد محروم میماند.

الحمدلله این یك سابقه ایست که در ایران هست وبهمان میزانی که درمملکت خودش ممکن است بعداز طول خدمت حقوق تقاعد بگیرد ودراینجاهم ملحوظ شده و این هم یك چیز تازه وفوق العاده نیست.

حالا این توضیحات را اینجا عرض کردم وهمانطور که عرض کردم نه مقصودم هو است ونه ردهو است.

وهمینقدر معتقدم و ازآقایان تمنا می کنم که درمذاکرات ازنقطه نظر عدم قدردانی یك تنقیداتی که موجب تأس یك مستخدم خوبی بشود نفرمایند

(جمعی ازنمایندگان اظهار نمودند مذاکرات کافی است و بعضی گفتند کافی نیست)

رئیس- رأی گرفته میشود بکفایت مذاکرات.

آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند.

(عدهٔ قیام نمودند)

رئیس- تصویب نشد.

www.iran-archive.com

چند دقیقه تنفس داده میشود.

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از یکساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - آقای عراقی

(اجازه)

حاج آقا اسمعیل عراقی - بنده راجع باین لایحه مخالفم و علتش هم این است که از این طرح و خبری که کمیسیون داده است معلوم میشود یک کنتراتی که حقوق مسیو پرنی را در آن کنترات معین کرده است هست.

فقط یک دلائلی دولت در کمیسیون بودجه اقامه کرده است که به موجب آن چهارهزار و دویست تومان بعنوان کمک خرج برای پرنی تصویب کرده و علاوه بر آنهم سالی دوازده هزار فرانک بعد از اینکه کنتراتش تمام شد بعنوان مستمری برقرار کرده است.

چون هیچکدام از این دلائلی که ایجاب کرده باشد که یک چهار هزار و دویست تومانی علاوه باو داده شود و یک دلائلی که ایجاب کند دوازده هزار فرانک بعد از او بعنوان مستمری مادام‌العیوة به او داده شود بهیچوجه این دلائل را بنده ندیدم از این جهت بنده مخالفم.

برای اینکه مسیو پرنی یک مستخدمی است که بنده هم تصدیق میکنم علاوه بر اینکه شخص خوبی است یک دلائلی هم هست که باید در عدلیه باشد.

ولی در این مدت خدمات فوق‌العاده که ایجاب کند چهارهزار و دویست تومان باو بدهیم بنده خیال میکنم هیچ خدمت نمایانی تاکنون نکرده است.

مضافاً بر اینکه برفرض اینکه بخواهیم در حق او رعایتی بکنیم یکی از این دو ماده را باید درش صحبت کرد.

یعنی یا دوازده هزار فرانک را بعد از اینکه کنتراتش تمام شد باو بدهیم یا چهارهزار و دویست تومان را و من با یک هیچ چیز یکه چهارهزار و دویست تومان علاوه بر کنتراتش در هر سال باو بدهیم و بعد از اختتام کنتراتش هم دوازده فرانک بعنوان مستمری مادام‌العیوة به او بدهیم مخالفم

در صورتیکه تاداریم گم کم کاری می کنیم که دفتر مستمریات را تهیه بکنیم آنوقت جای دیگر تصدیق میکنیم این چیز غریبی است!!

معذلک بیش از این بنده نمیخواهم چیزی عرض کنم.

مخبر - اینکه آقای عراقی اعتراض نمودند راجع بدوازده هزار فرانک و مبلغ اضافه بر کنترات این مسئله دو تا است

اگر مسیو پرنی همین اندازه خدماتی که در وزارت عدلیه و بدولت ایران کرده است در هر جائی میکرد.

اگر بدولت فرانسه یا دولت دیگری میکرد مجبور بودند که یک حقوقی بعنوان مستمری و تقاعد در ایام پیری باو بپردازند و چون خدماتش در این دولت بپایان میرسد البته دولت ایران هم باید در باداشی خدماتش مدتی که در سر کار و مشغول خدمت بوده است مستمری باو بدهد.

اما راجع باعتراضی که در اصل مبلغ کنترات فرمودند: همین طوری که شاهزاده نصرت‌الدوله فرمودند مسئله کنترات باید مرضی الطرفین باشد.

یعنی هم باید این طرف راضی بشود و هم آنطرف و در آن موقع مسیو پرنی راضی نشده بود و متأسفانه وقت مجلس چهارم هم منقضی شد و دولت نتوانست این اصلاح را به مجلس چهارم بیاورد و تقاضای اضافه کند

تا مجلس پنجم مفتوح شد دولت اصلاح کنترات مسیو پرنی را به مجلس تقدیم کرد.

اگر تاریخی که این لایحه از وزارت عدلیه به مجلس آمده است ملاحظه بفرمائید تصدیق خواهید فرمود.

و این مدت هم که در کمیسیون بودجه معطل شد از برای همین تحقیقات و تفتیشاتی بود که عرض کردم و دلائلی هم که اقامه شد کمیسیون را اقناع کرد و این ترتیب را تصویب کرد و رایرت آنهم چند ماه است از کمیسیون تمام شده و به هیئت وزیران تقدیم شده که امروز در مجلس مطرح شده است.

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

رئیس - رأی میگیریم

رئیس - آقایانیکه مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد.

رأی گرفته میشود برای شور در مواد

آقایانیکه شور مواد را تصویب میکنند قیام فرمایند.

رئیس - تصویب شد.

آقایان صدرائی آقا میرزا سید احمد بهبهانی تشریف ببرند بیرون برای انتخاب کمیسیونها.

عده اعضاء کمیسیونها را عرض میکنم که فراموش نشود.

کمیسیون مالیه دوازده نفر - خارجه شش نفر - داخله دوازده نفر - فوائد عامه و پست تلگراف دوازده نفر - عدلیه دوازده نفر - معارف هشت نفر - نظام هشت نفر - انتخابات از طرف دست راست شروع خواهد شد ماده اول خبر کمیسیون بودجه مطرح است آقای کازرونی

(اجازه)

آقای کازرونی - بنده اطلاعات خودم را راجع باینکه در ایام فترت چرا اضافه حقوقی برای این آدم قائل شده‌اند عرض نمی کنم شاید بعضی از آقایان مطلع و مستحضر باشند.

در دوره چهارم کنترات این آدم به مجلس آمد مدتها در کمیسیون بودجه مطرح بود بالاخره با موافقت دولت کمیسیون بودجه اضافات وارد کرد و برای تصویب کنترات هم یک اقداماتی شد و همین طور در مجلس راجع بکنتراتش مخالفت میشد تا بالاخره کنتراتش از مجلس گذشت و تمام شد.

البته بر طبق کنترات حق دارد حقوقی بگیرد و در ازاء آن خدمت بکند حقوقش را گرفته.

خدمتش را هم کرده اگر حالا قدرشناسی باید کرد: البته اشخاصی که اطلاع دارند که یک خدمات فوق‌العاده کرده بر آن‌ها لازم است که از او قدردانی بکنند و اشخاصی هم که اطلاع ندارند و آثار خارجیش را هم ندیده‌اند گمان می کنم برایشان این مسئله لزومی نداشته باشد.

مسئله مستخدمین بلژیک را در گمرک بنده اطلاع دارم که خدمت کرده‌اند و هر وقت هم راجع به یکی از کارهایشان تقاضائی بنده قدردانی می کنم و تشکر می کنم ولی در این جا اطلاعی ندارم و آثار خارجیش هم بنظر بنده چندان رضایت بخش نیست.

زیرا مدعی و مدعی علیه رو دشکایت می کنند در هر صورت این مسئله حالا خارج از موضوع است

بنده عرض می کنم آقایان می فرمائید که ما محتاجیم به اینکه قانون وضع بکنیم یا در خارجه چنین و چنان است آن وقت این را تاویل می کنند به اینکه سالی چهار هزار و دویست تومان اضافه مواجب بدهیم.

بنده در برگردانش نمی دانم چطور می‌شود؟

خوب قوانین لازم است ما هم بایستی وضعیات خودمان را طوری کنیم که مطابقت کند با اوضاع عالم آیا بهمین دلیل باید علاوه بر هفت هزار و دویست تومان که باو می دهیم چهارهزار و دویست تومان دیگر هم بدهیم؟!

بنده این را دلیلی برای او نمی بینم.

ما یک قدری هم بایستی مراجعه کنیم باقتدارات مملکت خودمان.

بنده می بینم این لوایح خرج را عقب هم دیگر بدون اینکه از و می داشته باشد تصویب می کنیم و مثل دوره چهارم آخر سال خواهیم دید که یک مبلغ معتدبهی کسر داریم آن وقت باید یک مبلغی مالیات وضع کنیم و تحمیل کنیم بر مردمی که صدای الجوع العوعشان بآسمان رسیده

در هر صورت بنده تصور می کنم که این اضافه کاملا بی مورد است و قسمت مستمری هم یک سابقه سوئی می شود.

ما مستخدمین دیگری هم داریم اگر بنا شود این جا یک مستمری تصویب کنیم آن وقت این سابقه می شود و شاید بعدها دچار اشکال شویم و در این صورت نبایستی این را قبول کنیم.

بعلاوه دلیل هم ندارد و اگر در خارجه یک حقوق تقاعدی یا مستمری مستخدمینشان میدهند از حقوقشان کسر میکنند و بعد در ایام پیری از همان حقوقی که کسر گذاشته‌اند بعنوان حقوق تقاعد بهشان میدهند.

ولی ما که چیزی از حقوق این آدم کسر نگذاشته‌ایم که حالا حقوق تقاعد و مستمری باو بدهیم آیا این همجزو کنترات بوده است یا جزء ما اضافه بوده.

رئیس - آقا خارج از موضوع است.

کازرونی - ملی در هر صورت بنده تصور می کنم حقیقة این تحمیل فوق‌العاده بیمورد است و من نمی توانم رأی بدهم و عقیده خودم را کتمان نمی کنم و ورقه آمی‌ام را هم حاضر کرده‌ام و البته هر کسی مطابق عقیده خودش رأی خواهد داد

رئیس - آقای شریعت‌زاده

(اجازه)

شریعت‌زاده - گرچه برای اشتباهی که شده و بنده در کلیات همجزء موافقین بودم مطالبی داشتم که عرض آن در مجلس شورای ملی ضرور بود.

ولی چون توبه بنده رسیده است امیدوارم که در کلیات آخر توضیحاتی در این باب بدهم در قسمت مخالفتی که آقای کازرونی کردید چیزهائی بنده یادداشت کرده‌ام

یکی این است که در دادن اضافه حقوق علتی بنظر نمی رسد

یکی دیگر این است که در مجلس سابق نسبت بکنترات ایشان یک اشخاصی مخالفت کرده‌اند

دیگر اینکه لوایح مخارج غیر ضروری را نباید تصویب کرد.

نسبت بقیمت اول تصور میکنم اگر بلایحه دولت و بغیر کمیسیون بودجه دقت نظر میفرمودند تصدیق میکردند که تقدیم این لایحه و تقاضای تصویب این طرح مدلل و موجه است

برای اینکه یک دولتی که میخواهد با یک کسی داخل یک قراردادی بشود آن قرار داد معقق نمیشود مگر بتراضی طرفین و آن کنتراتی که سابقاً در مجلس تصویب شده بود در موقع مباحثات رعایت این مسئله نشده بود

چون دولت همیشه وظیفه دار است نسبت بمستخدمین که لیاقتشان محقق است وغیرخواهی آنها نسبت بمملکت مسلم است و هر وقت خدماتی بآنها رجوع شد صادقانه انجام داده‌اند رعایت خدمات آنها را بکنند و سعی کنند که تبعیض بین آنها و مستخدمین دیگر نشود

و باینجهت و بر طبق دلائلی که در کمیسیون بودجه هست و علت پیشنهاد آن را ذکر کرده

موجهاً تصویب این خرج را پیشنهاد کرده‌اند

اگر آقای کازرونی دقت نظر میفرمودند سؤال از وجه تسمیه این خرج نمیکردند

قسمت دیگر که راجع است باینکه در مجلس سابق یک اشخاصی در موقع مباحثه کنترات سید پرنی مخالفتی کردند

بنده نفهمیدم نحوه استدلال ایشان به بیان این مسئله چیست

البته مجلس وضع شده است برای مباحثات در مسائل نظری

والبته در بعضی قضایا هم از آقایان نمایندگان طبعاً مخالف خواهند بود

برای اینکه اجتهاد و استنباط آنها در فهم قضایا مختلف است.

پس این اعتراض که چون در کنترات ایشان در دوره چهارم بعضی از نمایندگان مخالفت کرده‌اند دلیل نیست برود تقاضای تصویب این خرج فعلی و اینکه این اضافه را نباید او داد

و بنده هیچ تناسبی بین دلیل و مدلول نمیبینم و زیاده بر این هم در اینباب عرض نمیکنم

قسمت دیگر مربوط است بشکایت مدعی و مدعی علیه از عدلیه.

اگر چه در موقع مباحثه در کلیات بعضی از نمایندگان محترم در این باب شرحی فرموده‌اند

ولی بنده هم لازم می دانم عرض کنم که قضاوت یکی از آثار حق‌پیش وجود شکایت و نارضایتی است

باین معنی که نتیجه قضاوت در هر قضیه رضایت یکی و عدم رضایت دیگری است خاصه در این مملکت

بعلاوه موضوع مباحثه ماده اول است و شکایت از عدلیه ربطی بمسئله ندارد

دیگر اینکه فرمودند اضافه مستمری برای چه می دهند؟

آقای نصرت‌الدوله در ضمن توضیحات خودشان در کلیات گفتند که مسیو پرنی یک شخص لایق و متخصص و حیثیات و اعتبارات قانونیش در مملکت جمهوری فرانسه ثابت و محقق است

برای اینکه این سمت یعنی مدعی العمومی در آنجا خیلی مهم است

و اگر او بجای انجام خدمات در مملکت ایران در مملکت خودش اشتغال بخدمت داشت

بعد از مدت معینی برای او حقاً بر حسب قانون محلی یک حقوق مقرر می داشتند و حقوق در اینجا داده نشده است

یعنی انجام خدماتی را که برای مملکت ایران کرده است هیچ دلیلی به نظر نمیرسد در صورتیکه اگر آنجا بود این حقوق برای او مقرر بود

و اگر ایرانی بود بعد از انجام یک سلسله خدمات حقی برای او معین میشد این رعایت در حق او نشود و تصور میکنم در این باب هیچ تردیدی نیست

بالاخره امیدوارم آقایان نمایندگان محترم این حقیقت را تصدیق کنند که بالاخره ما احتیاج داریم باشخاص متخصص و از آثار اخلاقی ملت ایران است که همیشه نسبت بآثار خدمات اشخاص قدردانی بکنند

و این نکته را هم متذکر می شوم که اگر آقایان تصور کرده‌اند که ایشان یک خدمات مهمه انجام نداده‌اند

این اعتراض با یشان وارد نیست زیرا صلاحیت ایشان محل تردید نیست فقط باید زمام داران از معاملات ایشان استفاده کنند و اگر نکرده‌اند بر ایشان بعثی نیست

پس بهتر این است مجلس شورای ملی این لایحه را تصویب کند

و بالاخره وظیفه خودش را در استفاده مملکت از معلومات این شخص و الزام زمام داران باستفاده از او و بالاخره اعطای اختیاراتی که لازمه استفاده از معلومات این شخص است انجام بدهد

رئیس - آقای آقاسید یعقوب مخالفید؟

آقاسید یعقوب - بلی.

رئیس - بفرمائید

آقاسید یعقوب - بنده بر حسب عقیده که دارم

باصحبت هائی که در اینجا شد اساساً با این حرفها موافق نیستم

در اینکه ما خیلی معلومات را از ملت باشراف فرانسه اخذ کرده‌ایم

جای تردید نیست و بنده شخصاً متشکر و ممنونم

آنها آزادی که پیشرفت دادند حقیقة قابل تقدیس است و ابداً این موضوع قابل صحبت نیست

ولی عرض بنده این است که بنده وکیل هستم تعقیب دارم نظریات خودم را که هر قانونی که از مجلس گذشت باید آن قانون به قوت خودش باقی باشد و آن قانون واجب‌الرعایه است و باید اجرا شود و بنده اطلاع ندارم که در دوره فترت چه واقع شده

اما در دوره چهارم بنده در کمیسیون بودجه بوده‌ام و در کمیسیون عدلیه هم بوده‌ام و خدمت میکرده‌ام

بنده نظرم بکنتراتست که کنترات واجاره در دوره چهارم بوده و این که میفرمایند آخر دوره چهارم واقع شده گمان میکنم آقای عماد السلطنه بی مرحمتی کردند

برای اینکه متن قرارداد است که در جوزای ۱۳۰۱ بوده و در ۱۳۰۲ بود که مجلس منقضی شد

پس در یک زمان کمی نبوده که بگوئیم وقت از برای مجلس نبود که جبران شود زمان هم داشت مجلس هم بود عملیاتی هم واقع شد

اگر هم یک اشکالاتی در پیش بود وزیر وقت البته پیشنهاد میکرد مسیو پرنی هم به عقیده بنده خدمت کرده.

بنده منکر خدمت او نیستم ما هم او را برای خدمت آورده‌ایم والبته هر مستشار و معلمی را که میآوریم برای خدمت میآوریم و کاملا بنده مرهون خدمات ایشان هستم

لیکن خدمت را در مقابل نعمت کرده‌اند که آنهم در کنتراتشان معین است حالا دلیل بر اینکه آمده‌اند چهارهزار و دویست تومان بعینه

حکایت مستوفیان قدیم که مینوشتند دو هزار و دویست تومان ریخجاه دینار دیگر چهارهزار و دویست تومان چرا؟

بنویسند پنجهزار تومان

بگویند دو هزار تومان اگر میگویند از عملیات دوره فترت شده است کان لم یکن است و هیچ محل نظر نیست.

مجلس چهارم هم وجود مسیو پرنی را لازم دانست که برای عدلیه او را استخدام کند.

و هیچ نظری بسابقه نداشت و مستقل بود باستقلال خودش و با اطلاع و بصیرتی که داشت وجود او را لازم می دانست برای اینکه میدانست سابقه در علم حقوقش خوبست باین اعتبار بوده و سابقه نبوده و سابقه‌اش هم همین است که در مجلس چهارم قانونش گذشته

بنده عقیده‌ام این است که آن قانون باید بقوت خودش باقی باشد

وزراء و هیئت دولت که محل اعتماد مجلس هستند

اگر میدانند خدمات این شخص چه بوده.

بنده اسنادم این است که پس از آنکه کنترات این شخص تمام شد آن وقت یک لایحه مجددی بمجلس بیاورند و ما هم با قوت قلب رأی میدهیم

برای اینکه میخواهیم کنتراتی که از مجلس گذشته بقوت خودش باشد و نزدیک است کنترات او تمام شود و سه سالش تمام شده و ۳ ماه بیشتر باقی نمانده

پیشنهاد بکنند بنده هم رأی میدهم و دیگر اینکه تعیین کردن چهارهزار و دویست تومان

بچه عنوان است ۵ هزار تومان یا ٤ هزار تومان معین کنند

ما باید کم کم آثار مستمریها را از بین ببریم و بنده مخصوصاً جهت دارم که آن آثار سیاست منحوسه دوره فترت از بین برود.

بنده عرض کردم مسیو پرنی را ما لازم داریم.

و استفاده هم میکنیم از علوم فرانسویها و حقیقتاً هم آنها با ما مساعدت علمی و سیاسی کرده‌اند.

و بنده هم وجود پرنی را لازم میدانم اگر این مساعدتها را بنده نگویم تاریخ میگوید.

ولی از همین جهت بود که مجلس چهارم وجود او را لازم میدانست و او را مجدداً استخدام کرد.

و الا حالا بنده بیایم باعتبار این استخدام دو مرتبه آثار سیئه دوره شوم فترت را تجدید کنم

بنده مخالفم و علت مخالفتم هم از این راه است.

بنده استدعا دارم آقایان وزراء تشریف دارند

آقای مخبر هم قبول کنند که این لایحه از دستور خارج شود بگذارید تا مدت کنترات تمام شود.

و این قدمی را که حالا میخواهند بردارند آن موقع بر دارند و الا ما هیچ نظری به مستخدمین نداریم و خیلی لایق و خوب هستند.

مقصود بنده این است که کنترات و اجاره بهم نخورد وقتیکه کنتراتش تمام شد لایحه مجددی تقدیم مجلس کنند

آنوقت بنده هم موافقم.

مخبر - خیلی تشکر میکنم از آقای آقاسید یعقوب که حقگذاری کردند از خدمات مسیو پرنی و مخصوصاً کمکهای علمی و ادبی که همیشه از طرف ملت فرانسه بملت ایران شده یادآوری فرمودند

ولی اینجایک اختلاف و اشتباهی بین بنده و ایشان هست که تصور میکنم

اگر آن اشتباه رفع شود خودشان هم بسایند موافقت کنند.

اما اینکه نسبت سهویه بنده دادند که بنده عرض کردم در جوزای ۱۳۰۱ گذشته بوده است.

اینطور عرض نکرده‌ام. در تاریخ ۲۱ جوزای ۱۳۰۲ این کنترات از تصویب مجلس گذشته و عمر مجلس هم همان روز آخرش بوده و مجالی هم باقی نبوده که از طرف دولت و وزارت عدلیه این اصلاح بمجلس بیاید.

و منجر شد باینکه مجلس پنجم او را ترمیم کند و در اوایل مجلس پنجم هم این اصلاح بمجلس آمده

و اما یک مسئله دیگری که در توضیحاتم فراموش شد.

عرض کنم این است که این اضافه حقوق نه یک اضافه حقوقی است که تصور بفرمایند.

برای همین مدت تجدید شده است و

www.iran-archive.com

برای این یکدفعه کنترات است.

خیر از سه سال قبل از کنترات سابق که در ۱۹۲۰ بوده یعنی از هزار و نهصد و هفده تا انقضاء این کنترات که در بیست وشش منقضی می‌شود هیچ اضافه حقوقی برای مسیو پرنی منظور نشده است جز همین مبلغ که درحقیقت این اضافه حقوق مربوط بنه سال باین طرف می‌شود وخود جنابعالی هم همانطوری که اظهار امتنان فرمودید تصدیق می فرمائید که نسبت به مستخدمین خارجی که در خدمت دولت هستند پس ازآنکه کنتراتشان منقضی شود وبنا شود کنترات آنها تجدید گردد یك اضافه حقوقی برای آنها مقرر می‌شود واین مبلغ هم چون قسمت نشده ازابتدای کنتراتش تاحال بنظر آقایان خیلی زیاد می‌آید واگر تقسیم می‌شد به این سنوات معلوم می‌شد چندان مبلغ فوق‌العاده نیست

رئیس آقای آقا سید یعقوب پیش نهاد کرده اند این لایحه ازدستور امروز خارج شود.

آقای آقا سیدیعقوب توضیحی دارید بفرمائید.

آقا سیدیعقوب ـ بنده برای خاطرهمان مسئله که اول عرض کردم ودر اول مجلس یك حرارتهائی که خارج از حدود قانون بود شدوبرای اینکه نظرم این است که که ملت ایران چون یك ملت قدردانی است مخصوصاً باید بیك ملتی که خدماتی به آنها کرده قدر دانی کند

لهذا بنده خواستم یك ترتیبی بشود تا زمینه درست شود که درحقیقت یك سپاس گذاری ازمسیو پرنی بشود.

این است که پیش نهاد کردم این لایحه امروز ازدستور خارج شود وبماند برای جلسه دیگر واین پیش نهاد نه از نقطه نظر مخالفت است

بلکه از این نظر است که مسیو پرنی حقیقتاً زحمت کشیده و ده دوازده سال است که درخدمت دولت بوده و در عدلیه زحمت کشیده ومن با این که آخوند هستم هیچ وقت حقوق اشخاص بزرك را از دست نمیدهم وفوق العاده مرهون محبت ملت فرانسه هستم از این جهت که امروز این هیجان وحرارت در مجلس پیدا شد بنده خواستم بماند برای جلسه بعد.

رئیسـ آقای عدل الملك

(اجازه)

عدل الملكـ عرض کنم یك وقتی این جا آقای رهنما متذکر شدند که ساعات سعد ونحس است.

لوایحی که درباب حقوق بلژیکیها و کلنل ماك کرماك بود گذشت

ولی راجع بحقوق مسیو پرنی با اینکه اغلب ازما ها درخدمات دولتی بوده‌ایم و باغالب مستشارها مقایسه کرده‌ایم دیده‌ایم که مسیو پرنی بهترین مستشار های مملکت است وبالاخره یك کمك مختصری به او پیشنهاد کرده اند داده شود وگمان نمی کنم این جزئی کمك خرج مقتضی باشد که می‌رود یکمیسیون وبر گردد چون یك اضافه حقوق فوق العاده نیست بنظر بنده بهتر این است که در همین جلسه این قضیه خاتمه پیدا کند.

وزیر امور خارجهـ قانون تبعیت ایران چون مدت زیادی است وضع شده است وبامقتضیات امروزه مملکت متناسب نبود

لهذا یك لایحه قانونی پیش نهاد شده است که تقدیم مجلس شورای ملی میکنم که بعداز اینکه بنظر نمایندگان محترم برسید وتصویب فرمودند بموقع اجرا گذاشته شود.

یك نقره هم خاطر آقایان محترم مستحضر است

نظر به اینکه قانون سفرا اجرایش بعهده تأخیر افتاده بود ودرسرطان گذشته تصمیمی گرفته شد که حقوق یك عده از مامورینی که بمرکز نیامده اند وآن قانون شامل حالشان بوده توقیف شود

وزارت امور خارجه اقداماتی کرده سیزده نفر ازآنها نه نفرشان بمرکز وارد شده اند وچهار نفرشان درراه هستند لهذا این لایحه را تقدیم می کنم که حقوق این عده تاروزی که از محل خودشان حرکت کرده اند ازتوقیف خارج شود

وبه آنها داده شود واین قسمت اخیر را بتید فوریت تقاضامی کنم زودتر اجازه داده شود که حقوق آنهائی که اطاعت کرده‌اند وآمده‌اند پرداخت شود

آقای مفتاح السلطنه را هم بمعاونت وزارت امور خارجه معرفی میکنم.

وزیر مالیهـ یکی از اعضاء خیلی خوب وزارت امورخارجه میرزا اسحق خان که شاید بسیاری از آقایان هم سابقه واطلاع بحال اوداشته اند چند ماه قبل متأسفانه مرحوم شده است

باوجود اینکه متجاوز ازبیست سال بدولت خدمت کرده بود مع ذلك درتحت شرایط قانون استخدام یك وظیفه ازبرای مازماندگان او که غالباً بلکه همه اطفال اوصغیر هستند نیست ودوت دلید نمی تواند راضی شود بدبه این که بازماندگان مستخدمین خوب وصمیمی درپریشانی باشند

لهذا یك پیشنهادی برای برقراری وظیفه درباره ورثه میرزا اسحق خان رهبر منظور نمود که تقدیم می‌شود

رئیسـ جلسه را ختم می کنیم عده برای رأی کافی نیست

جلسه آتیه روز سه شنبه دستور هم دستور امروز

(مجلس مقارن ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی ـ

مؤتمن الملك

منشی ـ م ـ شهاب

منشی احمد طباطبائی.

جلسه صدو پنجاه و شش

صورت مشروح مجلس یوم سه‌شنبه هشتم اردی بهشت ۱۳۰۴ مطابق چهارم شهر شوال المکرم

مجلس یك ساعت و سه ربع قبل ازظهر بریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید.

صورت مجلس یوم یکشنبه ششم اردی بهشت قرائت شد

رئیس ـ آقای آقا سیدیعقوب

(اجازه)

آقاسیدیعقوب ـ بنده دو عرض دارم یکی در صورت مجلس دیگری در دستور واما درصورت مجلس بنده دو تقاضا کردم اول اینکه ازطرف مقام ریاست بوزیر مالیه اطلاع داده شود که برای جواب سؤالات حاضر شوند

دیگر این که تقاضا کردم بسایر وزراء اطلاع بدهند که درموقع جلسه علنی دو سه نفرشان حاضر شوند که مذاکرات مجلس را اصغا کنند جزء اول نوشته شده و جزء دوم یعنی تقاضای دوم نوشته نشده است.

رئیس ـ تقاضای دوم راهم مینویسند

آقای معتمد السلطنه

(اجازه)

معتمد السلطنه ـ درجزء غائبین بی اجازه آقای سالار اشرف راهم نوشته بودند در صورتیکه ایشان بتوسط بنده ازمقام ریاست استجاره کرده بودند

رئیس ـ اشتباه شده است

آقای عراقی

(اجازه)

حاج آقا اسمعیل عراقی ـ بنده تصور می کنم اگر سوء تسامع نشد باشد بنده راجز ودیر آمدگان بی اجازه قرائت فرمودند واشتباه شده است زیرا بنده دیر آمده بی اجازه نبودم

رئیس ـ تحقیق می‌شود بعداگر لازم بود اصلاح می‌شود عده برای اخذ رأی کافی نیست جلسه ختم می‌شود

جلسه آتیه روز پنجشنبه دهم اردیبهشت چهار ساعت بظهر ماند

(مجلس یك ساعت ونیم قبل از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورا یملی ـ مؤتمن الملك

منشی ـ م ـ شهاب

منشی ـ دکتر احتشام طباطبائی

جلسه صدو پنجاه و هفت

صورت مشروح مجلس یوم پنجشنبه دهم اردی بهشت هزار و سیصد و چهار مطابق ششم شوال المکرم ۱۳۴۳

(مجلس سه ساعت قبل ازظهر بریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید)

(صورت مجلس سه‌شنبه هشتم اردی بهشت را آقای آقامیرزا شهاب الدین قرائت نمودند)

رئیس ـ آقای ضیاء الواعظین

(اجازه)

ضیاء الواعظینـ بنده پس ازتصویب صورت مجلس عرض دارم.

رئیس ـ آقای سرکشیك زاده.

(اجازه)

سرکشیکزادهـ بنده راجع به صورت مجلس عرضی ندارم ـ پس ازتصویب صورت مجلس عرضی دارم.

رئیس ـ آقایان نسبت بصورت مجلس ایرادی ندارند؟

(گفته شد ـ خیر)

رئیس ـ آقای ضیاء الواعظین

(اجازه)

ضیاء الواعظینـ مدتی است راجع به پروگرام مدارس یك سؤالی ازوزارت معارف شده و برای جواب حاضر نشده اند چون اول سال تحصیلی نزدیك است و برای اول سال تحصیلی باید پروگرام مرتب شود تمنی دارم مقرر فرمائید برای جواب حاضر شوند.

رئیسـ آقای سرکشیك زاده

(اجازه)

سرکشیك زادهـ بنده تقریباً در دوازدهم حوت گذشته از وزارت داخله سؤالی کرده بودم تاکنون برای جواب حاضر نشده اند استدعا میکنم از طرف مقام ریاست نوشته شود که آقای منصور الملك برای جواب حاضر شوند.

رئیس ـ آقای اخگر

(اجازه)

اخگرـ راجع بمعدن گل سرخ بنده مدتی است سؤالی از وزارت معارف کرده‌ام و هنوز برای جواب حاضر نشده اند تمنی میکنم تذکر داده شود برای جواب حاضر شوند.

رئیس ـ دستور امروز خبر کمیسیون بودجه راجع بمستشار عدلیه است بعد قانون استخدام وضمناً انتخاب کمیسیونها. دو فقره خبر از کمیسیون مرخصی رسیده است قرائت میشود ورأی میگیریم.

(رایرت مرخصی آقای وکیل الملك بشرح ذیل قرائت شد)

آقای وکیل الملك نماینده محترم نظر باینکه اخویشان مریض وبستری ودرتهران در تحت معالجه هست و بالاخره اطباء اکیداً تجویز کرده اند که ایشان را از تهران حرکت دهند و خودشان باید متصدی انتقال و پرستاری ایشان باشند اجازه غیبت چهار ماه از تاریخ حرکت خواسته بودند کمیسیون عذر ایشان را برای مدت سه ماه ازتاریخ حرکت موجه دانسته تصویب مینماید.

رئیسـ آقایانیکه مرخصی سه ماهه آقای وکیل الملك را تصویب می کنند قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیسـ تصویب شد.

(رایرت دیگر راجع بمرخصی آقای آقاسیدمحی الدین بترتیب ذیل خوانده شد)

آقای آقاسیدمحی الدین نماینده محترم تقاضای دوماه اجازه غیبت از تاریخ اول تیر ماه بجهت حرکت بشیراز واصلاح امور معوقه خود کرده اند کمیسیون عذر ایشان راموجه دانسته تصویب مینماید.

رئیسـ آقایانیکه مرخصی آقای آقا سید محی الدین را برای مدت دوماه تصویب میکنند قیام فرمایند.

(اغلب برخاستند)

رئیسـ تصویب شد. آقایان آقا میرزا سیداحمد وصدرائی تشریف ببرند بیرون برای اخذ آراء ماده اول رایرت کمیسیون بودجه راجع بمستشار عدلیه مطرح است. قرائت میشود.

(بشرح ذیل قرائت شد)

ماده اول ـ وزارت مالیه مجاز است ازاول حمل ۱۳۰۳ الی انقضاء مدت کنترات مسیو پرنی سالی چهار هزار و دویست تومان بعنوان کمك خرج علاوه برمبلغی که بموجب کنترات قانونی سی ویك جوزای ۱۳۰۲ مقرر است در باره مسیو پرنی پرداخت نماید.

رئیس ـ آقای کازرونی

(اجازه)

آقا میرزاعلی کازرونی ـ بنده درجلسه گذشته عقاید خودم را در این موضوع بعرض آقایان رساندم وبعضی مسائل را تلویحاً وبارة را تصریحاً اظهار کردم وگمانم این است نمایندگان محترم هم بیش از بنده ازاین موضوع اطلاع داشته باشند معذلك محض تذکر لازم میدانم عرایض خودم را تجدید کنم این آدم چندین سال است که درروزارت عدلیه بسمت مستشاری برقرار است.

حالا خدمت کرده یا نکرده خوب کرده یا نکرده

این خارج از موضوع است لکن همینقدر عرض میکنم کنترات این شخص که دردوة چهارم بمجلس آمد

(آقای شریعت زاده ازعرایض بنده چون تصریح نداشت استفاده فرمودند و بنده اعتراض فرمودند که البته در مجلس موافق ومخالف هست درصورتیکه مقصود بنده این نبود نهایت اینکه خواستم بطور نزاکت مطلب را ادا کرده باشم و گمان می کنم خودشان هم ملتفت بودند و بنده منتظر نبودم از عرض بنده سوء استفاده شود اکثریت مجلس بلکه نزدیك باتفاق یا اصل این کنترات مخالف بود و نه تنها مجلس مخالف بود

بلکه کمیسیون بودجه هم مخالف بود وبهمین دلیل چندین ماه در کمیسیون بودجه لایحه کنترات این شخص تعویق افتاد و بالاخره دراواخر دورة چهارم بمجلس آمد وچون احتمال قوی بلکه نزدیك به یقین بود که کنتراتش بهمان صورتیکه بود رد شود

دراثر بعضی مطالب که بفرد فرد وکلا گفته شد یا ازآنها خواهش شد وبالاخره بهمان صورتیکه بود تصویب شد.

درآنموقع خود این آدم اینجا بود آقایان هم که درآن دوره بودند حالا تشریف دارند.

من جمله حضرت والاشاهزاده نصرة الدوله که مخبر کمیسیون بودجه و مدافع بودند.

بنده تعجب میکنم مطالبی که امروز گفته میشود آنروز گفته نمی‌شد. اگر این شخص باآن ترتیب که مجلس تصویب کرده بود!

باز امتناع داشت ممکن بود همان روز استعفا بدهد وبرود ولی در آنموقع که کنتراتش تصویب شد

(بطور ساده هم تصویب نشد) هیچ اعتراضی نکرد وحالا یك دلائلی برایش اقامه میشود

مثلا آقایان میگویند اگر این شخص درفرانسه مستخدم بود ومدت خدمتش را بپایان میرساند حقوق تقاعدی باومیدادند وبهمین دلیل ما هم باید یك اضافهٔ به او بدهیم.

بنده عرض میکنم اگر فرضاً این شخص رئیس جمهور یاصدر اعظم فرانسه میشد حقوقش زیادتر بود

اگر بایران نمی آمد ومستخدم نمیشد ما هم هیچ باو نمیدادیم (این کلمه اگر چیز غریبی است و با اگر اگر که نمیشود پول داد. اگر ما یك نفر مستشار استخدام کردیم مطابق کنترات اوباید باو حقوق بدهیم بقدریکه برای ما خدمت کرده است ماهم باو حقوق داده ایم. اگر باید قدر دانی وتشکر بکنیم بچشم تشکرات صمیمانه هم تقدیم میکنیم قدرهم میدانیم زیاده ازآن مقداری که خودش منتظر است

ولی اگر این شخص علاوه برتشکر وقدردانی اضافه حقوق هم میخواهد ما قوهٔ تأدیه نداریم.

قناعت کند بهمان تشکر وقدردانی که تقدیم میکنیم. دیگر هم تشکر بخواهد هم قدردانی هم اضافه حقوق...

آقاشیخ فرج ـ هم مستمری.

کازرونی ـ موضوع مستمری راهم در موقع خودش عرض میکنم محض رضای خدا یك کاری نکنید که علاوه براین مالیاتهائی که تازه تحمیل شده است هر روز یك لایحه مالیاتی بیاید این جا و یك اسامی مقدس رویش بگذارند که برای راه آهن وطی الارض

و آیرو پلان وچه وچه است.

و عاقبت معلوم شود برای مسیو پرنی است.

یعنی برای اضافه حقوق و مستمری است چرا اینطور کنیم؟

آقایان پول دهندگان محتاجند؟!

مملکت گدامست؟

رود رباستی ندارد.

والله در مملکت صدای ضجه عجه از همه طرف بلند است هر کسی راست میگوید یك قران از کیسه خودش بدهد.

مال کی را میدهند؟

نداریم نمیدهیم تمام شده.

عماد السلطنه ـ مخبر کمیسیون بودجه ـ فرمایشات آقای کازرونی یك قسمتش بیشتر شبیه بود بامور شخصی تاامور مملکتی و مجلسی

ولی بنده میدارم بخلاصه مطالبی که فرمودند دو سه جمله بود.

یکی اینکه مجلس چهارم اکثریت بلکه باتفاق مخالف بود.

بنده این را نمیتوانم قبول کنم وبهترین دلیل هم تصویب کنترات مسیو پرنی است که در مجلس چهارم در جوزای ۱۳۰۲ با کثریت تصویب شده است.

یك قسمت دیگر از اظهاراتشان این بود که مسیو پرنی درصورتیکه با این ترتیب کنترات حاضر بشود مستخدم شود.

میخواست استعفا بدهد و برود

خوبست این را درنظر بگیرند که مسیو پرنی خودش را با اصرار و فشار بدولت تحمیل نکرده است.

نظر باینکه وزارت عدلیه وجود او را لازم میدانست او را استخدام کردند و باینطریق قانعش کردند که درموقع افتتاح مجلس پنجم کنترات او اصلاح خواهد شد.

وبهمین جهت هم در بدو افتتاح مجلس پنجم ازطرف وزارت عدلیه یك اصلاحی بمجلس پیشنهاد و تقاضای تصویب آن شد

اما یك قسمت دیگر فرمودند که آنچه را مجلس چهارم رد کرده است

حالا بمجلس آورده اند این را هم برای اطلاع خاطر آقایان عرض میکنم که در مجلس چهارم رد نشده است.

دراواخر مجلس چهارم یك کنتراتی بمجلس آمد و تصویب هم شد.

ولی ازهمانموقع مسیو پرنی اعتراض داشته و آنچه را هم که تا کنون گرفته است برسم علی الحساب بوده است

بقیه اعتراضات آقای کازرونی راهم چون درجلسه قبل جواب عرض کرده‌ام محتاج به تکرار نمیدانم.

(در این موقع چند نفر از نمایندگان برای خروج ازمجلس از محل خود حرکت نمودند)

رئیس ـ آقایان تشریف نبرند.

تأمل فرمایند تا آنهائیکه رفته اند برگردند بعد تشریف ببرند رأی هم که مینویسید همینجا بنویسید.

(نمایندگان مزبور مراجعت و بجای خود جلوس نمودند پس ازچند دقیقه آقای حائری زاده خارج شدند)

رئیس ـ چون عده کافی نیست اجازه میفرمائید جلسه را ختم کنیم؟

(در اینموقع جلسه تعطیل وپس از نیمساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس ـ آقای تهرانی

(اجازه)

آقاشیخ محمد علی تهرانی ـ اگرچه بطور کلی بنده اصولا با کنترات مخالفم ولی چون راجع بمسیو پرنی اطلاعات کافی وشافی دارم ناچارم موافقت کنم و آقایان محترم تذکر می‌دهم باینکه دولت وقت قبل از اینکه مجلس افتتاح شود کنتراتی با مسیو پرنی بسته بود

البته مأمورینی که ازخارج کنترات میشوند طرف آنها دولت است اعم ازاینکه مجلس رأی بدهد اوحق دارد که حقوق خودش را ازدولت مطالبه کند.

بعضی از نمایندگان (بطور همهمه) اینطور نیست تا کنترات بتصویب مجلس نرسد رسمیت ندارد

طهرانی ـ حالا مسئولیت متوجه کیست چرا کنترات را بمجلس نیاورده‌اند؟ چرا یك ماده برآن اضافه نکرده‌اند که تا بتصویب مجلس نرسد رسمیت ندارد؟

این ها موضوع علیحده ایست یك کنتراتی بامسیو پرنی بسته شده.

حالا بعضی ازآقایان میفرمایند او کار نکرده. کار کردن و کار نکردن او بواسطه حیثیت و خواستن وزرای وقت عدلیه بوده است

بعضی از اوقات وزراء مایل بوده‌اند کارها را مستقلا خودشان اداره کنند واگر بعضی معایب پیدا شده است بنده گمان میکنم بواسطه ملاحظات شخصی وزراء و عدم مداخله دادن بمسیو پرنی بوده است در امور عدلیه.

مخصوصاً در کمیسیون عدلیه با بودن آقای مشیر الدوله وسایر آقایان مذاکره شد که اگر ایشان برای عدلیه کنترات شده‌اند اعم از اینکه در عدلیه کار بکنند یا

www.iran-archive.com

نکند وازصبح تاغروب درمنزل باشد یا بیاید بعدلیه باید اقدامات قانونی قضائی بنماید.

بنده‌هم مخالف هستم که‌حقوق‌زیادی باوداده شودولی این‌را هم بایدعرض کنم که‌مسیوپرنی یك‌آدمی است که در این مملکت خدمت کرده قوانینی که متناسب‌با وضعیات مملکت ودنیا است برای عدلیه پیشنهاد کرده‌است واز کمیسیون عدلیه و مجلس‌هم گذشته است‌و امروزما تشنه‌تریم بالغاء کابیتولاسیون.

استقلال وسیاست وبقای مملکت ما فوق‌العاده مقتضی است برای الغاء کابیتو لاسیون امروز شخص‌مسیوپرنی‌فوق‌العاده دراین موضوع‌زحمت کشیده و رنج برده باتمام سفارت‌خانها مذاکره کرده که مدرسه حقوقیکه در این مملکت تاسیس می‌شود تمام خارجیها قضائی که از این مدرسه درتحت‌یك‌پروگرام معین که‌دارای معلومات فقهیه‌هم باشند خارج می‌شوند آنهارا قاضی بشناسند امروز دولت‌عثمانی ودولت ترکیه باآن‌زحمات وصدمات‌وآن فدیه‌هائیکه داده است

رئیس - اینها خارج از موضوع است

آقاسیدیعقوب- بعلاوه دوموافق هم پشت‌سرهم حرف‌زده‌اند

طهرانی - بالاخره‌عرض بنده این است که‌چون‌معلومات قضائی ایشان بحال مملکت نافع‌است‌ازاینجهت‌بنده‌مضر نمیدانم که‌مطابق کنتراتی که بادولت بسته‌است بایشان اضافه‌حقوق‌داده‌شود

رئیس - آقای آقاشیخ فرج‌الله (اجازه)

آقاشیخ‌فرج‌الله- بنده‌درماده‌ثانی عرضی‌دارم

جمعی‌ازنمایندگان -مذاکرات کافی‌است

(بعضی‌دیگر گفتند کافی‌نیست)

رئیس - رای گرفته‌می‌شود

آقایانی که مذاکرات راکافی‌میدانند قیام‌فرمایند

اغلب قیام نمودند

رئیس - تصویب‌شد.

رای گرفته‌میشود بماده‌اول

آقاسیدیعقوب - بنده پیشنهادی دارم

رئیس - خطاب بآقاسید یعقوب کدام پیشنهاد شما خوانده شود. هردو

آقاسیدیعقوب - بنده دوپیشنهاد تقدیم کرده‌ام.

یکی‌هزار تومان ویکی هزارویانصد تومان ابتداء بهزار تومانی رای گرفته شود اگر خدای نخواسته ردشد بعدبآن یکی

پیشنهاد ایشان باین‌مضمون خوانده شد

مقام محترم ریاست بنده پیشنهاد می کنم که کمك‌خرج هزارتومان‌باشد

یکنفر از نمایندگان - رای بگیرید

آقاسیدیعقوب - اجازه بفرمائید بنده مطابق نظامنامه حق‌دارم توضیح‌عرض کنم.

ولی قبلا یك کلمه در جواب‌آقای طهرانی‌عرض کنم واگرهم بفرمائیدخارج ازموضوع‌است‌حاضرهستم مسیوپرنی‌را که دراین‌مملکت آوردیم برای معلمی‌مدرسه حقوق‌بود واورا بهترین حقوق‌دانهای‌این مملکت میدانیم

با این‌حال چطور و نمیداند که باید تمام کنتراتها بتصویب‌مجلس برسد خودمسیوپرنی که حقوقدان وقاضی است می‌داند که درقانون اساسی نوشته شده تمام کنتراتها باید بتصویب مجلس برسد ودولت‌ها در زمان فترت هیچ‌حق ندارد

واما آمدیم‌سراین‌مسئله که‌عمادالسلطنه فرمودند

درزمانی که آقای سردار معظم در کابینه آقای مشیرالدوله وزیر عدلیه‌بودند فقط یکسال‌ازعمر مجلس گذشته بود که کنترات مسیوپرنی بمجلس آمدوتصویب شد وباوهم اطلاع‌دادند ودرواقع دردوره چهارم مطابق همانکنتراتی که ازمجلس گذشته‌مسیوپرنی‌مشغول کاربودواگرراضی‌نبود وقت هم‌باقی‌بود که کنتراتراورا اصلاح کنند.

حالانظر باینکه‌مسیوپرنی آدم‌حقوق دانی‌است وازقوانین عدلیه‌اطلاع‌دارد می‌خواهند باواضافه حقوق بدهندر چون مدرك‌قانونی‌ندارد بنده‌پیشنهاد کردم که این‌عطیه والتفات ومحبتی که‌میخواهند درباره اوبکنند هزارتومان‌باشد.

رئیس گرفته‌میشود.

آقایانی که با این‌پیشنهادموافقندقیام نمایند

(چندنفر برخاستند)

رئیس-ردشد.

پیش‌نهاد دیگرایشان قرائت‌می‌شود

(اینطورقرائت شد)

مقام‌محترم‌ریاست

بنده‌پیشنهادمیکنم کمك‌خرج ازاول فروردین هزاروپانصدتومان‌باشد

رئیس - رای‌می‌گیریم‌باین‌پیشنهاد

آقایانی که تصویب‌میفرمایندقیام‌فرمایند

(معدودی‌قیام‌نمودند)

رئیس-ردشد

پیش‌نهاد آقای‌مدرس قرائت‌میشود

(اینطورقرائت‌شد)

پیش‌نهادمیکنم ماده بدون لفظ‌سالی نوشته‌شود

مدرس - بنده بعقیده‌خودم‌عرض‌میکنم که‌نسبت بمسیوپرنی بعضی‌هامامی میشوند وبعضی افراط وتفریط‌میکنند.

بنده یك حدوسطی راقائل‌شده‌ام چون‌ازمسیو پرنی ضرری برای مملکت ندیده‌ام

این‌است‌پیشنهاد کرده‌ام‌اینکه دراینجا نوشته‌شده‌است سالی فلانقدر بمسیوپرنی داده شود آن‌سالی برداشته شود گه‌از ابتدای‌مدت کنترات تاآخر مدت کنترات که دوسال‌یادوسال‌ونیم‌است‌فقط‌چهارهزار ودویست‌تومان‌باردادهشود وخودمنهم باین رای خواهم داد ولی بماده دوم رای نمی‌دهم

رئیس - این‌تقریباً مثل‌پیشنهادآقای آقاسید یعقوب است چهارهزار ودویست تومان‌را که‌تقسیم کنیم بچهارسال هزارو پانصدتومان‌میشود.

آقایانیکه این‌پیش‌نهاد را قابل‌توجه میدانندقیام‌فرمایند

(عده‌برخاستند)

رئیس - قابل‌توجه‌نشد.

رای گرفته‌می‌شود بماده اول پیشنهاد کمیسیون.

آقایان موافقین قیام نمایند

جمعی‌قیام‌نمودند

رئیس-تصویب‌نشد.

علی‌الرسم‌باید بماده پیشنهادی‌دولت رای گرفته شودمخالفی‌ندارد؟

مدرس بفوائد معلوم‌شود

(اینطورخوانده شد)

ماده‌دوم - ازتاریخ اول حمل ۱۳۰۲ الی انقضای کنترات‌سالیانه مبلغ دوهزارو هشتصد تومان علاوه بر آنچه که‌بموجب قانون سی‌ویکم‌جوزای ۱۳۰۲ تصویب‌شده است بحقوق سابق‌مشارالیه اضافه میشود

یکنفر ازنمایندگان- مبلغش بامبلغ پیشنهادی کمیسیون که‌ردشد یك‌اندازه‌است این‌هم‌ردشده‌است

رئیس - آقای‌مخبرمی‌توانند توضیح بدهند که مبلغش‌مساوی‌است‌یانه؟

عمادالسلطنه - درمبلغ تفاوتی پیدا نمیشود.

پیش‌نهاددولت سالی دوهزاروهشتصد تومان‌بود برای مدت‌سه‌سال در کمیسیون چهار هزارو دویست تومان کردم برای مدت‌دوسال

رئیس-پس‌ردشده‌است.

ماده دوم‌مطرح است.

پیش‌نهادی ازطرف آقای‌مدبرالملك رسیده است که از دستورامروز خارج

آقای‌مدبرالملك

(اجازه)

مدبرالملك - نظر باینکه درموقع رای یك عده از آقایان برای انتخاب کمیسیونهابیرون تشریف داشتند وازآن طرف هم ماده‌اول پیشنهادی کمیسیون‌رد شده‌است وبایددر کمیسیون تجدید نظری درش‌بشود بنده پیشنهاد کردم ازدستور امروز خارج‌شود

رئیس -رای‌می گیریم بپیشنهادآقای مدبرالملك

آقایان‌موافقین قیام‌فرمایند

(اغلب قیام‌نمودند)

رئیس- تصویب‌شد.

لانون استخدام کشوری مطرح‌است پیش‌نهاد شده است از دستورخارج‌شود پیش‌نهادقرائت‌می‌شود

(باین‌مضمون قرائت‌شد)

بنده پیش‌نهادمیکنم‌قانون استخدام ازدستور امروز خارج شود. میرزاجواد خان

رئیس - آقای آقا میرزا جوادخان (اجازه)

آقامیرزاجوادخان- آقایانی که اصلاح قانون استخدام راپیش‌نهاد کردند دونظر داشتند

یك‌نظرشان این‌بود که دولت‌اشکالاتی درآن‌قانون‌مشاهده می کرد که‌فوق‌العاده برای اصلاح ادارات دشواربود

دراین‌قانون که اخیراً در کمیسیون نوشته‌شده حقوق مستخدمین که‌ضایع‌شده بود نه‌تنها ملاحظه نشده بلکه بدتر شده است

بعلاوه مشکلاتی که‌این قانون برای دولت فراهم کرده بود ومیبایست اصلاح شود

چون‌ازطرف دولت نماینده خواسته نشده بوده‌است‌آنهم‌اصلاح‌نشده‌است

این‌است که‌استدعامیکنم‌فعلااین‌لایحه ازدستورخارج‌شودتاپروژه که خود دولت تهیه کرده است‌واصلاحات‌لازمه رادرقانون نموده‌اند بمجلس بیاید بعد مطرح‌شود

وزیرعدلیه - همین طور که پیشنهاد کردندگان میکنم دولت هم‌موافق باشد که ازدستور امروزخارج شود تا نظریات دولت هم‌معلوم شود بعد مایند بمجلس

رئیس -آقای دولت‌آبادی

(اجازه)

حاج‌میرزا یحیی دولت‌آبادی - بنده با خارج شدن قانون استخدام از دستور مخالفم.

قبل ازاینکه مجلس انعقاد پیدا کند یکی از مسائلی که پیش تمام نمایندگان محترم طرف توجه‌بود ویکی ازمسائل‌مهمه شمرده می‌شد تجدیدنظر درقانون استخدام کشوری بودباید ملاحظه کرد تجدیدنظر کردن دراین قانون چه ضررهائی‌متوجه مملکت می نماید بعقیده بنده خارج شدن این‌قانون ازدستور هیچ صلاح نیست‌وباید مطرح‌شود اگردولت‌یادیگران‌هم‌نظریاتی دارند ممکن‌است درضمن شور مواداظهار نمایند

رئیس- رای میگیریم بپیشنهادآقای آقا میرزا جوادخان. آقایان موافقین‌قیام فرمایند.

(اغلب برخاستند)

رئیس- تصویب شد. پیشنهادی‌رسیده قرائت میشود

(بشرح‌ذیل خوانده شد)

مقام محترم ریاست. بنده پیشهاد پیشنهادمیکنم قانون الغاء منع‌صدورپوست بره جزء دستور امروزشود.

رئیس‌آقایانی که‌بااین‌پیشنهادموافقند قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس- تصویب‌شداشتباهی شده‌است فعلا کمیسیون‌موجود نیست که رایرت‌مطرح شود خوبست‌آقایان زودتراعضاء کمیسیون هارا انتخاب کنندبعدمطرح‌شودعده‌آقایانی که رأی داده‌اند از هفتاد نفر بیشتر نشده است مابقی هم خوبست امروزرای بدهند که‌کمیسیونها انتخاب‌شود پیشنهادی‌رسیده است قرائت میشود

(اینطریق قرائت شد)

بنده پیشنهاد می کنم خبر کمیسیون بودجه راجع بیك‌دوازدهم جزءدستورشود

اعتبارالدوله.

رئیس - رأی میگیریم بپیشنهادآقای اعتبارالدوله. آقایان موافقین قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس تصویب شد قرائت‌می‌شود

(بترتیب ذیل‌خوانده شد)

ماده واحده - مجلس‌شورایملی‌بوزارت مالیه اجازه میدهد که از بابت برج حمل ۱۳۰۴ درحدود یك‌دوازدهم بودجه‌مصوب ۱۳۰۳ برای مخارج‌برطبق بودجه‌تفصیلی ۱۳۰۳ بمصرف برساند. مخارج انتفاعی وزارت‌مالیه ممکن‌است تاحدود مبلغ‌سیصد هزار تومان‌تأدیه گردد. یك دوازدهم‌فوق شامل مستمریات‌وشهریه‌هاوحقوق‌منتظرین خدمت نیزخواهدبود

رئیس -آقای اعتبارالدوله (اجازه)

اعتبارالدوله - بنده موافقم

رئیس -آقای حائری‌زاده (اجازه)

حائری‌زاده - این‌سابقه یك دوازدهم تقریباً دردورهٔ پنجم گذاشته شده‌ودردوره چهارم این حرف پیداشده بود. دردورهٔ پنجم‌اتصالاً آقایان یك دوازدهم‌را آوردند بمجلس‌ومجلس هم‌بیك‌موافقتها ومخالفتهائی بالاخره تصویب کرد.

درسال اول ممکن بوداین حرف تا اندازه معقول به نظر بیاید که چون دولت وقت پیدانکرده است بودجه‌هایش راکاملا تنظیم کند وعایداتش صحیحاًمعلوم نبوده که بچه نحو مجلس بمایدات رأی خواهد داد وچقدرعادت‌رادرخواهد کرداین‌حرف معمول باشد. بعلاوه بودجه های تفصیلی طبع وتوزیع شده بود واغلب آقایان‌یك چیز فهمیدرأی میدادند ومیگفتندمطابق یك دوازدهم بودجه که از مجلس چهارم گذشته است بیردازند ومعلوم بود مأمور فلان وزارتخانه دربهچه حقوقی داردعلی ایحال یك چیزفهمیده رأی میدادند.

ولی بودجه های سال گذشته هنوز طبع وتوزیع نشده است وسوای یکی‌دو فقره مابودجه‌هارا هنوزندیده‌ایم ونمیدانیم چیست حتی نمیدانیم این اعتبار کلی که آقایان گرفتندچه شکل تقسیم کردند یك وقتی‌راجع ببودجه وزارت داخله معلوم‌شد که اصلا یك بستی را برای صرفه جوئی حذف کرده‌اند وحال‌آنکه‌ممکن است‌یك نماینده معتقد باشد که این‌بست لازم است و همین طور بوزارت عدلیه بموجب یك بودجه اعتباری اجازه دادند که تشکیلات خودش‌را منظم‌کند واوهم‌یك محاکمی که وجودش خیلی لازم بود از نقطه نظر صرفه‌جوئی لغو کرد ومحاکم صلح‌نامحدود راکه قانونش تصویب مجلس گذشته است دولت خواست برا امحان بموقع‌اجراء گذاردواین کاررامیبایستی ازمرکز شروع کند و اول باید محاکم ابتدائی مرکز را منحل کند وبجای‌آنها محاکم صلح نا محدود بگذارد

زیرا درمرکز پهلوی محکمه‌صلح محکمه استیناف‌هست وزحمتی برای کسی ندارد زیرا بمجرد این که‌کسی محکوم شد ازاین

اطاق بآن اطاق میرود و بمحکمه استیناف شکایت خواهد کرد.

ولی درقسمت جنوب که‌صد و پنجاه فرسخ راه‌باید برای استیناف دادن بیاید بطهران درهمچوجائی صلح نامحدوددرست کردن این‌را نمیشود گفت سیاست‌خوبی است.

ما برای قضات سابقاً یك شرایطی معتقد بود که باید لم باشند عادل باشند.

چه‌باشند وقتی که‌نسبتاً آن‌قضات‌دورهٔ استبدادرا بگذاریم‌پهلوی این‌قضات فعلی که‌درعدلیه هستند و مقایسه کنیم می‌بینیم همان آخوندهای قدیمی بعقیده بنده‌خیلی متدین‌تربودند ازاین افرادیکه امروزمدر عدلیه هستند.

شیروانی - اینطورنیست

حائری‌زاده - بعقیدهٔ‌خودم عرض کردم نه‌بعقیده‌شما.

شیروانی - شما حق‌ندارید‌بدیانت اشخاص‌حمله کنید.

حائری‌زاده - بسیارخوب. آنها صحیح‌العمل‌تربوده‌اند و علت اینکه مردم محاکم عدلیه‌ترجیح‌دادند بر حکومت‌های انفرادی‌برای این بودکه کار جریان پیدا کند ودوسه‌نفر درعمل یکدیگر ودر محاکمات نظارت‌داشته باشند و در واقع اصول‌محاکمات ازحال انفرادی بصورت شوروی‌درآید وبه‌صورت‌قضائی‌بطوریکه امروزه دردنیا معمول‌است درآید.

بهرحال‌مقصودمن‌این‌بود گه‌ما وقتی که‌یك اعتبار کلی بآقایان وزراء میدهیم آنها میروند ومطابق‌میل‌وسلیقهٔ خودشان یك تشکیلاتی‌میدهندوبدیهی‌است‌اشخاصی که بستهارا درمرکزاشغال کرده‌اند وقتی که دولت‌میخواهدمحاکم بدایت را منحل کرده‌وبجای آنها صلح نامحدود بگذارد اگربخواهند این‌کار را در مرکز بموقع اجرا بگذارند مسلم است که عده از این آقایان بیکارخواهند شد.

چون‌درمرکز نه ناجاراسباب زحمت آقای‌وزیررا فراهم‌خواهندآورد و آقای وزیرهم بدیهی‌است که‌هیچوقت‌نمی‌خواهند ناراحت باشند ازاین‌جهت آمده‌اندواینکار را درقزوین و رشت و استراباد و فارس مناسبت اینکه دور از مرکز هستند اجرا گرداند.

برای اینکه ملاحظه کرده‌اند گه‌اگر فرضاًهم‌مردم خواسته باشند شکایت کنند بایدکلمه‌دوعباسی‌پول بدهند تا بتوانند شکایت تلگرافی کنند.

آنوقت‌هم‌تازه صورت شکایات آنها دردوسه ضلع‌خودشد بدون اینکه‌آنها را به‌بینند.

اهالی‌ولایات مارا اینجا فرستاده‌اند ازبدبختی‌هاشان جلوگیری کنیم.

آقایان‌وقتی که‌یك اعتبار کلی گرفتند بدیهی‌است که‌نمی‌خواهندراحتی خودشان را ازدست‌بدهند.

بنده‌هم‌از نقطهٔ نظر راحتی خودم و اینکه‌می‌بینم شکایات زیادی‌میرسدوناراحت هستم ناچارمیشوم اینجابیایم وداد و فریاد کنم.

مثلاازجائیکه مرا انتخاب‌کرده‌اند هرروزه شکایت و اعتراض میکنند که: تو که درمرکز هستی‌مگر مرده که‌محکمهٔ مارا منحل‌میکنندوحرف‌نمیزنی؟

اگرباز بودجه‌را سال گذشته آقایان نوشته‌بودندوبما داده‌بودندوبعضی ازآقایان مخالفت و عده دیگر موافقت میکردند و قضیه بطول می‌انجامید آنوقت ممکن بود تصور کرد که‌رأی‌دادن‌یك‌دوازدهم‌مورد دارد ولی‌ما نمیدانیم تشکیلات وزارت‌خانه ها (همان تشکیلات چهاردیوار) بر روی چه اساسی‌بوده است ودرکجا محاکم را منحل کرده یادرچه‌جا صلح‌نامحدوددرست کرده‌اند؟

یا درکجا وزارت‌خارجه‌نماینده‌دارد وکجا کارگذاردارد ودرچه محل سفارت خانه‌را منحل کرده‌ویا کارگذاریرا برقرار کرده و همینطوروزارت داخله‌را نمیدانیم کجا نماینده داردوچه‌جاندارد و بهیچوجه اطلاع از این مراتب نداریم.

لهذا بیك چیز موهومی رأی دادن بعقیده‌بنده‌مستحسن‌نیست‌ودولت هم‌اینقدر نبایدمعطل کند.

درخود مجلس شورای‌ملی هرشش‌ماه شش ماه مباشرینش عوض میشوند و تغییر میکنند.

الان‌قریب هفت هشت روز است که مباشرین‌عوض شده‌اندوتادوسه‌روزدیگرهم بودجهٔ خودشانرا تنظیم‌وتکمیل کرده و برای تصویب بمجلس شورای‌ملی خواهند آورد.

همینطور هم دولت آقای سردارسپه دوامی‌نیست که‌تازه‌روی کارآمده‌باشد.

مدتها است که‌روی کاراست و یك دولت تازه‌نیست که ما بگوئیم تازه روی کار آمده‌و اطلاع ندارد و باید کسب اطلاع نماید.

همینطور دکتر ملیسپو مدتیست که از امریکاآمده‌ودرایران‌مشغول کاروکسب اطلاعاتست وآدمی نیست که جدیداً آمده باشد و اطلاع‌نداشته باشد عوائد هم همین مالیاتهائی‌است که فعلاداریم و تصور نمی کنم.

آقایان منتظر گذشتن یك مالیات جدیدی باشند که مطابق آن عوائد یك تشکیلات جدیدی بدهند عوائد ما همین است که‌هست.

حالایا میجایند بایدمالات ازمردم می گیرندرهرحال عوائدهمین مالیاتهای کج ومعوجی است که‌امروزماخذمیشود وبودجه شمشاه باآخرسال مانده باید بمجلس آمده باشدوبرای‌شب‌نوروز بودجه ازمجلس باید بیرون‌رفته‌باشد ودولت‌هم اجراءکند حالا مدتی است ازسال گذشته‌واگر امروزه ما این یك‌دوازدهم‌را تصویب کنیم.

دولت تاآخرسال میخواهد این عمل را مجری کند ونفهمیده یك چیز موهومی رأی‌دادن بعقیده بنده غلط است و ما باید کم کم این صل‌راترك کنیم.

عمادالسلطنه - خیلی خوشوقتم که‌یك مقداراز دلائلی را که بنده برای تصویب‌این یك‌دوازدهم بایدعرض کنم‌خود آقای حائری‌زاده‌درآخرقسمت‌فرمایشاتشان فرمودند.

آن‌قسمت راجع‌بنواقص‌عدلیه‌وانحلال پاره صلحیه‌ها بود ودرنتیجه همان شکایات که‌سال گذشته در همین مجلس از طرف آقایان ایراد شدچه ازبابت‌تشکیلات عدلیه ها وصحیه‌ها ولایات وچه ازبابت‌معارف وصحیه‌وخرابی راهها‌وغیره‌بهمین‌لحاظ‌دولت درنظر گرفت بودجهٔ‌هذه‌السنه(۱۳۰۴) را طوری تنظیم کند که با احتیاجات امروزه مملکتی‌تناسب داشته‌باشد والبته‌در تنظیم‌یك‌چنین بودجهٔ اولاًباید مطالعات بشود و تشخیص داده شود که احتیاجات ضروری‌فعلی چیست و مسئله الاهم‌فالاهم کاملادرنظر گرفته‌شودبعد از آنکه یك مبلغی‌برای هریك از وزارتخانه ها درنظر

www.iran-archive.com

گرفته‌اند دیدند که این مخارج با عوائدی که ما داریم بهیچوجه تکافو نمیکند و دولت برای جبران این کسر ناچارشد که منابع جدیدیرا درنظر بگیرد و یکی از آن منابع همان مالیاتی بود که چندی پیش از تصویب مجلس گذشت و شاید یك قسمت مهم از مخارج بوسیله این محل جدید جبران شود پس اینکه میفرمائید چرا تاکنون بودجه بمجلس نیامده است •

در این باب نمیتوان اعتراضی بدولت وارد کرد و برای اطلاع خاطر آقایان عرض میکنم که بودجه تمام وزارتخانه ها تمام شده و برای مطالعه آخری بوزارت مالیه رفته است که در آنجا مطالعهٔ آخری بشود و امیدوارم تا چند روز دیگر بمجلس تقدیم و رفع نگرانی خواهد شد •

اما اینکه فرمودید سابقه یك دوازدهم از دوره پنجم گذاشته شده است •

بنده عرض میکنم که این سابقه اصلا یك سابقه بدی نیست و اگر یك سابقه بدی شده است •

بنده عرض میکنم که این سابقه اصلا یك سابقهٔ بدی نیست و اگر یك سابقه بدی بوده آن دولتهائیکه پانصد ششصد سال است مشروطه شده‌اند این سابقه را قبول نمیکردند اگر باخبار خارجه ملاحظه فرمائید می‌بینید دولت فرانسه همین روز ها دو دوازدهم تصویب کرده است و علت اینکه سابقاً در مملکت با این سابقه نبود برای این بود که اصلا ما بودجه نداشتیم تا یك دوازدهمی در کار باشد و اعتراضاتی در دوره چهارم باره مخارجی که در ایام قشرت شده بود ایجاب کرد که ما بودجه را تصویب کنیم •

هیچ خرجی بدون تصویب مجلس شورایملی نشود •

ولی ضمناً ممکن است که یك مخارج خیلی ضروری پیش بیاید که نتوان معطل کرد و تا صدور اجازه قانونی از مجلس ممکن است یك ضرر هائی بدولت متوجه شود •

باین جهت ناچارشدند یك دوازدهم را بمجلس پیشنهاد و تصویب آنرا بخواهند •

این نکته‌را هم باید بعرض برسانم که بودجه‌ها عماً قریب بمجلس خواهد آمد •

آن آرزو و آمالی که آقایان سال گذشته در نظر داشتند و اظهار می کردند تا درجهٔ در بودجهٔ منظور شده است

ولی آقایان باید خودشانرا حاضر بنمایند که از برای کسر مخارج یك منابع جدیدی هم درنظر بگیرند •

رئیس- آقای آقا سید یعقوب •

(اجازه)

آقا سید یعقوب- آنچیزیکه حق ما و کلاء هست و مکرر در دورهٔ چهارم و پنجم گفته شده است

اولا و بالذات مسئله بودجه است • اساساً ما نماینده- و امین از برای همین مسئله هستیم در سال گذشته مکرر آقای عماد السلطنه این فرمایشاترا فرمودند

مکرر ماهم جوابشانرا عرض کردیم ولی به آقایان وزراء اثر کرد و نه بآقای مخبر کمیسیون که اینقدر از وزراء دفاع میکنند

مکرر عرض کردیم حتی آقای تدین هم پیشنهاد کرد که صورت مالیاتهای قانونی را بمجلس بیاورند تا ما مستحضر شویم و رأی بدهیم و بنا بود یك ماهه صورت این عواید را بیاورند و ما تقریباً هم بهمین شرط ببودجه رأی دادیم ولی نیاوردند • این مخارجی که کرده اید یا بقول آقای سردار معظم این چهار دیواری را که ما رأی دادیم بودجهٔ تفصیلیش را نیاوردند که ما درست مطلع بشویم و معروف هم که در اینجا مذاکره شد و اعتراض کردیم آقایان وزراء فشار آوردند که اگر ببودجه رأی ندهند دنیا زیر و زبر خواهد شد •

بنده موافقم که مخارج ضروری که متضمن مخارج قشون و نظمیه و امنیه است تصویب شود

زیرا تأمین جانی و مالی از مردم می کند ولی بسایر مخارج نباید رأی داده شود تا بودجهٔ تفصیلی هریك بمجلس بیاید که بدانیم متلاطر ز تشکیلات وزارت داخله و یا خارجه از چه قرار است و پس از این که مطلع شدیم آنوقت رأی خواهیم داد مسلم است که دولت محل اعتماد است

ولی ما نمیتوانیم بیك امر مجهولی که نمیدانیم و هزار ایراد بوزارتخانه ها داریم حالا رأی بدهیم •

ما عقیده نداریم که بمأمورین مالیه این قدر حقوق داده بشود درطرز تشکیلات مأمورین ولایات نظر داریم •

مأمورین مالیه در ولایات آتش بر پا میکنند

از این جهت نمیتوانیم بیکدوازدهم رأی بدهم و البته آقایان تصدیق میفرمایند که رأی دادن باید از روی عقیده ناشی شود خاصه الان که یك توپ بزرگی هم انداختند که با این ترتیب بنده اساساً رأی نخواهم داد و آن این بود که فرمودند باز کسر داریم و با این که مالیات دخانیات را تصویب کردیم باز کسر داریم

بنده عقیده دارم خود آقای مخبر کمیسیون مخارج ضروری که راجع بتأمیناتست و آنچه را که بنظرشان میرسد پیشنهاد کنند و ما بقی را زودتر به مجلس بیاورند که ما مستحضر بشویم و آنوقت رأی بدهیم والا با این ترتیب همانست که عرض کردم

خاصه اینکه لزوم تصویب مالیات جدیدرا تذکر دادند

الان یك مالیاتهای غیر قانونی در مملکت ما هست که از دویست سال قبل همینطور معمول بوده و میگیرند و همیشه هم زیاد کرده اند

ملاحظه بفرمائید از زمان نادر شاه و زندیه و قاجاریه و مشروطه هر تحمیلی که شده است و هر چه را که معمول بوده میگرفتند و هی زیاد کرده اند

مثلا هی ما داد و فریاد کردیم حشه مالیات سرانه را خوبست برانداز یم ولی وزارت عالیه یکقدم در اینباب باما همراهی نکرد و صورت عوایدرا هم نداده است پس ما نماینده کجا هستیم؟

ما نماینده تهران نیستیم که برای خوش آمد ادارات حرف بزنیم ولایات و ایالات هم مستعمرهٔ طهران نیستند؟ آنها هم جزء ایران هستند و حق حیات و استفاده دارند • حق صحبت دارند •

حق امنیت دارند • کدام یك از اینها را اولیای تهران متذکر هستند و با تمام اینها بنده ناچارم که در موقع بودجه عرایض خودم را بعرض مجلس برسانم و با این که بنده مخالفم

مملکت عقیده دارم که مخارج ضروری را که راجع بامنیت است بگذرانیم و ما بقی باشد تا بودجهٔ تفصیلی بمجلس آمده و ما از طرز تشکیلات مطلع شویم

رئیس- آقای سهام السلطان

(اجازه)

سهام السلطان- اساساً شرحی را که آقای آقا سید یعقوب اظهار کردند در نظر دولت هم بوده است و دولت نظر داشت که واقعی را که در سال گذشته در بودجه بوده است حالیه مرتفع کند و چون دولت این نظر را داشته و در بودجه وزارت عدلیه و سایر وزارتخانه‌ها یك اضافاتی باید منظور شود و چون میخواست از روی دقت اینکار را بکند از این جهت نتوانسته است بودجهٔ تفصیلی هذه السنه را بطور تفصیل برای هذه السنه حاضر نماید حالا هم اگر تصویب مخارج ادارات که همه شان ضروری است تأخیر بیفتد چرخ ادارات می‌خوابد و کار مملکت از جریان می‌افتد زیرا دولت مجبور است در آخر ماه حقوق مردم را بدهد •

اینکه فرمودند فقط مخارج تأمینات تصویب شود درست است که آن قسمت لازمتر است ولی بانی ادارات هم لازمند و مخارج سایر ادارات هم لازم است پرداخته شود زیرا نمی‌شود حقوق فلان مستخدمی را که از صبح تا شام کار میکند در آخر ماه نداد همینطور محتاج بتعمیر است یك سیلی میآید و راهرا خراب میکند در اینجا باید فوراً مخارج لازمه را برای جلوگیری از خسارت کرد و اگر دولت بخواهد منتظر شود خسارت زیادی متوجه خواهد شد •

از این جهت بنده معتقدم که این یك - دوازدهم را ما تصویب کنیم و حقوق ادارات را بدهند •

ضمناً هم بدولت تأکید شود که بودجهٔ تفصیلی را هر چه زودتر بما مطالعه و از روی دقت تمام کند و بدولت تقدیم کند و ما هم از روی فرصت تشکیلات را ملاحظه کنیم و رأی بدهیم •

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است •

(بعضی کافی نمی‌دانستند)

رئیس - رأی گرفته میشود بکفایت مذاکرات آقایانی که کفایت مذاکرات را تصویب میکنند قیام فرمایند •

(جمعی قیام نمودند)

رئیس- تصویب شد • پیشنهادها قرائت میشود •

(بشرح ذیل قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورایملی

پیشنهاد میکنیم که بدولت اجازه داده شود که بودجه قشون و امنیه و نظمیه را مثل سال گذشته پرداخت و تأدیه نماید و نسبت بسایر بودجه‌ها تا صورت جامع آن بمجلس نیاید حق پرداخت نداشته باشد مگر مخارج ضروری فوری

روحی • شیروانی

بنده پیشنهاد می‌نمایم که راپورت کمیسیون بودجه بشرح ذیل اصلاح شود.

ماده واحده- وزارت مالیه مجاز است که یك دوازدهم حقوق قشون و نظام و امنیه و نظمیه ۱۳۰۳ را بابت حقوق ماه فروردین ۱۳۰۴ قشون و امنیه و نظمیه برسم علی الحساب به پردازد شیخ جلال

رئیس- آقای شیروانی

(اجازه)

شیروانی- عقیده بنده راجع ببودجه همان است که سال گذشته عرض کردم اینهم که حالا اجازه نگرفتم حرف بزنم علتش این بود که تغییر عقیده نداده‌ام و آقایان همه عقیده مرا می‌دانند •

بنده بدون اینکه بدیانت اشخاص حمله کنم یا راجع بلباس اشخاص حرفی بزنم یا تیپ اشخاص را مورد حمله قرار دهم عرض می کنم که طرز تشکیلات ما صحیح نیست و همینطور که سابقاً عرض کردم غلط است و تا طرز تشکیلات ادارات ما درست نشود •

بعقیده بنده پول دادن باین مؤسسات غلط بی‌مورد است آقای مخبر می‌فرمایند که این یك دوازدهم همان بودجه سال گذشته است و همان طور که آقای حائری‌زاده اظهار کردند دورهٔ چهارم باز یك بودجه داشت و آنرا طبع کردند و بدست ما دادند •

ولی بودجه سال گذشته هنوز تماماً بمجلس نیامده که بدانیم چیست تا یك دوازدهم آنرا تصویب کنیم •

فقط بودجه وزارت جنك یك ترتیب منظمی داشته که تغییر نکرده است و بودجه امنیه و نظمیه هم چون یك موضوع ضروری و

برای استقرار امنیت لازم است از این جهت باید تصویب شود ولی سایر بودجه ها خاصه با آن قانون استخدام که الان تحت نظر آقایان نمایندگان است و اگر دو سال دیگر باین نحو باقی باشد هر قدر ما مالیات وضع کنیم این قانون تمامش را میخورد و بلع میکند •

باید بماند تا صورت تفصیلی آن به مجلس بیاید آقای مخبر میفرمایند کسر خرج داریم •

بلی بنده هم تصدیق میکنم که اگر این قانون استخدام باقی باشد همه ساله مقدار زیادی کسر خرج برای ما درست میکند و تا ما ترتیب قانون استخدام را ندهیم و یك اشکل معینی برایش تصویب نکنیم همه ساله کسر مخارج خواهیم داشت •

اگر بنا شود ماه بماهی متصل ما یك دوازدهم را تصویب کنیم بالاخره آخر سال می‌بینیم مثل سال گذشته دو ملیون و نیم کسر داریم و با این حال چون بسربازی که در خوزستان جنك میکند یا در آنجا ساخلو است نمی‌شود گفت حقوق نگیر یا پلیسی که از شب تا صبح کشیك شهر را می کشد و مراقب امنیت شهر است نمی‌شود •

مرتباً حقوق ندارد و ضمناً ممکن است یك مخارج ضروری هم که پیش بیاید که تأخیر آن اسباب خسارت باشد و معطل ماندن آن صلاح نیست از این جهت بنده این پیشنهاد را کردم بعلاوه بطوریکه آقای مخبر فرمودند بودجه تفصیلی تا چند روز دیگر بمجلس خواهد آمد اگر اینطور است •

بنده اصلا طرح کردن این یك دوازدهم را لازم نمی‌دانم خوب است این چند روزه را هم تأمل کنیم تا بودجه بیاید و همینکه بودجه تفصیلی بکمیسیون آمده

بنده از طرف خود و از طرف خیلی از رفقا که مخالف با یك دوازدهم هستند قول میدهیم که موافقت کرده و آنوقت هر قدر میخواهند یك دوازدهم بیاورند و تصویب می کنیم ولی بالاخره بودجه تفصیلی باید هر چه زودتر بمجلس بیاید که مثل پارسال نشود که وقتی بودجه را بمجلس آوردند هفت ماه گذشته بود •

این موضوع را هم عرض میکنم که اگر ما حالا یك دوازدهم را تصویب بکنیم تا آخر سال همین عمل را مجری خواهند کرد •

بعقیده بنده خوب نیست که ما این فتح باب را بکنیم از این جهت بنده و آقای روحی این پیشنهاد را تقدیم کردیم و این عین همان پیشنهادی است که سال گذشته آقای مدرس کردند و اغلب آقایان هم با آن موافق بودند •

وزیر فوائد عامه- باید عرض کنم که بنظر آقایان تنظیم و تکمیل بودجه‌ها خیلی آسان و سهل بنظر میآید ولی اگر بدانید که دولت‌های وقت چه زحمتی برای تهیه بودجه‌ها دارند آنوقت اثر ارخواهید فرمود که اعتراض بر دولت متوجه نیست

در یك مملکتی که عوائدش محدود است و احتیاجاتش زیاد تهیه کردن بودجه آنهم یك بودجه که تمام احتیاجات مملکتی را بتواند مرتفع و برطرف کند خیلی مشکل است •

بهر حال بودجه‌های تمام وزارتخانها تهیه شده و بوزارت مالیه داده شده است و دز آنیه خیلی زودی بمجلس شورای ملی تقدیم خواهد شد • و آن هم یك بودجه‌ایست که مطابق احتیاجات مملکتی تهیه شده است • اگر این بودجه مثل سال گذشته بود معطلی نداشت ولی چون مطابق احتیاجات مملکتی تهیه شده است و باید همینطور باشد و کسر خرج حاصله را میبایستی بیك ترتیبی جبران کنیم از این جهت قدری طول کشیده • آقایان پیشنهاد کردند فقط یك دوازدهم برای قشون و امنیه تصویب شود معنی این تصویب این استکه بمعلمین و قضات حقوق داده نشود و تعمیر راهها موقوف شود و سایر اصلاحات مملکت انجام نشود و تلگرافخانه که اجزایش از صبح تا غروب کار میکنند حقوق نگیرند و اداره حمل و نقل کار نکند و بالاخره همه چرخهای ادارات از کار بیفتد

شیروانی- مسؤل کیست دولت است

سردار معظم وزیر فوائد عامه- مسؤل هر کس میخواهد باشد بهر حال با این عبارت نتیجهٔ مطلوبه بدست نمیاید •

اعتراض فرمودند که ادارات خرابست مگر شما تصور می کنید که با تصویب نکردن یك دوازدهم ادارات درست میشود • شرحی از قانون استخدام فرمودند مگر تصور میفرمائید تمام این کسر مربوط بقانون استخدام است و تمام پولی است که باجزاء ادارات داده می‌شود ؟

اولا وزارت معارف شامل قانون استخدام نیست وزارت عدلیه هم شامل قانون استخدام نیست احتیاجاتی مملکت دارد که هیچ مربوط بقانون استخدام نیست

وزارت جنك و امنیه مشمول قانون استخدام نمیشود

بنا براین اعتراض بقانون استخدام نمی‌تواند احتیاجات مملکت را در حال وقفه نگاهدارد و مجلس شورای ملی لازم است یکدوازدهم بودجه را برای کلیه احتیاجات مملکتی تصویب کند و از آنطرف هم باید سعی کرد که زود تر بودجه ها به مجلس بیاید و زودتر بگذرد آنوقت در ضمن بودجه عمومی هر اصلاحی در نظر دارید بفرمائید •

رئیس - رأی میگیریم بپیشنهاد آقای شیروانی •

آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند •

(عده قیام نمودند)

رئیس- قابل توجه نشد •

پیشنهاد آقای آقا شیخ جلال هم ضمناً رد شده است پیشنهاد آقای دامغانی قرائت میشود •

(بشرح ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم باستثناء حقوق وزراء و معاونین در یکدوازدهم حقوق ادارات رأی گرفته شود.

رضا دامغانی

وزیر فوائد عامه - بنده برای اینکه آقایان خیال نکنند وزراء و معاونین برای خودشان این کار را می کنند بنام دولت این پیشنهاد را می‌پذیرم •

عماد السلطنه مخبر کمسیون- کمسیون نمی‌پذیرد •

تدین - بنده مخالفم •

رئیس- دولت قبول کرد •

مدرس- این نظر شخصی بود • آقای سردار معظم بتنهائی که دولت نیستند.

رئیس- پیشنهاد آقای تهرانی قرائت می‌شود •

بنده پیشنهاد میکنم که ماده واحده بطریق ذیل اصلاح شود •

ماده واحد مجلس شورای ملی اعتبار میدهد بوزارت مالیه که یك میلیون از برای مخارج ضروری مملکت از قبیل امنیه و نظمیه و قشون و سایر مخارج ضروری به مصرف برسانند

طهرانی •

آقا شیخ محمد علی طهرانی حقیقتاً وضعیت این دوره اسف آور است که یك دوازدهم یکدوازدهم یك سال بگذرد و در سال بعد هم همینطور یك دوازدهم میآید بمجلس و حقیقتاً این ترتیب اسباب تأسف است و چون مخارج ضروری مملکت از امنیه و نظمیه نظام و راهها و محصولات پستی بیشتر از یك ملیون نمی‌شود اینست که بنده پیشنهاد کردم یك ملیون اعتبار داده شود که باین مصارف بخصوص برسد

فرضاً ما یکدوازدهم هم تصویب کنیم وزارت مالیه حقوق میگیرد و سایر وزارتخانه‌ها از قبیل عدلیه و معارف و غیره حقوقشان پنج ماه و پنج ماه عقب می‌ماند چنانچه حقوق سال گذشته منتظرین خدمت هنوز مانده است •

در صورتیکه اعضاء ادارات دولت تمام مشابه یکدیگرند

ولی آنچه که ضرورت قطعی برای مملکت دارد این سه اداره است و بعضی مخارج ضروری از قبیل صحیه که در فلان سر حد هست اینها ضروری است و بقیه را نداده روز دیگر که بودجه ها بمجلس آمد بهمه حقوق بدهند یعنی حقوق وزارت مالیه هم چند روز مثل سایر وزارتخانه عقب بیفتد پس این یك ملیون که بنده پیشنهاد کرده ام برای مخارج ضروری کافی است تا اینکه بودجه‌ها بمجلس بیاید •

مخبر- این پیش نهاد آقای تهرانی عملا رد شده است •

برای اینکه دو پیش نهاد بود که یك - دوازدهم بودجهٔ نظام و امنیه و نظمیه پرداخته شود ورد شد •

زیرا حقوق این سه اداره را که روی هم بگذارند میشود دوازده میلیون و یکدوازدهم آن میشود یك میلیون •

آقا پیش نهاد میفرمایند یك ملیون اعتبار داده شود آنوقت این یك میلیون فقط بمصرف نظام و امنیه و نظمیه میرسد و برای سایر مخارج ضروری که خود آقا فرمودند چیزی باقی نمیماند •

بعلاوه اصلا بنده نمیدانم چه چیز ایجاب میکند یك تلگرافچی که شب تا صبح در پای دستگاه تلگراف مشغول کار است که همه آقایان هم میدانند حقوقشان چقدر است در آخر ماه حقوقش را ندهند •

پایکنفر امین صلح که با ماهی چهل تومان حقوق در فلان نقطه دور دست خدمت میکند چرا آخر ماه نباید حقوق او داده شود ؟

اگر دولت هنوز بودجه‌ها را مرتب نکرده است به مستحدثین چه اعتراضی وارد است؟

بنابراین پیش نهاد هیچ عملی نیست •

رئیس - رأی گرفته میشود •

آقایانیکه پیش نهاد آقای تهرانی را قابل توجه میدانند قیام فرمایند •

(معدودی برخاستند)

رئیس- قابل توجه نشد •

پیش نهاد آقای شریعت زاده قرائت میشود •

(بشرح ذیل خوانده شد)

راپورت کمیسیون بودجه را بترتیب ذیل اصلاح میکنیم:

ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است مخارج نظام، امنیه، و نظمیه و مخارج انتظامی و سایر مخارج فوریه مملکتی را در حدود بودجه مصوب ۱۳۰۳ مرتباً بپردازد تا وقتیکه بودجه کل مملکتی بمجلس شوری ملی تقدیم و تصویب شود •

شریعت زاده - بنده در تقدیم این پیشنهاد بهیچوجه نظرم این نیست که اعتراض بر تأخیر تقدیم بودجه بکنم •

زیرا میدانم دولت برای تقدیم یك بودجهٔ مجبور است یك مطالعات خیلی زیادی راجع باوضاع عمومی مملکت و احتیاجات مملکتی بنماید و البته این مطالعات هم وقت لازم دارد •

ولی در همان حال تأخیر تقدیم بودجه و بالاخره عدم مسئولیت دولت در این مسئله موجب نیست که یك حقایقی بعرض مجلس شورای ملی نرسد و توجه نمایندگان محترم باین مسئله جلب نشود

www.iran-archive.com

مسأله بودجه یك مسأله‌ای است که میتوان مهمترین علل تشکیل حکومت ملی دانست وبالاخره ملت ونمایندگان ملت باید وظایف خودشانرا درتشخیص احتیاجات مهمه و صرف وجوه مملکت بمصارفیکه سعادت مملکت راتأمین میکند درموقع تصویب بودجه انجام بکنند.

بعقیده بنده کلیتاً هراصلاح مؤثر در سعادت مملکت دروقت مباحثه در بودجه طرف دقت واقع میشود.

زیرا بالاخره دربودجه‌است که باید درتشکیلات مملکت و وضعیاتیکه بالاخره نصب وتغییرش ضرورت‌دارد مطالعه بشود ویك بودجهٔ که حقیقة احتیاجات مملکت راتأمین کند ترتیب‌شود تا درنتیجهٔ تعقیب اصول مذکوره درآن‌اصلاحات‌مادی‌چه‌از حیث‌تأثیر آن‌نسبت‌بدولت وچه‌نسبت‌بمملکت بعمل‌آید.

این است که بنده خیال میکنم که (چنانچه بعضی‌ازآقایانهم‌فرمودند)تصویب یکدوازدهم بطور کلی مصلحت‌نباشد

ازطرفی‌هم باید این‌مسئله‌را تصدیق کرد.

بنده که می گویم نباید یکدوازدهم را تصویب کرد نظرندارم که بفلان امین صلح‌حقوق‌نرسد یا بفلان‌اداره‌حقوق‌نرسد زیرا بنده‌مخالف‌بامستخدمین‌نیستم‌بلکه آنها را مستحق‌می‌دانم.

آنها انجام وظیفه میکنند و بایستی حقوق‌بگیرند.

اما بایستی دید لزوم تأدیه حقوق بمستخدمین مستلزم‌این‌است که قبل‌ازاینکه بیك مسائل اساسی‌وحیاتی مملکت‌مراجعه بشود.

وبالاخره قبل‌ازاینکه بودجه مملکتی تحت مداقه بیاید بدون هیچگونه مطالعه گفته شود یك دوازدهم داده‌شود.

بنده درهمان‌حالیکه‌بحقوق‌مستخدمین باحترام نگاه میکنم اصلاح اوضاع‌عمومی مملکت را که‌نتیجه تدوین یك بودجه متناسبی‌است مقدم‌بر آن‌میدانم.

وازطرف دیگرهم نمیتوانم تصدیق کنم که مخارج فوریه و ضروریهٔ مملکت یعنی مخارج قشون وقوه تأمینیه ومخارج انتظامی که صرف‌اومستلزم‌تکثیرمنافع‌برای مملکت است رعایت‌نشود.

از این‌نقطه نظراست که بنده برای رفع حوائج عمومی وبرای رفع‌احتیاجات فوری وتأدیهٔ‌حقوق‌نظام وامنیه‌این‌پیشنهاد را کردم.

زیرا این پیش‌نهاد تأمین میکند مصلحت دولت را تاوقتیکه بودجه تصویب شود والبته‌بودجهٔ‌که تصویب میشوددرخلال مباحثات راجع ببودجه مسائلیکه مؤثر در اصلاح عمومی است مراعات می شود و اگر یکی دو ماه تأخیر شود اهمیتی ندارد.

زیرا همان آقایان مستخدمین خیلی خوشوقت ومسرورخواهند بود که مجلس شورای ملی برای‌تأمین سعادت مملکتشان این‌کاررا بتأخیرانداخته‌است تاباالاخره‌یك بودجه متناسبی که احتیاجات عمومی‌راچه نسبت بمستخدمین وچه‌نسبت‌بمملکت تأمین بکند تدوین‌نماید.

وگمان‌میکنم ازهرلحاظ مقتضی‌باشد بااین‌عقایدیکه بعرض‌مجلس‌رساند موافقت شودزیرابالاخره‌اگرموفق‌نشویم‌دراینده‌ره راجع ببودجه یك ترتیبی اتخاذ کنیم که حقیقة مارا موفق کند بتهیه بودجه متناسبی تصور نمی کنم درآتیه نزدیکی بتوانیم‌این‌موفقیت‌را تحصیل کنیم.

رئیس- آقای‌تدین

(اجازه)

تدین- پیشنهاد آقای شریعت زاده گمان نمیکنم احتیاجات فعلی مملکتی را رفع کند.

بعلاوه‌ممکن‌است‌ازاین‌پیشنهادابنطور استفاده شود که تاموقعیکه بودجه ها به مجلس‌بیاید دولت اختیار داشته‌باشد این مخارج را بکند واین برخلاف عقیده همهٔ آقایان‌است.

برای اینکه تمام مخالفتها مبنی بر این‌است که زودتر بودجه‌ها بمجلس بیاید تا بایك دقت کاملی‌ازنظر آقایان‌نمایندگان محترم بگذرد وتصویب مجلس شورایملی برسد وچون تعویق افتاده‌است‌برای‌اینکه پیش‌ازاین بتعویق نیفتد ازاین جهت این مخالفتهامیشود.

وبنده تصورمیکنم دراین قسمت هم همین اندازه‌ها ازبرای تأمین مقصودکافی باشد.

وبااین‌نظر که اگرچنانچه برای ماه دیگردولت بودجه را تهیه نکند وبمجلس تقدیم ننماید دیگریکدوازدهم را تصویب نخواهند نمود تصور میکنم اکثریت‌کامل بلکه اتفاق مجلس موافق باشد وبنده هم یکی‌ازآن موافقین خواهم‌بود.

ولی وضعیت مملکت همین است که هست وبااین سهولت هم اصلاح نمیشود و اصلاح بودجه از امورضروری است و در سایرنقاط دنیاهم‌اگرالتفات‌بفرمائیدبودجهٔ مملکتی یکی‌ازمسائل معضله و مشکلهٔ مملکتی‌است.

حتی ملاحظه میفرمائید و در جرایدهمهٔ آقایان خوانده‌اند که درمملکت فرانسه که تشکیلاتش قطعاًمنظم‌است همین‌اوقات چندین یکدوازدهم تصویب کرده‌اند واز اول سالشان تاحالا مکرر این مطلب را خوانده‌ایم.

پس سوء تشکیلات دلیل نیست ودر این‌قسمت‌معلوم میشودیك‌چیزهای دیگرهم موجوداست.

وبعلاوه اهمیت قشون وامنیه و نظمیه در محل خودش محرزاست ولی مجموع ادارات دولتی حکم یکدستگاه ماشینی‌را داردکه تمام اعضاء واجزاء ادارات به منزلهٔ چرخها وآلات و ادوات و پیچهای آن ماشینی هستند وهیچ منطقی‌نداردکه بگوئیم فلان‌ثبات حقوق بگیرد ولی فلان مستخدم جزء حقوق‌نگیرد.

خیر مادامیکه دراداره هست و سی تومان وسی‌وپنج‌تومان حقوقش‌بیشترنیست البته‌بایدبگیرد.

بنده باتبعیض‌مخالفم.

تمام اینها مستخدم یك جامعه‌هستند و هر کدام درمحل خودش لزوم داشته‌است که‌استخدام کرده‌اند.

حالااگربعضیهابعقیده‌بعضی‌استخدامشان لزوم نداشته اورامکن‌است ازراه‌دیگری اصلاح کنید.

ولی عدالت وانصاف مقتضی‌نیست که یکدوازدهم‌را یك مبلغش راتخصیص‌بدهم بنظام وامنیه ونظمیه وبقیه‌را ازحیث‌حقوق محروم بکنیم.

این ازنقطهٔ‌نظر عدالت وانصاف‌هیچ مقتضی‌نیست و بنده استدعا میکنم آقایان موافقت بفرمائید بااین یکدوازدهم و در یکدوازدهم دیگر بنده بالصراحه عرض میکنم که اگریکمیسیون بودجه‌آمد بنده یکی‌ازمخالفین‌خواهم‌بودواصلااز کمیسیون بودجه راپرت نخواهیم‌داد.

رئیس - آقایانیکه پیش‌نهاد آقای شریعت‌زاده‌راتصویب میکنند قیام فرمایند

(عده‌قلیلی‌قیام‌نمودند)

رئیس- تصویب‌نشد.

پیش‌نهاد دیگری‌است قرائت میشود

(بمضمون آتی‌خوانده‌شد)

بنده‌پیشنهادمی‌نمایم که‌راپرت کمیسیون بشرح ذیل اصلاح شود.

ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است برای مخارج فروردین هزاروسیصد وچهار یك میلیون وپانصد هزار تومان بحواله‌دولت‌برای مخارج‌ضروری کارسازی دارد.

یکنفر ازنمایندگان - امضاء را بخوانید.

رئیس- امضاءآقا شیخ جلال است (خطاب‌باقاشیخ‌جلال) بفرمائید.

آقاشیخ جلال - عقاید بنده در بودجه روی یك اصلی‌است که در سال گذشته بعرض‌آقایان رسانده‌ام وآن اصل احتیاج‌است.

وقتی که مملکت محتاج بیك مخارج ضروری باشد باید بگیرند و بمردم بدهند واگرطرف احتیاج نباشد ولی یك‌پول هم که‌باشد نباید‌بدهند.

وبنده معتقدم که عملیات مجلس باید طوری باشد که درنتیجه حقیقة موفق‌شده باشد باینکه وظایف خودرا در خصوص بودجه انجام دهد وعقیده شخص بنده این است که این‌لایحه مبهم یك‌قانون موقتی‌از برای خرج ودخل مملکت نیست و فقط یك‌اعتباری‌است که دولت‌ازمجلس‌میخواهد والبته اگرچنانچه مجلس مطابق نظامنامه لازم دید که این‌اعتبارراباید‌تصویب‌میکند والاردخواهد کرد.

وهمچنین ازنقطهٔ نظریك نفر آوکا این‌نظرراداریم چنانچه هم در نظامنامه و هم درقانون‌اساسی و هم قانون محاسبات عمومی ترتیب بودجه را متذکرشده واین قسمت دوازدهم که اختراع شده دورهٔ پنجم‌است هیچ داخل دراین عناوین‌نیست ومعتقدم که مجلس صالح نیست از برای‌تصویب‌این‌قسمت.

ولی از طرف دیگر معتقدم که یك قاعده کلی هست که بودجه وقانون و تمام قضایا ازبرای‌احتیاج‌است.

حالااگردولت مسامحه کرده یااینکه یك وضعیاتی باو اجازه نداده است که بتواند لایحه بودجه راتنظیم‌وتقدیم‌مجلس کند آنوقت دیگرنباید مردم ازگرسنگی بمیرندو نباید تشکیلات مملکت منحل شود.

پس مطابق نظریه دولت که منتظر است مجلس‌یك ترتیبات مساعدی برای اومعین کند که بتواند کار کند‌بنده‌پیشنهاد کرده‌ام یك‌میلیون و پانصد هزار تومان باختیار دولت داده‌شود که بتواند مخارج ضروری خودرا اداره نموده تابعد بودجه رابمجلس بیاورد.

اگر مراجعه کنیم بصورت مجلسهای سال گذشته آقایان تصدیق‌خواهند فرمود که‌همیشه مخبرو مدافعین بودجه اظهار مینمودند که آقاباودجه که‌بطوریکدوازدهم تابحال تصویب شده‌است.

دیگرچرا مخالفت میکنیدبنده عرض میکنم این ترتیب هم برخلاف مصالح مملکت و هم برخلاف وظیفه وکالت ماست.

مخبر- اینجا آقای آقا شیخ‌جلال در آخر اظهاراتشان یك‌نسبتی ببنده دادندو گفتند که مخبرمیگفته است با بودجه که یك‌دوازدهمش‌تصویب‌شده‌است‌چرامخالفت میکنید در صورتیکه هیچ ممکن نبوده است بنده همچو حرفی بزنم و تا کنون نگفته‌ام ونخواهم گفت.

اماراجع‌باین‌بودجه‌بفرمایش‌خودشان چنداصل ذکر کردند. یکی‌اصل احتیاج یکی‌اصل آوکائی. ازآوکائی که بنده اطلاع‌ندارم.

اما اصل احتیاج: هیچ‌احتیاجی‌بالاتر ازاین موقع‌نیست که الان‌چهل روزازسال گذشته وبارهٔ مخارج ضروری وفوریست که‌دولت باید بپردازد واگردر تصویبش

تأخیری‌شودممکنست مبلغ‌خطیری‌بمایدات امسال‌لطمه بزند.

بعلاوه همانطور که عرض کردم‌یك مستخدمی که ازاول ماه‌تا آخرماه خدمت کرده است نمیشود گفت چون‌بودجه‌دولت هنوز تنظیم نشده‌آخرماه‌حقوق نگیراین اعتراضی نیست که براووارد باشد اگرهم وارد باشد متوجه متصدیان امر است امادر آخر فرمایشانشان فرمودند که مجلس صالح‌نیست‌دراین کار مداخله ورسیدگی کند (!) بنده نفهمیدم این‌چه اصل آوکائی‌استکه‌مجلس صالح نباشد.

اگرمجلس صالح نباشدپس که‌صالح است ؟! بعلاوه اساساً یك مبلغی را معین فرمودند که یك‌میلیون ونیم اعتبار بدولت بدهند.

این رابنده مخالف‌هر اصلی میدانم برای اینکه‌مادر اینجا یکدوازدهم‌بودجه مصوب‌هزار وسیصدو سه را مطابق همان بودجه های‌تفصیلی که سال گذشته داده‌اند محدودشان میکنیم ولی‌جناب عالی‌میگوئید یك‌میلیون ونیم‌تصویب کنیم‌ولی مخارجش معلوم نباشد وغیرمحدود باشدو این شکل عجیبی‌است وتصور نمیکنم آقایان همچو پیشنهادی رازتصویب بکنند

رئیس-رأی میگیریم‌به‌پیشنهادآقای آقاشیخ جلال آقایانیکه این‌پیشنهادرا‌قابل توجه میدانند قیام‌فرمایند

(عده‌قلیلی برخاستند)

رئیس - قابل توجه نشد. پیشنهاد آقای آقا میرزاعبدالله خان قرائت می‌شود.

(بمضمون ذیل خوانده‌شد)

نظربااینکه لفظ یك دوازدهم قانون بودجه مملکتی راتا بامروز متزلزل وبی تکلیف گذاشته است لهذااین‌بنده‌پیشنهاد میکنم که درراپرت اضافه شود مشروط‌بر اینکه تابیستم اردیبهشت بودجه تفصیلی مملکتی راوزارت مالیه تقدیم مجلس‌نماید والاحق اینکه بعدهایکدوازدهم‌تقاضا کند نخواهدداشت

رئیس- گمان‌نمیکنم‌باین‌پیشنهادبشود رای گرفت

جمعی‌ازنمایندگان- صحیحست

رئیس- پیشنهادیاسائی

(بشرح‌ذیل خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم که ماده واحده باستثنای مستمری وشهریه ها رأی گرفته شود.

رئیس- بفرمائید

یاسائی- درسنه گذشته یك قسمت از اوقات مجلس صرف‌مذاکره در اطراف مستمریها وشهریه‌ها شدو تصور می کنم‌در هذه‌السنه‌هم این مذاکرات تجدید شود زیرا شهریه‌ها ومستمریها اغلب از روی استحقاق ولیاقت و خدمت باشخاص داده نشده‌است. نظریات خصوصی و حوادثی در کار بوده که همینطور آنها را ادامه داده‌اند

بعضی از نمایندگان - همه اینطور نیست.

یاسائی- بنده‌هم عرض‌نکردم‌همه‌اش بنده‌عرض میکنم یك‌قسمت ازشهریه بگیر هاو مستمری بعور ها مستحق نیستند و آنهائی‌هم که‌مستحقند‌برفرض اینکه اینجا رأی‌بدهیم بشان‌نخواهند داد زیرا اگریك زن‌بیوه هزارمرتبه برودر وزارت‌مالیه‌داد وفریاد بکندنخواهند داد ولی فلان آقا کارتش‌را که میفرستد برای وزارت مالیه فوری‌حواله‌اش‌صادرمیشود.

البته‌این عملیات هست‌وبنده عقیده دارم که مستمری‌ها رااز این ماده واحده خارج کنند وماده واحده‌را بدون مستمری وشهریه تصویب کنند زیرا که مستمری سالیانه است‌و اگربعددر ضمن بودجه گل تصویب‌شود اشکالی نداردو لازم‌نیست‌در ضمن‌یك‌دوازدهم‌تصویب‌شودزیرا‌یکدوازدهم مستمری‌را حتماًنخواهند داد

مخصوصاً بعضی‌از آنها که خیلی جزئیست‌و یکمرتبه میدهند.

بعلاوه‌یکعده‌زیادی‌ازآقایان‌نمایندگان پیشنهاد کرده‌اند وطرح‌قانونی‌تقدیم‌مجلس کرده‌اند راجع به‌اینکه معادل پنجاه‌هزار تومان‌از شهریه‌هاومستمریهائیکه‌باستحقاق داده نمی‌شود ازدفترمستمری‌وشهریه‌حذف شودوتخصیص داده‌شود بمعارف

این‌طرح آمد بمجلس و قابل توجه شدوا کثریت قریب‌باتفاق هم‌بود (فراموش نکرده‌ام)

رفت بکمیسیون بودجه ودر آنجایك کمیسیون فرعی‌انتخاب کرده‌اند برای رسیدگی بارقام واقلام شهریه و تفکیك مستمری وشهریه درین صورت‌بنده مقتضی میدانم‌عجالتاً مسأله‌مستمری‌وشهریه‌مسکوت وهنه‌بماند تادر ضمن‌بودجه کلی تکلیفش معلوم گردد اینستکه بنده این پیشنهاد را تقدیم‌نمودم

شیروانی - بنده‌هم این پیشنهاد را کرده‌ام

رئیس- مال جنابعالی راجع بشهریه است.

یاسائی- تقاضا میکنم‌بطور تجزیه در موقعی که بماده‌واحده رأی گرفته می‌شود رأی گرفته‌شود

رئیس- پیشنهادآقای‌مدرس

(اینطورخوانده‌شد)

بنده پیشنهاد میکنم‌در ماده واحده برسم علی‌الحساب علاوه‌شود

مخبر- این پیشنهادرا قبول‌میکنم

مدرس - قبول دارید ؟ هیچ عرض نکنم.

مخبر- اینهم همان‌معنای علی‌الحساب رامیدهد مهلدابرای خاطر ایشان بعد از «بودجه‌هزارو سیصدوسه» جمله « برسم علی‌الحساب» راضافه‌می کنم

رئیس-آقای‌آقا سیدیعقوب پیشنهاد کرده‌اند جلسه‌ختم‌شود

(همه‌بین نمایندگان)

آقاسیدیعقوب- عرض‌دارم

رئیس- بفرمائید

آقاسیدیعقوب- ازمذاکره‌درین‌مسئله یك دوازدهم بنده میبینم آقایان خسته شده‌اند.

بعضی‌از نمایندگان- باهمه‌هم اینطور نیست.

آقاسیدیعقوب- خیرآقایان‌خیلی‌تازه نفس‌هستند برای گذراندن‌لوایح‌از مجلس دراین باب آقایان همه میدانند که ماها نظریات نسبت‌بتمام مخارج دارم‌وپیشنهادهائی‌هم نسبت‌بقانون استخدام شده است این‌است برای تقدیم آن پیشنهاد ها بنده پیشنهاد کردم جلسه‌ختم شودوبماند برای روزیکشنبه که هم‌آن پیشنهاهاداده شودو هم‌در این‌باب رأی‌داده‌شود

رئیس- رأی گرفته میشود ۰ آقایان موافقین بااین پیشنهادقیام فرمایند.

(عده کمی برخاستند)

(ماده‌واحده بشرح‌ذیل‌خوانده‌شد)

مجلس شورای ملی بوزارت مالیه اجازه میدهد که ازبابت برج حمل ۱۳۰۴ در حدود یك‌دوازدهم بودجه مصوب ۱۳۰۳ برای‌مخارج مملکتی برطبق‌بودجه‌تفصیلی ۱۳۰۳ رسم علی‌الحساب بمصرف‌برساند

مخبر- برج‌حمل هم‌بفروردین تبدیل می‌شود

رئیس- تجزیه می‌شود بسه‌قسمت ۰ رأی گرفته می‌شود به‌قسمت اول تا تأدیه گردد.

بعضی از نمایندگان - عده کافی نیست.

رئیس-آقای‌آقا شیخ جلال.

آقا شیخ جلال - بنده پیشنهاد تجزیه کرده ام.

رئیس- چه چیزرا تجزیه کنند.

(پیشنهادی ازطرف آقای آقاشیخ جلال بمضمون ذیل‌خوانده شد)

بنده پیشنهاد می‌نمایم که راپرت کمیسیون‌بودجه‌تجزیه‌شوداول‌یکدوازدهم بودجه ۱۳۰۳ قشون وامنیه ونظمیه برای حقوق ماه فروردین ۱۳۰۳ قشون وامنیه و نظمیه وپس ازآن نسبت بسایرادارات ومخارج رأی گرفته شود.

رئیس- این تجزیه مورد ندارد ۰ اسمی ازقشون ونظمیه درماده‌نیست ۰

بعضی ازنمایندگان- صحیح است

رئیس- رأی گرفته می‌شود به قسمت اول ماده تا تأدیه گردد.آقایان موافقین‌قیام فرمایند.

. (اغلب قیام نمودند)

رئیس تصویب شد.

یك دوازدهم فوق شامل مستمری‌ها خواهد بود رأی گرفته‌میشود به‌این‌قسمت آقای موافقین قیام فرمایند.

(عده کثیری‌قیام نمودند)

رئیس- تصویب شد.

رأی گرفته می‌شود بحقوق‌منتظرین خدمت آقایانی که تصویب می کنند قیام فرمایند.

(جمع کثیری قیام نمودند)

رئیس- تصویب شد (ماده واحده بشرح ذیل‌قرائت شد)

ماده واحده - مجلس‌شورای ملی به وزارت‌مالیه‌اجازه‌میدهد که از بابت برج فروردین ۱۳۰۴ در حدود یك دوازدهم بودجه مصوب ۱۳۰۳ برای مخارج‌مملکتی علی‌الحساب برطبق بودجهٔ تفصیلی ۱۳۰۳ بمصرف برساند مخارج‌انتظامی‌وزارت‌مالیه ممکن است تا حدود مبلغ سیصد هزار تومان تادیه گردد.

یکدوازدهم فوق شامل مستمریات و شهریه ها وحقوق منتظرین خدمت نیز خواهد بود.

رئیس-رأی گرفته‌می‌شودبماده‌واحده باورقه آقایان موافقین‌ورقه سفید والا ورقه کبود خواهند داد.

این‌جا اشتباهاً برج فروردین‌قرائت شد ماه فروردین است اخذ و استخراج آراء بعمل‌آمده نتیجه بقرار ذیل حاصل گردید.

ورقه سفید علامت قبول ۷۱

ورقه کبود علامت رد ٤

رئیس - عده حضارصدوسه باهفتادو یك‌رأی تصویب شد.

اسامی‌موافقین - آقایان : سردار منتصر-یاسائی-سهراب خان- اسکندری- صدق‌السلطنه-مقوم‌الملك-خوئی-شریعتمدار- سلیمان میرزا- یمن‌الملك -دکتر آقایان - وکیل‌الملك- تقی‌زاده- مستوفی‌الممالك- امیراشرف -آقاشیخ هادی-شیخ‌الرئیس - نظام‌التولیه- صدرالاسلام - آقاسیدکاظم یزدی- رهنما- اعتبارالدوله-مشیرالدوله - احتشام الحکماء - سردار عشایر- سالار- اشرف -ارباب کیخسرو- علائی-شوشتری- مشیراعظم - وحیداوله - دیوان بیگی - حاج میرزا اسدالله خان - مصدق‌الملك- سردارفاخر - فتح‌الله میرزا هرمزی - صدرائی - مدبر الملك سهراب زاده - عماد السلطنه - آقا میرزا یدالله خان - صدر العلماء مفتی-آقا سید محمد تدین - محمد ولیمیرزا -معتمدالسلطنه-ضیاءالملك شیخ الاسلام ملایری-ضیاءالواعظین ملك التجار- سردار معتمد - امیر اعلم - قائم‌مقام -مصدق‌السلطنه -سهام‌السلطان غلامحسین میرزا - حاج میرزا علیرضا - حاج سید الحققین - قائم مقام الملك - شیخ عبدالرحمن- احیاءالسلطنه- نجات- ملك‌آراء - مایم - دارو-

www.iran-archive.com

نصرت‌الدوله • قوام‌الدوله • امین‌الشریعه آقا سید احمد بهبهانی• مدرس• سالار-لشکر• سرکشیك زاده • صولت‌السلطنه ایزدی •

اسامی مخالفین- آقامیرزا رضا خان افشار• آقامیرزا علی کازرونی• آقاشیخ محمد علی الموتی• امیراحتشام•

رئیس- آقای دولت آبادی از آقای مخبرخارجه سئوالی داشتند•

دولت آبادی- بلی

رئیس- بفرمائید

حاج‌میرزا یحیی دولت‌آبادی- مقدمتاً این نکته را عرض میکنم بعد سؤال‌میکنم خاطر آقایان مستحضر است که یکقسمت مهمی از هموطنان ما درخارجه منزل‌دارند و در میان اینها اشخاص خیلی برجسته و معروف وعلاقه‌مند بمملکت هستند و غالباً اشخاصی که درممالك خارجه اقامت می کنند احساسات وطن پرستی‌شان هم‌خیلی سرشار و زیاد است و بعبارت دیگر بیش بیگانگان خیلی رودربایستی‌دارند•

چون خود بنده مدتی در خارجه بوده‌ام میدانم وضعیات چطوراست وقتی که یك روزنامه میاید که در آن روزنامه یك فتحی یایك خبرخوشی از مسائل دولتی و ملتی ومملکتی درآن هست خوشحالی می کنندوجشن میگیرند وسرافرازی می کنند ولی همینقدر که یك خبر بدی میآیداسباب سرشکستگی آنهامیشود

ما که اینجا نشسته‌ایم باید رعایت‌حال آنهارا که درخارجه هستند بکنیم‌ومهماامکن اجتناب کنیم‌ازکارهائیکه موجب‌سرشکستگی آنها میشود•

متأسفانه در اوضاع خارجی چه از حیث اشخاصی که از طرف دولت مامور میشوند وچه ازجهات دیگر اینطوری که باید منظم باشدنیست•

اخیراً تلگرافاتی از مصر میرسد که غالب آقایان درجراید ملاحظه فرموده‌اند وبنده چون خودم درمصر بوده‌ام از این جهة غالب آن امضاء هارا میشناسم میان آنها ملا هست، تاجر هست، کاسب هست بزرگان و اشخاص معروف هم هست که خیلی رضایت دارند از ماموری که‌درمصر بوده است وخیلی اظهار رضایت نموده اند که حقوق دولت وتبعه دولت راکاملاحفظ کرده •

وازآن‌طرف اظهارنگرانی کرده‌اند از ماموری که بجای او میخواهند بفرستند وحال آنکه مدت قانونی آن هم هنوز سرنیامده وخود وزارت خارجه‌هم برحسب اطلاعاتی که دارم شنیده‌ام از خدمات این ماموررراضی وخشنودندوهیچ ایرادوشکایتی ازاو ندارند•

این تلگرافات ازساکنین مصررسیده است والبته باید قابل توجه هم باشد و ما نباید بکلی باین قسم اظهارات هموطنان خودمان درنقاطی که تازه میخواهیم‌باآنها روابط حسنه پیدا کنیم وتا اندازهٔ هم پیدا کرده‌ایم و محکمتر و بهتر میشود اهمیت ندهیم و نباید این تلگراف را کان‌لم‌یکن دانست‌وجواب‌نداد وبدون جهة مامورآنجا را عوض کرد ومامور دیگرفرستاد•

این بود که خواستم سؤال کنم وببینم آیا وزارت خارجه است که او را احضار می کند یا چیز های دیگری هم داخلش هست ؟

حالااگرمیتوانند یك‌توضیحاتی‌بدهند تازه بعد عرایضم‌را عرض کنم

وزیر خارجه - در این فرمایشاتی که آقای دولت آبادی فرمودند خواستم خاطرشان را مستحضر کنم که اولا هنوز یك تصمیم قطعی در این باب گرفته نشده است وبعلاوه احضار کردن یك ماموری‌هم دلیل براین نیست که نظری درکار باشد گاهی مقتضیات اداری موجب میشود که یك ماموری بخواهند ویك مامور دیگری بجای او بفرستند•

اینکه فرمودند مدت قانونی آن‌تمام نشده عرض میکنم که هیچو قانونی وضع نشده است که مدتی برای آن معین شده باشد بیش از پنجسال نمی‌توانند در محل ماموریت بمانند اما اینطور نیست که اگر بعداز یکسال لازم شد ماموری رااحضار کنند نتوانند•

دولت آبادی - بنده مقصودم از مدت قانونی این بود که بعنوان پنجسال نمی‌شود اورا خواست مراد بنده این بود و اینکه اظهار نمودند تصمیمی اتخاذ نشده‌است• باید منتظر شد که‌ببینم تصمیمی گرفته می‌شود یانه ؟ واگر تصمیم مخالف گرفته شدآنوقت بنده‌عرایض‌خودم راعرض میکنم

رئیس- آقای‌تهرانی ازوزارت فوائد عامه سؤالی داشتید؟

آقاشیخ‌محمدعلی تهرانی- در روزنامجات قبل‌از فروردین همه‌آقایان دیدند نوشته شده‌بود که دولت تصمیم گرفته‌است از اول حمل‌یعنی ازاول فروردین قیمت ماشین درجه اول یك فران‌و درجه دوم پانزده شاهی بشودو همینطور واگن‌های شهری سیصددینار به‌پنجشاهی تنزل کندو حقاًهم باید همینطور باشد این‌است که سؤال میکنم•

این‌تصمیم‌ازطرف هیئت‌وزراء گرفته شده‌بود یانشده بود؟ اگر گرفته‌شده‌بود چراوزارت فوائدعامه‌درروزنامجات‌تکذیب نکردو اگر تصمیم گرفته شده‌بودچه‌شد که یك‌تصمیمی که بایدمحترم باشد بموقع‌اجرا گذاشته نمیشود؟

اگرفرضاً کمپانی واگن‌راضی نمیشود آیا دولت می‌تواند جلوی رعایای‌خودش رابگیرد که درماشین وواگن همان‌اندازه که‌صندلی دارد همان‌اندازه‌بودند به‌نشینند همانطورکه در دورهٔ استبداد این‌حکم‌شد وعملی هم‌شده•

قانونی هم‌هست و مامیتوانیم جلوی رعایای خودمان رابگیریم ودرصورت‌عدم رضایت کمپانی واگن به‌این مسئله چه‌شد که‌یك‌اقدامی نکردند که جلوگیری‌نمینماید ازاینکه روزی چهل‌و پنجتومان افراد طهرانی برای واگن بدهندوسالی‌سه‌هزار تومان‌علاوه برآن‌تاکسی کسابق‌بوده‌است ماشین بدهند

وزیرفوائدعامه - اگرچه بنده تردید میکردم که امروز جواب این‌سؤال‌رابدهم زیراکه درباب مطلب مجبوربیك اقداماتی هستیم که شاید بیانش‌مقتضی‌نباشد

ولی چون‌آقا سؤال کردند بطور مختصر عرض میکنم که علت عدم اجراء آن بواسطه اختلاف نظری است درباب ذیحق‌بودن دولت ومداخله درقیمت آن بین دولت‌و کمپانی موجود است به‌این معنی که آیاقسمت ذیحق‌بودن دولت‌دراین امرحتمی است‌یانه؟

زیرا ما خودمان رادیحق‌میدانیم که اختیار داشته‌باشیم‌در تعیین‌قیمت‌ولی‌طرف مارا ذیحق نمیداند وبهمین‌ملاحظه‌استکه اقداماتی شده‌استکه یك‌ترتیبی‌بکنیم‌وراه حلی‌بدست بیاوریم

آقاشیخ محمدعلی طهرانی- همین اندازه می‌توانم عرض کنم که‌آقای وزیر فوائدعامه جوابی ندادند ومتعلق‌کردند به‌آتیه •

لیکن ماعملا دیدیم که آقای علائی که‌یکی ازنمایندگان هستند وقتی وزیر بودند نرخ‌ماشین وواگن‌ها راتعیین کرده وهم‌چنین درسنه قحطی هم بوسیله اعلان دولت درروزنامجات زیادشد•

آنهم موقتاًنرخ‌واگن راسیصددینار قرار دادند وبناشد که این مسئله‌وقتی‌باشد که‌قحطی است بنابراین گمان می کنم که این‌حق برای دولت‌ماباشد•

ولی‌در اجرا شدن این‌تصمیم هنوزما اطلاعات کامل نداریم و البته بعد جواب خواهندداد

رئیس- جلسه ختم‌میشود جلسه آتیه روزشنبه•

بعضی‌از نمایندگان- یکشنبه

رئیس-شنبه‌بیستم‌شوال مطابق‌دوازدهم اردیبهشت

اخگر - بنده راجع بدستورعرض دارم•

رئیس- بفرمائید

اخگر- بنده پیشنهاد می کنم راجع بدستور جلسه آتیه طرحهائی که در کمیسیون مبتکرات حاضرشده وقابل‌توجه هم‌شده است‌در مجلس مطرح‌وتکلیفشان معلوم‌شود•

رئیس- مخالفی‌نیست

(بعضی گفتندخیر)

(مجلس یکربع بعدازظهرختم‌شد)

رئیس مجلس شورای‌ملی

مؤتمن‌الملك

منشی م- شهاب

منشی دکتر احتشام‌طباطبائی

جلسه‌صدوپنجاه‌وهشتم صورت مشروح مجلس یوم شنبه دوازدهم اردیبهشت۱۳۰۴مطابق هشتم‌شوال۱۳۴۳

مجلس‌سه ساعت قبل‌از ظهر بریاست آقای مؤتمن‌الملك تشکیل گردید

صورت مجلس یوم پنج‌شنبه دهم اردی بهشت را آقای احتشام الکتاب قرائت‌نمودند

رئیس-آقای آقاسیدیعقوب

(اجازه)

آقاسید یعقوب- بنده دوعرض‌داشتم یکی اینکه آقای‌مشار اعظم‌راجزوغائبین بدون اجازه‌نوشته‌اند درصورتیکه میدانند ایشان درروزارت معارف مدیر کل هستند یکی‌هم راجع بلایحه استخدام مسیوپرسی بود که ازآنکه ماده اول‌رد شد راجع‌به پیشنهاد دولت هم‌چون عین ماده راپورت کمیسیون بود صحبت شد که رد شده است این راهم خواستم تذکربدهم‌نوشته شود•

رئیس-آقای مظیمی

(اجازه)

مظیمی- بنده راجزو غائبین‌بی‌اجازه نوشته‌اند درصورتیکه بمقام ریاست عرض کرده بودم

رئیس- رسیدگی وتحقیق‌می‌شودبعد اگر لازم بود اصلاح می‌شود • آقای میرزا یدالله‌خان

آقامیرزایدالله‌خان- بنده‌را هم جزو دیر آمدگان بی‌اجازه نوشته بودند به ملاحظه کسالت‌مزاج‌بودواستجازه کرده‌ام وراجع باظهارات آقای آقا سید یعقوب نسبت بآقای مشاراعظم هم‌خواستم عرض کنم‌ایشان هنوزاستعفانداده‌اند

رئیس-آقای دامغانی

(اجازه)

شریعتمدار دامغانی- بنده راکه‌جزو دیرآمدگان بی‌اجازه نوشته‌اند مریض بودمو یك‌ساعت‌دیرآمدم بعدهم‌بمقام‌محترم ریاست عرض کردم

رئیس- اجازه‌هائیکه میخواهید بنده میفرستم بکمیسیون هرکدام راکمیسیون تصویب کرد نوشته میشودوالا بدون‌ا... نوشته می‌شود

آقای عمادالسلطنه

(اجازه)

عمادالسلطنه - بنده خواستم‌درجواب آقای آقاسید یعقوب عرض کنم آقای مشار اعظم هنوز استعفاء نکرده‌اند

رئیس -این‌راجع‌به‌صورت‌مجلس نیست

عمادالسلطنه - ایشان راجع بصورت مجلس اظهار کردند بنده‌هم‌جواب ایشان راخواستم بگویم

رئیس-آقای دست‌غیب

(اجازه)

دست‌غیب - بنده‌هم جواب‌آقای آقا یدیعقوب رامیخواستم عرض کنم

رئیس- آقای‌معتمدالسلطنه

معتمدالسلطنه- عرضی‌ندارم

رئیس- شاهزاده شیخ‌الرئیس

محمدهاشم میرزاشیخ‌الرئیس-عرایض بنده گفته‌شد

رئیس-آقای اخگر

اخگر - راجع بدستور عرضی دارم

رئیس-آقای مدبرالملك

مدبرالملك - مقصود بنده هم حاصل شد•

رئیس-آقای رهنما

رهنما - بعد از صورت‌مجلس عرض دارم

رئیس- نسبت بصورت‌مجلس ایرادی نیست ؟

(گفته‌شدخیر)

رئیس-آقای‌رهنما

(اجازه)

رهنما- بنده عرایض‌فصلی‌ندارم فقط یك‌موضوع‌خیلی ساده‌ایست که‌بشکل‌طرح قانونی‌درآمده وتقدیم‌مجلس شورای ملی می‌شود•

البته آقایان نمایندگان محترم‌همیشه درمسئله معارف یك‌نظر فوق‌العاده خوبی داشته اند

ولی‌بواسطه ضیق بودجه نمیتوانستند یك‌قدم‌هائی‌برای بذر افشانی درعقول‌مردم بر دارند که‌پس ازچهل پنجاه سال‌دیگر نتیجه بگیرند•

معارف همیشه طرف توجه وده مخصوصاً معارف آذربایجان چون‌موقعیت اومهم است یك طرف آن می‌شود ویك طرف آن ترکیه واقع است‌وحملاتی به آنجا می‌شود

وبالاخره نمایندگان کاملا متوجه این مسئله بودندوهمیشه متأسف‌بودند که چرا نمیتوان یك‌قدمی برای آن‌برداشت

در این موقع که یك محلی‌پیداشده وممکن است یك قدمی برای مدارس ابتدائی‌ولایات‌برداشت

یك طرح قانونی برای تهیه مدارس ابتدائی آذربایجان تهیه شده که غالب آقایان نمایندگان محترم‌هم‌امضاء کرده اند میرود بکمیسیون مربوطه و یك‌محلی برای‌تاسیس مدارس ابتدائی‌درآذربایجان تهیه می‌شود که‌شاید بتوانیم در این‌موقع که قفقاز هفت ملیون منات برای معارف خود خرج‌می کند که معادل دو ملیون تومان است

ماهم بتوانیم یك‌قدمی برای‌ترویج زبان فارسی درآذربایجان‌برداریم

رئیس -آقای اخگر•

(اجازه)

اخگر- بنده‌پیش نهادی راجع به اصلاح یکی از مواد نظامنامه داخلی که فوق العاده محتاج به آن هستیم تقدیم کرده بودم وورکمیسیون مبتکرات هم قابل توجه‌شده است•

استدعا می کنم بعد از آنکه‌تکلیف طرحهای قانونی که‌دردستورمقررشده‌معلوم شد تکلیف آن‌طرح راهم معین کنند•

رئیس-انتخاباتی که نسبت به کمیسیون ها شده بود آراء کمیسیون‌قوانین مالیه را استخراج کرده اند وفقط سه نفر اکثریت تام پیدا کرده اند•

آقای حاج‌میرزا اسداله خان شصت ونه رأی•

آقای عمادالسلطنه‌شصت‌رأی•

آقای صدرالاسلام پنجاه‌وشش‌رأی

مابقی اکثریت پیدانکرده‌اند و باید تجدید انتخاب شود

طرح قانونی است که چند نفر از آقایان نمایندگان‌پیش نهاد کرده‌اند قرائت و مراجعه می‌شود بکمیسیون مبتکرات

(بشرح ذیل‌قرائت‌شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی•

نظربه اینکه درقانون انتخابات‌فعلی نواقصی موجود است که‌عموم نمایندگان آن‌را تصدیق می‌نمایند ونظربه این که شورثانی طرح قانونی‌تجدید نظردرقانون مذکورشاید بتأخیر اوفتدامضاء کننده‌گان مواد اصلاحیه ذیل را باقید فوریت وعدم ارجاع بکمیسیون‌بعنوان طرح‌قانونی‌تقدیم می‌نمائیم•

ماده۱ شش ماه به‌آخرهردوره‌تقنینیه دولت درتمام نقاط‌مملکت اعلان انتخابات جدید رامنتشروانجمن‌های‌نظار را موافق قانون تشکیل میدهد ومردم می‌توانند هر یك از منتخبین سابق را دوباره انتخاب نمایند•

ماده ۲ کسانیکه حق امضاء کردن را دارند درهمان وقتی که‌نعرفهٔ‌خود را گرفتند رای خودرا درصندوق انتخابات می اندازند•

ماده۳ مواد پنجاه‌وسه وبیست وپنج وعبارت (پس ازورود بمجلس‌انتخاب) در ماده(۲۶)وماده(۳۹)وقسمت سوم ماده۲۱ و۲۳ قانون فعلی انتخابات ملغی ومادهیك این‌طرح‌بجای ماده۲۰ وماده‌دوبجای ماده ۵۳ خواهدبود

امضاء سرکشیك زاده وجمعی‌دیگر ازنمایندگان

رئیس-آقای ملك‌الشعراء

(اجازه)

ملك‌الشعراء- موافقم

رئیس-آقای‌سرکشیك زاده•

(اجازه)

سرکشیك‌زاده - بنده موافقم و می خواستم عرض کنم که‌تقاضای فوریت‌شده که درخود مجلس مطرح‌شود

رئیس آقای‌سردار فاخر

سردارفاخر-بافوریت‌مخالفم

رئیس نمی‌دانم‌می شود رای بفوریت دادیانه؟

سردار فاخر-اولامعلوم نیست که‌طرح های‌قانونی که از طرف نمایندگان پیش نهاد می‌شودمیتوان فوریت قبول کرد و سابقه داشته‌یانه

زیرا آن‌چه تا بحال سابقه‌داشته راجع بلوایح‌دولت‌بوده‌وبعلاوه‌این‌البته‌تغییر مهمی درقانون‌انتخابات‌می‌دهدوهمه آقایان بایددرنظرداشته‌باشند

موادی‌را که الان تغییر می‌دهند هیچ یك ازماها شایدجزئیاتش‌رادرنظر نداشته باشیم که بتوانیم رأی بدهیم

بعلاوه‌بنده باهمین موادی که در این‌جا بعنوان اصلاح‌پیش‌نهادشده مخالفم ودرموقعش هم عرض خواهم کرد

مخصوصاً درماده اول

رئیس-چون برطبق نظامنامه طرح باید قبلابکمیسیون مبتکرات برود بعد شاید قابل توجه‌شود

حالااگر درفوریتش‌رای بدهید و تصویب شودیك نوع تصدیق ضمنی است‌نسبت‌بقابل‌توجه‌بودنش درصورتیکه قبل از مراجعه‌بکمیسیون مبتکرات نمی‌توان بقابل توجه بودنش رأی گرفت

شیروانی- اجازه میفرمائید

رئیس- بفرمائید

شیروانی- دریکی ازمواد نظامنامه می‌نویسد درموقعیکه لایحه یاطرح قانونی پیشنهاد می‌شود وزراء یا صاحب طرح یایکی از نمایندگان می‌تواند از مجلس تقاضا نماید که فوری بودن آن‌را تصدیق نماید•

رئیس- بدواً این اشکال رارفع کنید بعد بفوریت رأی بگیریم- فوریت آن را که‌تصدین کردید وقابل توجه نشود چه می‌شود ؟

آقای کازرونی

(اجازه)

کازرونی- بنده تصور می کنم عدم مراجعه‌بکمیسیون ومطرح کردنش‌بفوریت برخلاف قانون وسابقه است علاوه براین کمیسیون تجدید نظردر قانون انتخابات درهمین موضوعات مذاکراتی کرده ویا وزارت داخله هم درکار مذاکره است‌واز طرف وزارت داخله هم‌پیشنهادهائی تقدیم مجلس شده‌و مطرح است وقریباً راپرت آن بمجلس خواهدآمد

درهرصورتی که آقا میخواهند گمان نمی‌کنم بشود لباس قانون به آن پوشاند

رئیس- آقای عمادالسلطنه‌بافوریتش موافقید

عمادالسلطنه - خیر بنده بافوریتش مخالفم

رئیس- آقای‌عراقی•

(اجازه)

حاج‌آقااسمعیل عراقی-بنده‌موافقم

رئیس- بفرمائید

حاج‌آقا اسمعیل- اگر بخواهیم به کمیسیون رجوع کنیم‌ودرمجلس‌بفوریتش رأی ندهیم تصور می کنم هرچه‌مابفرستیم بکمیسیون‌باید چند وقت بگذردوبالاخره آن نتیجه که آقایان می‌خواهند بگیرند که‌دولت موظف باشد اعلان انتخابات را شش‌ماه بآخر دوره مانده‌بدهدحاصل‌نشود وبعلاوه باآن ماده هم که آقای شیروانی خواندند تصورنمی کنم بانظامنامه مخالفتی داشته باشد

رئیس-آقای‌سرکشیك‌زاده

(اجازه)

سرکشیك‌زاده- بنده‌تصورمی کنم‌مسئله فوریت چندان اشکالی نداشته باشدبرای اینکه چندی قبل‌یك‌ماده راجع بتخصیص ریاست هالیه قوای تأمینیه‌آقای‌سردارسپه بمجلس آمدوطرح‌قانونی‌بودومجلس فوریت آنرا تصویب کرد و باستناد همین سابقه ممکن‌است نسبت بفوریتش در مجلس‌رأی گرفت

بعلاوه اینماده کاملاتصریح میکندر موقعی که‌لایحه یاطرح قانونی پیشنهاد می شود وزراء یا صاحب طرح یا یکی از نمایندگان‌میتواند از مجلس تقاضا نماید فوری بودن‌اورا تصدیق نماید ودرجای دیگر هم‌هست که مجلس میتواند خودش مستقیماً درآن مباحثه کند

رئیس -رأی گرفته‌می‌شود که‌ممکن است بفوریت آن حالا رای بگیریم یانه آقایانیکه عقیده دارند قبل‌از مراجعه به کمیسیون مبتکرات میتوان بفوریتش‌رأی گرفت قیام‌بفرمایند

(عده قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد - راپرت کمیسیون مبتکرات قرائت می‌شود

وزیرامورخارجه - استدعائی‌می کنم لایحه راجع برفع توقیف حقوق مأمورین‌خارجه که‌بقید فوریت‌تقاضاشده‌بود جزو دستور امروز گذارده شود•

رئیس - آقای تدین

(اجازه)

تدین - بنده با اظهاری که‌آقای وزیرامورخارجه کردند موافقم

رئیس - آقای‌سرکشیك‌زاده

(اجازه)

www.iran-archive.com

سرکشیکزاده - چون مجلس به فوریت رأی نداده ...

رئیس - آقاراجع بمطلبی است که آقای وزیر امورخارجه تقاضا کردند

شیروانی - پس تکلیف این طرح چه می‌شود

رئیس - بعد تکلیفش معین میشود آقای معتمدالسلطنه

(اجازه)

معتمدالسلطنه - بنده با آقای وزیرخارجه موافقم

رئیس - آقایانیکه تقاضای وزیر خارجه‌راقبول میکنند قیام بفرمایند

(اغلب نمایندگان برخاستند)

رئیس - تصویب شد. این طرح هم مثل سایر طرحها مراجعه می شود به کمیسیون مبتکرات

(لایحه راجع برفع توقیف حقوق مامورین ایران در خارجه بشرح آتی قرائت شد)

مجلس مقدس شورایملی شیدالله ارکانه

ازمامورین وزارت خارجه که قانون سفرا شامل حامل آنهاشده وباید به ایران بیایند

فعلا سیزده نفر بمجرد ابلاغ برای مراجعت حاضرشده‌اند چنانکه عده آنها به طهران آمده وبقیه بواسطه‌عدم استطاعت وقروضی که از بابت حقوق معوقه دارند نتوانسته‌اندحرکت کنندنظر باینکه حقوق آنها ازبرج سرطان گذشته برحسب تصمیم مجلس مقدس شورای ملی توقیف مانده است

وزارت خارجه چون اطمینان‌حاصل نموده که بمجردپرداخت حقوق وخرج‌راه این‌عده که در بودجه وزارت خارجه هم منظور وتصویب گردیده‌است مراجعت خواهندنمود

لهذا نظربمسئولیتی که‌درمقابل‌مجلس دارد اطمینان میدهد باتصویب ماده‌واحده ذیل پس‌ازپرداخت حقوق‌معوقه درطهران حاضر شوند

ماده واحده - مجلس شورای ملی به وزارت مالیه اجازه میدهد حقوق معوقه اشخاص مفصله ذیل را تا تاریخ عزیمت آنها ازمحل‌مأموریتشان بطرف ایران از توقیف خارج ومطابق درخواست‌های صادره ازوزارت خارجه

آقای مفتاح السلطنه - وزیر مختار لندن

آقای صفاءالممالک - وزیر مختار رم .

آقای ذکاء الدوله - وزیر مختار برن .

مفاخر الملک - نایب اول سفارت مسکو .

معظم‌السلطنه - نایب اول سفارت لندن

مصطفی خان - نایب دوم سفارت بروکسل

اعتصامی - نایب دوم‌سفارت‌واشنگتن

سهام السلطنه - نایب دوم سفارت برن .

فضل‌الله خان - نایب سوم سفارت مسکو .

میرزا باقرخان - نایب سوم سفارت مسکو .

فریدون خان - نایب اول جنرال قونسولگری تفلیس

مؤید الوزراء - نایب اول جنرال قونسولگری بادکوبه

شرف‌الملک - نایب دوم‌جنرال‌قنسول گری تفلیس

وجه آنها را پرداخت نماید کلیه مأمورین فوق الذکر باید حتماً در ظرف چهل‌روز ازتاریخ تصویب اینقانون ازمحل ماموریت خود بطرف ایران حرکت نمایند.

وزیرامورخارجه - برای اطلاع آقایان عرض‌می کنم که ازاین‌عده که اینجا نوشته شده و بعرض آقایان رسیده یازده نفرشان بتهران واردشده اند.

رئیس - تقاضای‌فوریت می کنید

آقاسید یعقوب - بنده بافوریت مخالفم

رئیس - تاتقاضای فوریت نشود مطرح نمی‌شود .

وزیرامورخارجه - بلی تقاضای‌فوریت کردم که‌امروزمطرح شورشود

رئیس - آقای آقاسیدیعقوب

(اجازه)

آقاسیدیعقوب - بنده اساساً مخالف نیستم وعقیده‌ام این‌نیست که باینها آمده‌اند حقوق‌ندهند.

ولی ازاین نقطه‌نظرمخالفت میکنم که (چون بنده‌جزو کمیسیون‌دوازده‌نفری‌نیستم که‌اطلاع داشته باشم) این لایحه طبع و توزیع نشده بیك دفعه خواندن‌این‌موادهم که اطلاع پیدانکردیم.

این یك پولی‌است که الان بایدرأی بدهیم پس خوب‌است لااقل طبع وتوزیع شود که ما اشخاص وافرادرا بشناسیم و بدانیم چه‌اندازه پول بآنها می‌دهند وبنده مخالفم که لایحه مالی را فوراً رأی بدهیم.

دریك‌لایحه که راجع بانتخابات است وایرادی‌ندارد رأی‌ندادیم.

این‌لایحه مالی‌است وتوجه نظرمادر اینجا بیشتراست وباید بیشتر اطلاع پیدا کنیم.

ماکه اطلاع ازاین اشخاص نداریم وآقای وزیر خارجه هم‌که حقوقشان را معین نکرده‌اند ومعلوم‌نیست که چه‌اندازه ازحقوق آنها باقی است وچه اندازه باید داده‌شود.

این‌ها برای وکیل لازم‌است اطلاع پیدا کندچون جزومصارف‌ومخارج‌مملکتی است.

این است که بنده پیش‌نهاد می کنم بعدازطبع وتوزیع‌شدن مطرح شود می‌فرمائید وکیل باید هرچه آوردندفوراًورقه سفیدبدهد ؟

بنده هم موافقت می کنم.

وزیرامورخارجه - برای‌اطلاع آقایان عرض میکنم که این حقوق جدیدی‌نیست که‌تازه بدهند

حقوق این‌اشخاص درجزوبودجه‌سنه ۱۳۰۳ تصویب شده واز تصویب مجلس گذشته فقط یك عنوان توقیفی‌داشته‌است که‌حالاچون آمده‌اند باید رفع آن‌توقیف بشود.

رئیس - رأی می گیریم بفوریت قسم اول .

یعنی یك شور آقایانی که تصویب میکنند قیام بفرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد.

دوباره باید رأی گرفت.

آقای تدین !

(اجازه)

تدین - بنده تصورمیکنم چون‌لایحه مالی است یك شوربیشتر نداشته‌باشد.

رئیس - رفع‌توقیف‌است تصویب‌خرج نیست.

رأی گرفته می‌شود بفوریت قسم‌دوم یعنی‌عدم ارجاع بکمسیون، آقایان‌موافقین قیام بفرمایند.

(عده کثیری برخاستند)

رئیس - تصویب شد.

آقای آقاسیدیعقوب.

(اجازه)

آقاسیدیعقوب - بنده‌عرضی‌ندارم

رئیس - آقای شیروانی

(اجازه)

شیروانی - عرضی‌ندارم

رئیس - آقای‌عمادالسلطنه

(اجازه)

عمادالسلطنه - موافقم

رئیس - آقای معتمدالسلطنه

(اجازه)

معتمدالسلطنه - موافقم

رئیس - آقای دست غیب

(اجازه)

دست‌غیب - موافقم

رئیس - آقای عظیمی

(اجازه)

عظیمی - موافقم

رئیس - شاهزاده شیخ‌الرئیس

(اجازه)

شیخ‌الرئیس - موافقم

رئیس - آقای تدین

(اجازه)

تدین - موافقم

رئیس - آقای سهام‌السلطان

(اجازه)

سهام‌السلطان - موافقم

رئیس - آقای داور

داور - موافقم

رئیس - مخالفی‌ندارد ؟

شریعتمدار دامغانی - بنده مخالفم

رئیس - بفرمائید

دامغانی - این آقایان سفرایامأمورین وزارت خارجه که حقوقشان توقیف شده یا متخلف ازقانون هستند یانیستند

اگرمتخلف نیستند باید حقوق آنها را داد ومحتاج به رأی نیست

اگر متخلف ازقانون هستند هیچ معنی ندارد که دوباره یك‌حقوقی بآنهاداده شود بااینکه‌ازقانون‌تخلف کرده‌اند

وزیرامورخارجه - این‌جاتصور می کنم یك سوء تفاهمی حاصل شده حقوق آنهاقطع نشده یاك‌حقوقی‌است‌توقیف‌شده وحالا رفع‌توقیف می‌شود.

رئیس - رأی گرفته میشود بماده‌واحده آقایانی که ماده واحده راتصویب میکنند قیام فرمایند.

اکثرنمایندگان برخاستند

رئیس - تصویب شد.

خبرهای کمیسیون‌مبتکرات قرائت می‌شود.

بشرح‌ذیل خوانده‌شد

طرح قانونی محاکمهٔ وزراء که از طرف آقای شریعت زاده و عده‌ای از نمایندگان محترم بمقام منیع‌ریاست‌مجلس تقدیم وبکمسیون مبتکرات ارجاع شده بود موردشورودقت اعضاء محترم کمسیون واقع گردید نظربرعایت اصول ۶۶و۶۹ و۷۰قانون اساسی که درمقدمه طرح مذکوراشاره بآن شده و نظر به اهمیت موضوع اعضاء کمیسیون‌مبتکرات طرح فوق را باتفاق قابل توجه دانسته وباشرط این‌که مجلس شورای ملی درموادمطرح مذکورمباحثه وآن موادرا تصویب‌فرماید تقاضای ارجاع به کمیسیون عدلیه را دارند.

رئیس - آقای‌سرکشیك‌زاده

اجازه

سرکشیك‌زاده - بعدازیك مخالف

رئیس - آقای سهام‌السلطان

اجازه

سهام‌السلطان - موافقم

رئیس - آقای شریعت زاده هم که موافقند؟

شریعت‌زاده - بلی

رئیس - مخالفی‌ندارد ؟

آقاسیدیعقوب - بنده با یك چیزش مخالفم.

رئیس - باچه‌چیزش؟

آقا سید یعقوب - با کمیسیون عدلیه‌اش

رئیس - اول بقابل‌توجه بودنش رأی می گیریم بعدبارجاع

آقایانی که این طرح‌قانونی را قابل توجه می‌دانند قیام فرمایند

اکثربرخاستند

رئیس - قابل‌توجه شد

آقای آقاسیدیعقوب

اجازه

آقا سید یعقوب - در دوره چهارم چنانچه بعضی‌ازآقایان‌اطلاع دارند قانون محاکمهٔ وزراء آمد در مجلس و صحبت ویك کمسیون مخصوص برای او وضع‌شد این‌است که بنده خواستم عرض کنم چون در کمسیون عدلیه خیلی قوانین هست و مساله محاکمه وزراء هم یکی از مسائل مهم واساسی مشروطیت وحکومت ملی است.

ومن خیلی تأسف دارم که چرا در دوره‌های سابق این‌قانون‌ازمجلس‌نگذشته است

خواستم تقاضا کنم که کمسیون مخصوص شش نفری ازهرشعبه یك نفر انتخاب شود و این طرح بآنجا برود و زودتر بمجلس بیاید

زیرا اگر بکمسیون عدلیه برود کمسیون‌عدلیه کارزیاددارد واین کار بتأخیر می‌افتد وازاین‌دوره‌پنجم نتیجه‌ازاین‌قانون نخواهیم گرفت

این است که بنده تقاضا میکنم به کمیسیون شش‌نفری که ازهرشعبه یك‌نفر انتخاب‌شود مراجعه شود

رئیس - آقای حائری‌زاده

اجازه

حائری‌زاده - بنده هم‌باآقای آقاسید یعقوب موافقم

رئیس - آقای تدین

اجازه

تدین - بنده اینطور شنیدم که کمسیون مبتکرات شرط کرده است که به کمسیون‌عدلیه‌ارجاع شودباقیداین که‌بیاید درمجلس.

این‌طوراست؟

بعضی‌ازنمایندگان - صحیح‌است

تدین - اگر این ترتیب باشد بنده موافقم

رئیس - پیشنهاد آقای حائری زاده قرائت می‌شود

(بشرح‌ذیل‌خوانده‌شد)

بنده پیشنهاد می کنم بکمیسیون خاص منتخبه‌ازشعب ارجاع شود

حائری‌زاده - این‌فرمایشی راکه‌آقای تدین‌فرمودند صحیح‌است‌وقتی‌از کمیسیون عدلیه بیرون بیاید و از مجلس بگذرد محظوری نداردولی کمسیون‌عدلیه‌مشاغلش زیاد است ولوایح زیادی از طرف دولت بکمسیون عدلیه داده‌شده‌است‌و کمیسیون عدلیه‌وقت نمیکند.

این لایحه‌را درمجلس پنجم‌بگذارند این استکه‌بنده پیشنهادمیکنم‌یك کمسیون شش‌نفری ازشعب انتخاب‌شودواین‌لایحه رادر تحت نظر یاورند وراپرتش‌رابدهند که انشاالله ازمجلس‌پنجم‌این قانون‌محاکمه وزراء بگذرد

رئیس - آقایانی که پیشنهاد آقای حائری‌زاده را تصویب می‌کنند قیام فرمایند.

(اکثر برخاستند)

رئیس - تصویب شد. خبردیگر

در موضوع ماده واحده که‌از طرف آقای سردار فاخر وجمعی ازنمایندگان برای تعیین‌تکلیف ایرانیان‌فارغ‌التحصیل از مدارس عالیه اروپا که بعنوان طرح قانونی بکمسیون ارجاع گردیده بود مذاکره‌بعمل‌آمد کمسیون مبتکرات‌اساس طرح فوق‌را قابل توجه دانسته و تقاضا دارد بکمسیون تجدید نظر در قانون استخدام کشوری ارجاع گردد

رئیس - آقای اخگر

(اجازه)

اخگر - موافقم

رئیس - آقای نصرت‌الدوله

(اجازه)

نصرت‌الدوله - بنده موافقم با اصل مطلب.

رئیس - آقای شیروانی

(اجازه)

شیروانی - موافقم

رئیس - آقای کازرونی

(اجازه)

کازرونی - لایحه تجدید نظردرقانون استخدام کشوری درجلسه پیش‌نبابود جزو دستور باشدو قریباًجزو دستورخواهدشد ومطرح می‌شود.

اگر آقایان یك‌نظری داشته باشند درخصوص کسانی که در خارجه تحصیل کرده‌اند ممکن است وقتیکه بآن ماده میرسند پیشنهاد کنندحالا یك‌طرح‌مخصوص پیش‌نهاد کردن ورفتن. بکجاو کجالزومی ندارد

رئیس - آقای اخگر

(اجازه)

اخگر - مطرح بودن قانون‌استخدام کشوری هیچ منافاتی بااین ندارد که‌یك طرحی برای‌توجه خاطر آقایان‌و کلانسبت باشخاصی که تحصیل کرده‌اند تقدیم شده باشد.

قانون استخدام کشوری از اول که مجلس مفتوح شده مطرح مذاکره‌بوده‌و هنوز مطرح نشده‌است وبااین طوری که بنظر میآید معلوم نیست که اصلا باین زودیها مطرح‌شود.

بعلاوه این یك‌طرح است‌راجع بیك ماده ازمواد قانون استخدام درمجلس‌قابل توجه می‌شودو بالاخره بایستی بکمسیون تجدید نظر در قانون استخدام کشوری‌هم مراجعه شودومانعی‌ندارد وبنده‌این‌مخالفت رامعلول بهیچ علتی نمیدانم

رئیس - آقای دامغانی

(اجازه)

شریعتمدار دامغانی - البته‌از نقطه نظر قدردانی از معلومات و تشویق بمعارف بایستی جامعه‌و دولت‌از محصلین قدردانی کنندو شغل‌مناسبی بآنهارجوع کنندکه اسباب تشویق دیگران‌بشود

لیکن درعین حال بنده مخالفتم‌بااین طرح از دو جهت است یکی‌اینکه‌این جا نوشته شده است فارغ التحصیل ازمدارس عالیه اروپا

بنده معتقدم که باید معلومات را آورد بایران باین معنی. که مدارس‌عالیه درایران تأسیس کرد که معلومات اروپارا که مقید بحال زندگانی سیاسی ماست به ایران جلب کرده باشیم نه اینکه تشویق کنیم بمسافرت اروپا.

معلومات اروپائی باید به ایران‌بیاید که درعین اینکه ازعلوم آنها بهره مند می شویم اخلاق اسلامی‌وملی‌مان‌هم‌محفوظ بماند.

ازاین نظر بنده معتقدم که قید شود بمدارس عالیه ایران یا اقلا مطلق گذاشته شود وخصوصیتی باروپا نداشته باشدمثلا ممکن است فارغ التحصیل مدرسه عالیه مصربا بیروت باشد.

کازرونی - بازاین .

دامغانی - وبالاخره هیچ فلسفه‌ندارد که ما تشویق کنیم مسافرت باروپا را ما علاقه مند هستیم که معلومات اروپاراجلب کرده باشیم وتشویق تحصیلات‌رابکنیم نه اینکه‌مسافرت‌باروپا را تشویق کنیم واگر بخواهیم معلومات اروپا را باحفظ اخلاق ملی واسلامی‌مان دراین‌مملکت جلب کنیم بهتر این است که مسافر نفرستیم باروپا که هم ضرراخلاقی وهم ضررراقتصادی بما وارد شود

بااین‌جهت‌بنظربنده که‌لفظ‌اروپا زاید است وباید نوشته شود فارغ التحصیلهای مدارس عالیه.

مال‌هرجائی که باشد وشخص محصل درهرجا تحصیلات عالیه اش را تمام کرد وفارغ التحصیل‌شد

البته‌باید دولت باوحقوق بدهد هم چنین ازنقطه نظرقدردانی بنده باز هم عرض‌میکنم که شاگردان دبیلمه مدارس متوسطه هم درنظر گرفته شوند که دولت اجازه داشته باشد بآنها هم در مرتبهٔ که مطابق مراتب قانون استخدام کمتر از رتبه سوم نباشد خدمتی رجوع کند.

رئیس - آقای اخگر.

(اجازه)

اخگر - اثبات‌شیئی‌نفی‌ماعدانمی کند. آقای دامغانی‌فرمودند که‌ما بایدمعلومات را بیاوریم این جا ومقصود این که کتب علمی اروپا را ترجمه وطبع کنیم.

بااین نظر کسی‌مخالف‌نبود . ولی خوب بود درضمن فرمایشاتی که کردند تکلیف اشخاصی را هم که باروپا رفته و زحمت کشیده اند معین میکردند الان موضوع‌مذاکره‌این‌این‌نبود که عدهٔ‌بفرستیم باروپا موضوع راجع باشخاص است که دولت ازوجودآنها ومعلومات آنها بتواند استفاده کند.

این هیچ منافی‌نیست‌باخیالی که‌آقای دامغانی‌دارند وبهتراین بود که اجازه می دادند این لایحه میرفت بکمیسیون‌تجدید نظردرقانون استخدام واگرمطالعات‌جزئی راجع بعبارات‌آن دارند بانجا مراجعه بفرمایند.

رئیس - آقای سلطان‌العلماء . این لایحه مقدمه داشت

ولی‌چون طبع و توزیع شده بود قرائت نشد.

(خطاب بنمایندگان) ایراد کرده بودند که چون‌مقدمه نداشت قانونی‌نیست، رأی گرفته می‌شود بقابل توجه بودن این طرح قانونی آقایانیکه قابل توجه میدانند قیام فرمایند.

(اکثرقیام نمودند)

رئیس - قابل‌توجه شد. خبردیگر.

(بشرح ذیل خوانده‌شد.)

کمیسیون مبتکرات طرح قانونی جمعی ازنمایندگان را درخصوص آزادی قانون نفت گیلان قابل‌توجه دانستندوتقاضا دارد آن‌را بکمیسیون فوائد عامه ارجاع فرمایند.

رئیس - گمان می کنم در این باب مذاکره شده است وباید رأی گرفته شود.

مذاکرات شد وپیشنهاد شدازدستور خارج شود پیشنهاد کننده هم‌آقای عمادالسلطنه بودند حالا رأی میگیریم .

بقابل‌توجه‌بودن طرح پیشنهادی ...

نصرت الدوله - که چه بشود.

رئیس - دوباره قرائت‌میشود.

(مجدداً بشرح سابق خوانده شد)

رئیس - آقایانی که این‌طرح‌پیشنهادی را قابل توجه می‌دانند قیام فرمایند.

(جمعی ازنمایندگان برخاستند)

رئیس - قابل توجه شد. خبردیگر.

(بمضمون ذیل‌خوانده شد)

کمیسیون مبتکرات‌طرح آقای‌رهنما وجمعی ازآقایان نمایندگان را راجع به عوارض قند وچای و حلویات وتخصیص آن برای ایجاد خط‌آهن اساساً آن را قابل‌توجه دانسته وتقاضا دارد بکمیسیون

www.iran-archive.com

اقتصادیات مراجعه شود.

رئیس- آقای تهرانی.

(اجازه)

آقا شیخ محمد علی - نظر به اینکه دراین باب با هیئت تجارهٔ مذاکراتی کرده‌اند ودولت هم دراین باب نظریاتی کرده و یك پیشنهادی کرده است

عقیده بنده این است که فعلا مسکوت بمانند با اینکه از دستور خارج شود تا اینکه لایحه دولت را به مجلس بیاورند آنوقت این لایحه هم بآن ضمیمه شود و درآن خصوص مذاکره شود.

اخگر- اگر بآخر این لایحه توجه بفرمائید ملاحظه خواهید فرمود که تاریخ طبع بیست ودوم جدی بوده وکمیسیون مبتکرات همان وقت وظیفه خود راانجام داده وپیشنهادی هم که دولت کرده است با این طرح مختصر اختلافی دارد.

چون درپیشنهاد دولت تخصیص داده شده است به راه‌آهن وطرق شوسه ولی دراین پیشنهاد فقط براه آهن تخصیص داده شده است

اینست که اگر بکمیسیون اقتصادیات مراجعه شود ویك مطالعه هم درآن بشود بهتر است.

رئیس- آقای کازرونی.

(اجازه)

کازرونی- بنده گمان میکنم که این پیشنهاد مقدمهٔ پیشنهاد دولت ولایحه دولت باشد.

لایحه دولت بمجلس آمده و طبع و توزیع هم شده است ودیگر این اینطرح موضوع ندارد واسباب تضییع وقت مجلس ونمایندگان است.

رئیس برای گرفته می‌شود بقابل توجه بودن این طرح.

آقایانی که موافقند قیام فرمایند.

(عدهٔ برخاستند)

رئیس - قابل توجه نشد. خبر دیگر.

(بشرح ذیل خوانده شد)

کمیسیون مبتکرات طرح قانونی کی استوان را درخصوص قانون عمومی معادن با حضور نماینده وزارت فواید عامه مطرح نمود.

نماینده مذکور اظهار داشت که دولت دراین خصوص لوایح قانونی تهیه نموده است وچون کمیسیون مبتکرات از نقطه نظر ایفای وظیفه نظریات نماینده فوائد عامه را درمخالفت یا موافقت با این طرح خواستار گردید.

نماینده فوق الذکر موافقت اصولی خود را با یك چنین قانونی بیان نموده و درتعقیب آن کمیسیون طرح فوق را قابل توجه دانسته وتقاضای ارجاع آن را بکمیسیون فواید عامه می‌نماید.

رئیس- آقای حائری‌زاده.

(اجازه)

حائری زاده - بنده اصولا با اینکه کارهای مملکتی ما یك تمرکزی پیدا کند وچیزهای که برای دولت قانونی وتکلیفش معلوم نشده درمجلس تصمیم وتکلیفش در آن باب اتخاذ شود موافقم که یکی از آنها هم معادن است

ولی ما می‌بینیم چیزهائی که هنوز به مجلس نیامده همین که اسم روی آن گذاردند اسباب

زحمت برای مردم می‌شود.

بنده هفت هشت سال قبل رزد بودم یك نفر مستأجر معادن آمده بود آنجا وتمام سطح الارض وتحت الارض یزدرا بمبلغ صدوبیست تومان یا صدوپنجاه تومان از وزارت فوائد عامه اجاره کرده بود آن فخارها- که میخواستند سنك بیاورند برای گچ از آنها یك مبلغی میگرفت و هم چنین وقتی حجارها میخواستند سنك بیاورند برای حوض یا فرش کردن کوچه از آنهاهم یك چیزی میگرفت.

بنده وقتی آمدم طهران در این موضوع وارد شدم واز وزارت عامه سؤال کردم که آخر مبنای این کارچه چیز است؟

گفتند مطابق قانون معادن مال دولت است ودولت هم برحسب قانون معادن ر اجاره داده است

وحتی از خاکهائی که از آنها آجر وکوزه درست میکردند از آنها هم مطالبه سهم می‌کرد و میگفت خاك رس از مواد تحت الارضی است ودرآنجا مصروفست بگل نرم که با آنها آجر درست میکنند

دیگر این که زراعت آنجا محتاج بکود ورشوه است

وکویر هم مفصل است وصدوپنجاه فرسخ دنباله کویر آن‌جا است

رعایا میروند وخاکهای شوره کویر را برای زراعتشان بازمی کنند میآورند و هرزارعی مجبور است چند تا الاغ و شتر وقاطر داشته باشد که ببرود از این خاك بیاورد

والازراعتش هیچ فایده ندارد.

این شخص مستأجر میگفت از خاك کویر باید یك سهمی بمن بدهد چون من مستاجر دولت هستم.

این مسئله خیلی اسباب زحمت برای مردم شده بود ودرآن زمان هم آقایان بختیار بهار ریزد حکومت داشتند

این مستأجر هم مأمورین بختیاری را شرکت میداد ومیگفت هرچه وصول بشود یك سهم مال من ویك سهم مال شما واین ترتیب تقریبا سالی پنجاه هزار تومان صد هزار تومان بزارع وفخار وحجار ضرر وارد می‌آورد

درصورتی که هزار تومان هم عاید خودش نمی‌شد.

بنده دوره سابق که این‌جا آمدم به وزارت فوائد عامه مراجعه کردم که شما بچهٔ مبنی خاکهائی که برای خشت وکوزه وغیره هست اجاره داده اید وبرای چه خاك شور بیابان را اجاره داده اید

گفتند ما قانون داریم قانون را گرفتم دیدم روی آن نوشته است:

بنده دوره سابق که این جا آمدم بوزارت فوائد عامه مراجعه کردم که شما بچه مبنی خاکهائی که برای خشت وکوزه وغیره هست اجاره داده اید وبرای چه خاك شور بیابان را اجاره داده اید

گفتند ما قانون داریم قانون را گرفتم دیدم روی آن نوشته است:

قانون موقتی معادن

ومن هرچه در مجموعه قوانین نگاه کردم دیدم همچو قانونی نیست فقط آقای موتمن الملك که چند دوره رئیس مجلس بوده اندیك روزی هم وزیر فوائد عامه بوده‌اند یك قانونی نوشته اند یك قانونی نوشته اندوامضاء ایشان راهم داشت اسم آن را گذاشته بودند قانون درصورتی که باید بمجلس نیامده ودولت بتکیهٔ یك چیزی که یك وزیر نوشته و اسمش را قانون گذارده

این اندازه مردم را اذیت میکند چه رسد به اینکه عنوان طرح قانونی پیدا کند وبمجلس بیاید ومن اطمینان دارم که این قانون از مجلس پنجه نخواهد گذشت

ولی اصلا با مطرح شدن آن مخالفم ومعتقد که بدولت تذکر داده شود اینطور اسباب زحمت مردم را فراهم نکند.

چندی پیش شنیدم که درزواره در همان حدود لاردستان یك قناتی است که آبش شور است ونمك درست می‌شود در آن جا یك مستاجری پیدا شده بود و این نمك را اجازه کرده بود.

ما هرچه نگاه کردیم دیدیم که قانون نمك یك روزی بمجلس آمده و بعد نسخ شده واین نمکی که ازقنات پیدا می شود ومردم از آن استفاده می کنند

این چیزی نیست که دولت اجاره بدهد واسباب زحمت برای مردم درست کند

این سوابق وبلاتکلیفی بدولت‌های ما اجازه داده است که به این ترتیبات اسباب زحمت برای مردم درست کنند

وقتی هم بوزارت فوائد عامه مراجعه می‌شود میگویند این موضوع جزء عایدات بوده ووزارت مالیه اقدام است ومن اصولا با این ترتیب مخالفم مگر اینکه مجلس تصمیم بگیرد تمام عوارضی که از تصویب مجلس نگذشته لغو بنماید و لوایحی دولت تنظیم کند و به مجلس بیاورد وپس از آنکه از مجلس گذشت آنرا برسمیت بشناسند.

نه اینکه یك روز هیئت وزراء بنشینند ویك تصمیمی بگیرند واسم آن را قانون بگذارند قانون فقط از ناحیه مجلس شورایملی ومجلس سناوشاه ممکن است صادر شود و مرکز صدورش این جاهاست هیئت وزراء چه صیغه‌ایست که قانون وضع کند واسمش راقانون بگذارد؟

هیئت وزراء باید لوایح را تنظیم کرده بمجلس بیاورند واین سوابق یك زحماتی برای مردم درست میکند وپیش از آنکه آنرا بعنوان طرح قانونی بمجلس بیاورند این زحمات برای مردم بود

حالا که آقای کی استوان هم آن را بعنوان طرح قانونی پیشنهاد کرده‌اند محکمترش میکند وآن ترتیباتی که دربین بوده است شدیدتر می‌شود ازاین جهت بنده مخالفم.

اخگر - خوشبختانه اعتراضیکه آقای حائری‌زاده فرمودند تمام دلیل بود براینکه لازم است یك ترتیبی برای معادن اتخاذ شود

بنده خاطر آقایان را به این نکته متوجه میکنم طرحهائی که بکمیسیون مبتکرات مراجعه می‌شود وراپورتهائی که از کمیسیون مبتکرات بمجلس تقدیم می‌شود اساساً دائر براین است که این طرح موجوده آیا قابل این هست که بکمیسیون مربوطه برود و درآنجا مذاکره شود یا خیر؟

کمیسیون مبتکرات عقیده دارد که یك ترتیبی برای معادن لازم است اتخاذ شود.

حالا این اعتشاشات هست یا نیست بنده بآنها کار ندارم لذا لازم است برای معادن یك ترتیبی اتخاذ کرد واگر درجزئیات این قانون (که اسمش طرح قانونی گذاشته شده وسمت قانونیت ندارد) اختلاف نظری هست خوبست.

بعداز آنکه بکمیسیون فوائد عامه رجوع می‌شود تشریف ببرند آن‌جا و نظریاتشان را بفرمایند یابعد از آنکه به مجلس آمد هراعتراضی دارند بفرمایند فعلا میخواهند به‌بینند که آیا این طرح قابل ملاحظه هست که بکمیسیون مربوطه خود برود و در آن جا مطالعه کنند یاخیر.

این یك طرحی است که از طرف یکی ازنمایندگان داده شده و مربوط بهیئت وزراء نیست وآقای کی استوان هم مقصودی جزخدمت کردن نداشته‌اند

رئیس چون عده کافی نیست اجازه می‌فرمائید بعد از تنفس رأی گرفته شود.

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از یك ساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - باید رأی گرفته شود بر راپورت کمیسیون مبتکرات نسبت بطرح قانونی.

اخگر- استدعا میکنم دوباره قرائت شود.

(راپورت کمیسیون مبتکرات راجع بطرح قانونی آقای کی استوان مجدداً بشرح سابق خوانده شد)

رئیس- آقایانیکه طرح پیشنهادی آقای کی استوان را قابل توجه می‌دانند قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس- قابل توجه شد

(طرح قانونی آقای هایم و خبر کمیسیون مبتکرات راجع بآزادی کسب بشرح ذیل خوانده شد)

نظر باینکه تجارت واقتصاد که اساس سیاست وارتقای هر مملکتی است ومتأسفانه امروز درمملکت ما رو بزوال است وبایستی وسائل لازمه ازبرای تسهیل وترویج آن اتخاذ شود وموانعی که دربین است مرتفع گردد ونظر باینکه ترتیبات صنفی سابق وبعضی عادات قدیمه کسبی برخلاف اصول اقتصاد وتجارت بوده ازعلل عمده انحطاط تجارت محسوبست لذا از برای اصلاح این وضعیت ماده واحده ذیل راپیش نهاد می‌نماید

ماده واحده - مجلس شورای ملی در کلیه مملکت آزادی کسب وتجارت را (باستثنای مکاسب غیر مشروعه) اعلام می نماید واحدی بهیچ عنوان نمی‌تواند مانع شغل و کسب وضعیت دیگری گردد.

خبر از کمیسیون مبتکرات مجلس شورای ملی

طرح قانونی آقای هایم در کمیسیون مبتکرات مطرح و از نقطه نظر اصول کمیسیون آنرا قابل توجه میداند

رئیس- آقای دکتر آقایان

(اجازه)

دکتر آقایان - بنده قبل از آنکه بتوانم اظهار عقیده کنم بایستی دانست که یك هیچ چیزی در مملکت هست یا نه..

یکنفر از نمایندگان- نیست

دکتر آقایان - اگر نیست باید باشد ومحتاج بوضع قانون هم نیست زیرا آن روزی که درقانون اساسی تصریح کردند که همه افراد درمقابل قانون مساوی هستند همان روزهم آزادی کسب بهر ایرانی داده شده است وهیچکس حق اینکه جلوگیری کند نخواهد داشت.

اخگر - از فرمایشات آقا بنده مخالفتی ندیدم وصحیح است که درقانون اساسی آزادی کسب و تجارت داده شده است ودر کمیسیون مبتکرات هم ما متوجه بهمین نکته شدیم ولی پیشنهاد کنندهٔ محترم برای تأکید میخواست این نکته مجدداً گوشزد شود.

لهذا ما لازم دانستیم که تأکید شود و هرچند که مطابق قانون اساسی است ولی عملا بعضی مواقع اتفاق افتاده است که این اصل کاملا اجرا نشده است و برای تذکر ما این طرح را قابل توجه دانستیم

رئیس- آقای داور.

(اجازه)

داور- بنده موافقم.

رئیس- آقای کازرونی

(اجازه)

کازرونی - با اینکه آقای مخبر اعتراف میکنند که این طرح مطابق با نص قانون اساسی است ودر قانون اساسی صراحت دارد اگر اینطور باشد که چیزهائی که در قانون اساسی صراحت دارد و خلافش درخارج اجرا میشود ما برای هریك یك طرحی پیشنهاد کنیم گمان می کنم کم کم این رشته سر دراز پیدا کند مثلا پیشنهاد کننده مذهب ما جعفری است واصولا هم ما موافقیم و این یك امری است که در قانون اساسی صراحت دارد ومن نمی‌دانم که کمیسیون مبتکرات چطور مقتضی دانست که این لایحه را بمجلس بیاورد و گمان نمی کنم. این راپورت مورد داشته باشد واگر آقایان خلاف این را درخارج می‌بینند ازدولت سؤال کنند که چرا بر خلاف نص صریح قانون اساسی رفتار میشود

رئیس- آقای داور.

(اجازه)

داور- بنده تصور می کردم که در موضوع این طرح مذاکرات مفصلی پیش نخواهد آمد

زیرا تمام آقایان نمایندگان تصدیق خواهند داشت که این مسئله ضرورت دارد وباید کسب کاملا آزاد باشد وبا اینکه این موضوع درقانون اساسی صراحت دارد ولی چون علامی بینیم که بواسطه یك عادات وسوابقی آن طوری که لازم است آزادی کسب معمول نیست

بنا براین بنده دراین طرح هیچ ضرری نمی‌بینم وگمان می کنم که اگر آقایان دراین باب مخالفتی نکنند و این طرح را قابل توجه بدانند بهتر باشد.

رئیس- رأی گرفته می شود به قابل توجه بودن این طرح آقایانی که قابل توجه میدانند قیام نمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس- قابل توجه شد.

(خبر کمیسیون مبتکرات راجع به طرح قانونی آقای داور درخصوص دعاوی بردولت

(بشرح آتی خوانده شد)

طرح قانونی آقای داور در خصوص دعاوی دولت برافراد و دعاوی افراد بر دولت در کمیسیون مبتکرات که بطور فوق العاده جلسه خود را منعقد نموده بود مطرح گردید قبلا نظریات وزارتین عدلیه ومالیه درخصوص طرح خواسته شده بود وزارت عدلیه اهمیت و لزوم این طرح را اظهار وباطرح موافقت خود را بیان نمود، نماینده مالیه هم موافقت خود را با اصل این طرح اظهار ونقاضا نمود که در موقع شور در مواد و ارجاع بکمیسیون مربوط نماینده مالیه حضور داشته باشد ازاین جهت کمیسیون مبتکرات طرح مزبور را قابل توجه دانسته تقاضا دارد به کمیسیون مختلطی از کمیسیون‌های عدلیه و مالیه ارجاع شود.

رئیس- آقای داور.

(اجازه)

داور- موافقم

رئیس - آقای دست غیب.

(اجازه)

دست غیب - موافقم.

رئیس- آقای نصرت الدوله

نصرت الدوله - موافقم

رئیس- آقای عراقی.

حاج آقا اسمعیل عراقی- موافقم.

رئیس- آقای شریعت زاده.

شریعت زاده - بنده هم موافقم.

رئیس- مخالفی ندارد؟

(اظهاری نشد)

رأی می گیریم. آقایانی که این طرح را قابل توجه می‌دانند قیام نمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس- قابل توجه شد.

(خبر کمیسیون مبتکرات راجع بطرح قانونی راه شوسه آستارا اینطور قرائت شد

طرح قانونی این بنده دایر بلزوم تأسیس وایجاد خطوط شوسه ازبندر آستارا - اردبیل - تبریز- خوی. اواجیق حدود ترکیه وخریداری صدعدد کامیون بار کش باحضور نمایندگان وزارتین فوائد عامه و مالیه در کمیسیون مبتکرات مطرح گردید نمایندگان فوق الذکر اهمیت این موضوع را از نقطه نظر وضعیات اقتصادی شمال تصدیق وبا اصل طرح موافقت خود را اعلام نمودند وبنا براین اعضای حاضر کمیسیون به اتفاق آراء طرح مذکور را قابل توجه دانسته تمنام نمودند به کمیسیون بودجه آن را ارجاع فرمایند.

رئیس- آقای دست غیب

(اجازه)

دست غیب - موافقم

رئیس- آقای کازرونی-

کازرونی- موافقم.

رئیس- آقای شیخ الرئیس-

شاهزاده شیخ الرئیس - موافقم.

رئیس- آقای روحی.

روحی -موافقم

رئیس- مخالفی ندارد؟

(اظهاری نشد)

آقایانی که این طرح را قابل توجه می‌دانند قیام فرمایند.

(اغلب نمایندگان برخاستند)

رئیس- قابل توجه شد.

بالفعل چیزی در دستور نیست. خبرهای کمیسیون مرخصی قرائت می‌شود.

شیروانی- طرح آقای هایم بکدام کمیسیون مراجعه می‌شود.

رئیس- پیشنهاد بفرمائید تا رأی گرفته شود.

شیروانی- پیشنهاد می کنم بکمیسیون فوائد عامه مراجعه شود.

رئیس- آقای نصرت الدوله.

(اجازه)

نصرت الدوله- بعقیده بنده این طرح که قابل توجه شد دیگر احتیاج ارجاع بیك کمیسیون مخصوصی ندارد

برای اینکه مبنای قابل توجه شدنش بدیهی بودنش بود وبعقیده بنده اگر از طرف ریاست مجلس بدولت تذکری داده شود کافی است.

رئیس- آقای دست غیب.

(اجازه)

دست غیب- بنده بافرمایشات شاهزاده نصرت الدوله موافقم.

رئیس- آقای شیروانی.

(اجازه)

شیروانی- این یك طرح قانونی است وبنده تصور میکنم فرمایش حضرت والا مخالف با نظامنامه باشد مگر اینکه اسم طرح قانونی را برگردانند و پیش نهاد بگذارند.

رئیس- کدام کمیسیون را پیش نهاد میکنند.

شیروانی- کمیسیون فوائد عامه و تجارت.

رئیس- آقای اخگر.

(اجازه)

اخگر- نظامنامه مجبور نکرده است کمیسیون مبتکرات را که طرحهائی که بآنجا می‌آید حتماً باید بیك کمیسیونی رجوع کند.

زیرا کمیسیون مخیراست به اینکه یك طرحی را اگر محتاج بداند تقاضای ارجاع بیك کمیسیونی بکند واگر محتاج بمراجعه یك کمیسیونی نبود مستقیماً پیشنهاد میکند بمجلس چون این مسئله بکلی موافق با قانون اساسی است محتاج باین که بیك کمیسیونی مراجعه شود نیست و البته اگر یك مسئله بود امعان نظر و مراجعه درش بشود البته محتاج بکمیسیونی بود

ولی چون یك مسئله ایست بدیهی و یك چیزی است که قانون اساسی تصریح کرده است فقط یك تذکری از طرف مجلس بدولت داده شود کافی است وهیچ محتاج بارجاع کمیسیونی نیست.

رئیس- رأی گرفته می‌شود برای ارجاع بکمیسیون فوائد عامه و تجارت آقایانی که تصویب می کنند قیام فرمایند

(عدهٔ قلیلی قیام نمودند)

www.iran-archive.com

رئیس- تصویب نشد. آقای سهام‌السلطان.

(اجازه)

سهام‌السلطان - بنده می خواستم سئوال کنم درصورتیکه ارجاع بکمیسیون فوائد عامه نشد بایستی بکمیسیون دیگری مراجعه شود؟

یا همان طوری که حضرت والا شاهزاده نصرت‌الدوله اظهار کردند مقام ریاست همان نظر را اختیار خواهند فرمود؟

وبطوراخطار چیزی بدولت نوشته‌خواهد شد؟ بنا براین می‌خواستم معلوم شود که نتیجه این‌طرح و اقدامی که شده بدست بیاید.

رئیس- آقای عدل‌الملک.

(اجازه)

عدل‌الملک - بنده خواستم عرض کنم که این مسئله بصورت طرح است و بالاخره لباس یك طرحی پوشیده است و عنوان تذکرموردندارد وبعقیده بنده‌باید بیك کمیسیونی‌مراجعه شود وبنده پیشنهاد می کنم بکمیسیون اقتصادیات مراجعه شود.

رئیس - آقایان موافقین با ارجاع بکمیسیون اقتصادیات قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس- تصویب شد. راپورت‌های کمیسیون عرایض‌قرائت می‌شود.

(بشرح‌ذیل‌قرائت شد)

آقای صدق‌السلطنه نماینده محترم بجهت رفع کسالت مرخصی ازتاریخ ۱۱ الی آخرماه رمضان تقاضا کرده‌اند کمیسیون این تقاضا را مشروع دانسته تصویب می‌نماید که ازتاریخ ۱۶ فروردین‌تاچهارم اردیبهشت غائب با اجازه باشند.

رئیس- رأی گرفته می‌شودبمرخصی نوزده روزه آقای‌صدق السلطنه

آقایانی که تصویب می کنند قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس- تصویب شد.

دخیر کمیسیون عرایض و مرخصی راجع بآقای میرزا یدالله خان بشرح‌ذیل قرائت شد)

آقای میرزا یدالله‌خان نماینده‌محترم پس ازاظهاردلائل عذر خودشان تقاضای اجازه ۱۵روزغیبت از تاریخ ۶ فروردین کرده اند کمیسیون تصویب می نماید.

رئیس- آقایانی که مرخصی ۱۵روزه آقای آقا میرزا یدالله خان را تصویب میکنند قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس- تصویب شد.

دخیر کمیسیون عرایض و مرخصی راجع بآقای وحیدالدوله اینطور خوانده شد)

آقای وحیدالدوله‌نماینده‌محترم‌اجازه مرخصی‌ازتاریخ نهم لغایت‌آخر فروردین بجهت حرکت بعتبات عالیات خواسته اند کمیسیون تقاضای ایشان رامشروع‌دانسته. تصویب می‌نماید.

اغلب قیام نمودند

رئیس- تصویب شد.

راپورت دیگر بمضمون ذیل قرائت شد

کمیسیون تقاضای آقای حاج میرزا عبدالوهاب نماینده محترم را بجهت غیبت دوجلسه۲۷شنبه۲۷وپنج‌شنبه۲۹ حوت‌تصویب می‌نماید.

رئیس - آقایانی که مفاداین راپورت‌را تصویب میکنند قیام فرمایند.

اغلب قیام نمودند

رئیس- تصویب شد. تقاضای دوروز مرخصی مراجعه بمجلس‌نمی‌شود.

راپورت دیگرراجع بمرخصی آقای آقا شیخ محمد علی تهرانی بترتیب ذیل خوانده شد

آقای آقا شیخ محمد علی طهرانی نماینده محترم اجازه مرخصی از شب سه شنبه ۱۸ فروردین تا هشت روز خواسته اند کمیسیون تصویب‌می‌نماید.

رئیس- آقایانی که مرخصی‌هشت‌روزه آقای طهرانی را تصویب میکنند قیام فرمایند.

اکثربرخاستند

رئیس-تصویب شد.

(راپرت راجع بمرخصی آقای‌معتمد السلطنه باین‌مضمون‌خوانده‌شد)

آقای‌معتمد السلطنه نماینده محترم بواسطه گرفتاری بمرض دولاب مجبور بمسافرت بفرنگستان برای معالجه بوده تقاضای چهارماه مرخصی ازتاریخ‌حرکت کرده‌اند کمیسیون‌عذرایشان‌را برای‌مدت سه‌ماه ازتاریخ‌حرکت‌موجه‌دانسته تصویب مینماید

رئیس - آقایانیکه مفاد این‌راپرت‌را تصویب‌می کنندقیام‌فرمایند

اغلب نمایندگان‌قیام‌نمودند

رئیس - تصویب‌شد.

نسبت بکمیسیون قوانین مالیه عرض کردم فقط‌سه‌نفر انتخاب شده‌اند اشتباهی حاصل‌شده‌بود اکثریت‌نسبت بآراء متخذه میبایستی حساب‌شود

اشخاصی که اکثریت‌پیدا کرده‌اند بقرارراپورتی که داده‌اند از اینقرارند

آقایان: حاج میرزا اسدالله خان عمادالسلطنه - صدرالاسلام- رئیس‌التجار اقبال‌الممالك - حاج‌میرزاعبدالوهاب

شش‌نفردیگر در جلسه فردابایدمعین شوند

آقای‌سرکشیك‌زاده

(اجازه)

سرکشیك‌زاده - آنچه بنده اطلاع داشتم دراین انتخابات با یستی‌باینجاموشش رأی انتخاب‌شد

عده‌آراء آقایان‌راامتدعامیکنم‌قرائت فرمائید

رئیس - آقای حاج‌میرزااسدالله‌خان هفتادرأی آقای عمادالسلطنه شصت‌وشش رأی آقای‌صدرالاسلام پنجاه‌وهفت‌رأی. آقای‌رئیس‌التجار پنجاه‌وشش‌رأی. آقای اقبال‌الممالك‌پنجاه‌وپنج‌رای. آقای حاج میرزاعبدالوهاب پنجاه‌وپنج‌رای.

سرکشیك‌زاده - پس نارئیس‌التجار انتخاب‌شده‌اند

رئیس - آراء متخذه‌صدو نه بوده است

سرکشیك‌زاده - صدو ده‌بوده است

رئیس-مستخرجین آراء و یکی از منشیان‌اینطور راپورت‌داده‌اند ممکن‌است تحقیقات‌بکنید ودرجلسه‌بعدبفرمائید

سرکشیك‌زاده- بسیارخوب

رئیس - پیش‌نهادی چندنفر ازآقایان کرده‌اند قرائت‌میشود

بشرح‌ذیل‌قرائت‌شد

چون‌چیزی دردستورنیست و کمیسیون ها انتخاب‌شده‌اند وقانون‌استخدام‌مستخدمین مجلس شور اول آن شروع شده امضاء کنند ذان پیش‌نهادمیکنند کلایحه‌مزبور جزودستور شود

روحی-ایزدی-شیروانی

رئیس - آقای وکیل‌الملك

(اجازه)

وکیل‌الملك- بنده صبح پیشنهادی کرده‌بودم استدعامی کنم مقرربفرمائید قرائت‌شود بعدتوضیح خواهم‌داد

(بشرح‌ذیل‌قرائت‌شد)

پیش‌نهادمیکنم‌لایحه‌اوزان ومقادیر فقط نصف جدول‌فرعی آن‌ماندمازتصویب مجلس بگذرد بدون مراجعه بکمیسیون درمجلس مطرح‌مذاکره وجزودستورامروز شود

رئیس - آقا این مخالف نظام‌نامه است

وکیل‌الملك - چون‌درنظام‌نامه‌هست که‌لایحه‌یاچیزدیگری‌وقتی کمیسیون متصل شد بایدبماندتا بکمیسیون جدید رجوع شود

بنده پیش‌نهاد کردم که درخودمجلس مطرح‌شود

درنظامنامه‌هم بنده ماده نمی‌بینم که مخالف بااین‌ترتیب‌باشد وبنده فلسفه این پیش‌نهادراهم‌عرض‌میکنم که سوء تفاهم نشود

نظر بنده‌این‌نیست که‌بکمیسیون‌مراجعه نشودچون کمیسیون‌سابق‌رایرتش راداده اگرمجلس‌موافقت کند که در خودمجلس مطرح‌شود بهتر است ومعطلی‌هم‌ندارد

رئیس -لایحه‌بدون ارجاع‌بکمیسیون مطرح‌نمی‌شود فقط درمواردفوری‌است.

فوریت این‌هم که‌تصویب‌نشده‌است

آقای اخگر راجع به همین مسئله است

اخگر - خیر.

راجع بدستور است. چون اغلب لوایحی که حاضر می‌شوده‌ربوط‌بکمیسیون ها است‌ونمیشودقبل ازانتخاب کمیسیونها داخل‌مذاکره‌شد

بنده تقاضا میکنم باقی راپورت‌های کمیسیون‌مبتکرات جزو دستور شود

صبح‌هم تقاضا کردم پیش نهادی‌هم که خودبنده راجع باصلاح ماده‌سی‌وشش نظامنامه کرده‌ام جزودستورشود

رئیس - دوسه‌فقره بیشتر نیست تمام وقت‌مجلس‌راامشغال‌نخواهد کرد

پیش‌نهاددیگری‌هم‌رسیده است‌قرائت می‌شود

(بشرح‌ذیل‌قرائت‌شد)

بنده پیش‌نهادمیکنم‌لایحه‌دولت‌راجع بمحسوب‌بودن مستمری و مطالبات معوقه ازدولت‌ازبابت‌بدهی‌مالیاتی‌دائمی‌دردرجه‌اول دستورشود. امیرحشمت

رئیس - آقای‌امیرحشمت

(اجازه)

امیرحشمت- این‌لایحه دولت فقط‌دو ماده‌بیشترنیست

مطالباتی دولت ازمردم ومردم ازدولت دارند که همینطور معوق مانده و تصفیه نشده

درصورتیکه درعوض مالیات‌حساب شود هم برای‌دولت وهم برای مردم نافع است‌کاری‌هم‌ندارد ودر عرض دودقیقه‌تمام میشود

رئیس-لایحه‌دولت‌مراجعه شده است بدو کمیسیون کمیسیون‌بودجه و کمیسیون قوانین‌مالیه‌بااللفل‌مطرح نمی‌شود

(پیشنهاد آقایان‌شیروانی‌وروحی‌وایزدی مجدداً بشرح‌سابق‌قرائت‌شد)

رئیس - یك‌پیشنهادی‌هم‌رسیده است قرائت‌میشود

(اینطورقرائت‌شد)

بنده پیشنهاد می کنم فردا نظام‌نامه انتخابات‌مطرح‌شود. محمدهاشم‌میرزا

رئیس - رأی‌می گیریم پیشنهاد آقای روحی‌و شیروانی

آقایانی که تصویب می کنند قیام فرمایند

(اغلب‌قیام‌نمودند)

رئیس- تصویب‌شد.

آقای‌کازرونی پیشنهادمیکنندجلسم موکول‌شود بروزسه‌شنبه

(همهمه بین‌نمایندگان)

کازرونی - اجازه‌میفرمایید؟

رئیس بفرمائید

آقامیرزاعلی کازرونی- آقایان هر کهامشان دروزارتخانه بجهت تصفیه‌امورات محلی یك گرفتاری های فوق‌العاده‌دارند

بعلاوه فعلا چیزی دردستورنیست

لهذا پیشنهاد می کنم جلسه موکول شود بروزسه‌شنبه

رئیس-آقای‌سهام‌السلطان

(اجازه)

سهام‌السلطان - بنده گمان می کنم این کارهاباید ازمجلس بگذرد

آقای کازرونی میفرمایند چیزی دو دستورنیست

همین قانون استخدام اعضاء مجلس خودش یك‌قانونی است که باید ازمجلس بگذرد وگمان میکنم چندروزکاردارد

ودیگر راپرت کمیسیون تجدیدنظر درقانون استخدام‌ویکفداری‌راپرت‌های کمیسیون بودجه‌موجود است که بایستی تکلیف‌معین‌شود

البته هریك‌ازآقایان که‌کاردارندد روزهای‌دوشنبه‌وچهارشنبه‌که‌مجلس‌نیست میتوانند انجام بدهند

لهذا بنده‌عقیده‌دارم که فرداجلسه شود

رئیس -رأی‌می گیریم‌پیشنهاد آقای کازرونی

کازرونی -بنده استردادمیکنم

رئیس - پس جلسه‌راختم میکنیم جلسه فردا چهارقبل‌ازظهردستورهم معین شد.

(مجلس‌مقارن‌ظهرختم‌شد)

رئیس‌مجلس‌مقدس‌شورای‌ملی-حسین پیرنیا

منشی- م شهاب

منشی - دکتراحتشام طباطبائی

جلسه‌صد وپنجاه‌ونه صورت مشروح مجلس یوم یکشنبه سیزدهم اردیبهشت‌هزار وسیصد وچهارمطابق نهم‌شوال ۱۳۴۳

(مجلس سه‌ساعت قبل‌ازظهر بریاست آقای مؤتمن‌الملك تشکیل گردید)

صورت مجلس روز قبل را آقای آقا میرزا شهاب‌الدین‌قرائت نمودند)

رئیس - صورت مجلس مخالفی ندارد؟

(گفته شدخیر)

رئیس- آقای‌محمد ولیمیرزا

(اجازه)

شاهزاده محمدولی‌میرزا. البته نظر محترم آقایان هست که یکی از بهترین آثاریکه دردوره چهارم تقنینیه در عالم اقتصادیات این مملکت گذاشته شده است.

مسئله قانون انحصار کارخانه کبریت سازیست که درآذربایجان ایجاد و دائر شده.

اخیراً این کارخانه بیك جهاتی که دلیل وجهت عمده‌اش مسئله اشکال حمل‌و نقل ونبودن راههای تجارتی است برای ورود ماشین آلات جدیدی که از آلمان ابتیاع کرده بودند دچار یك خسارات و اشکالات زیادی شده‌اند ومجبور شده‌اند که ماشین آلات خودشان را که حملش مشکل وروزناً خیلی سنگین است از راه ارزروم وارد تبریز کنند ومبالغ‌خیلی‌عمده بعنوان کرایه داده‌شده‌است

البته آقایان تصدیق میفرمایند که کرایه در این قبیل امورات وجهی است بلاعوض وهیچ نفعی هم از بابت کرایه عاید نمی‌شود

کسی که میخواهد یك کارخانه دائر کند آنچیزیکه کرایه داده از جیبش رفته است وچون اخیراً بموجب یك‌اطلاعاتی که ازآنجا رسیده است خیلی کارآنهامشکل وسخت شده است

بنده و جمعی از آقایان نمایندگان طرحی درنظر گرفته تقدیم مجلس محترم مینماید وامیدوارم‌باتصویب‌این‌طرح‌تکمیل مساعدت باآنهابشود واین‌اثری که‌ازدوره چهارم مانده است‌تکمیل وبرقرار بماند و دچار وقفه‌نشود

رئیس- دستور امروزقانون استخدام مستخدمین مجلس‌است‌وضمناًانتخاب کسری اعضاء کمیسیونهاکسری‌اعضاء کمیسیونهااز قراری‌استکه عرض‌میکنم

کمیسیون مالیه شش نفر کمیسیون فوایدعامه دونفر کمیسیون عدلیه شش نفر کمیسیون داخله چهار نفر کمیسیون‌خارجه چهار نفر.

در کمیسیون عدلیه دونفر هستند که قابل انتخاب نبوده‌اند یکی‌آقای مدرس و دیگری‌آقای مصدق‌السلطنه

در کمیسیون خارجه هم‌آقای امیر- احتشام انتخاب شده‌اند ودر دو کمیسیون بوده‌اند.

امیر احتشام - بنده دردو کمیسیون عضویت ندارم

رئیس-جنابعالی‌در کمیسیون‌مبتکرات هستید. در معارف‌و خارجه هم‌انتخاب شده‌اند.

امیراحتشام- از کمیسیون مبتکرات استعفا می‌دهم

رئیس- گمان‌نمی کنم‌بشوداز‌معارف‌یا خارجه ممکن‌است استعفابدهید

امیراحتشام - از کمیسیون معارف استعفا می‌دهم

رئیس-پس کمیسیون خارجه سه‌عضو کسردارد. داخله چهارنفر. عدلیه‌شش‌نفر فوائد عامه دو نفر. مالیه‌شش‌نفر. معارف یك‌نفر

بعضی‌از نمایندگان -اسامی اشخاصی که‌انتخاب شده‌اند قرائت شود

رئیس- کمیسیون معارف: آقایان دولت‌آبادی. مساوات. صدرالعلماء. مفتی وحیدالدوله. امیراحتشام. شیخ‌الرئیس‌یزدی. تقی‌زاده. آقا مصطفی‌بهبهانی

کمیسیون نظام: آقایان نظام‌التولیه اخگر. سالارلشکر. سالار اشرف. سردارنصرت. هرمزی. صدق السلطنه. زعیم.

کمیسیون داخله: آقایان ایزدی. مدیرالدوله. معظم‌السلطان. حاج‌مشیراعظم شیخ‌الاسلام. ملایری. سردارمنتصر. سردار نصرت. اجاق

کمیسیون عدلیه: آقایان مشیرالدوله آقاشیخ‌محمد علی طهرانی. آقاشیخ - عبدالرحمن. آقاشیخ فرج‌الله. آقاسیداحمد بهبهانی. مصدق‌السلطنه. آقا میرزا سید- حسن‌مدرس

کمیسیون فوائدعامه: آقایان‌اعتبار- الدوله. شریعتمدار دامغانی. کازرونی. عراقی. صدرائی. شاهزاده‌غلامحسین‌میرزا شاهزاده شیخ‌الرئیس. آقا سید یعقوب- مشیرمعظم. امیرحشمت. کمیسیون خارجه آقایان مستوفی‌الممالك. نصرت الدوله. امیراحتشام

رئیس-آقای‌داور

(اجازه)

داور عرضی ندارم

رئیس-آقای‌رهنما

(اجازه)

رهنما- عرضی‌ندارم

رئیس-آقای ضیاءالواعظین

(اجازه)

ضیاءالواعظین- عرضی‌ندارم

رئیس-آقاشیخ عبدالرحمن

(اجازه)

آقاشیخ عبدالرحمن- بنده از حسن ظن آقایان نمایندگان ممنون هستم ولی چون کسل هستم ونمی‌توانم حاضر شوم‌از عضویت کمیسیون‌عدلیه استعفا می‌دهم

رئیس- پس‌هفت نفر در کمیسیون عدلیه کسری خواهد بود. آقایان نظار تشریف ببرند بیرون و قانون استخدام اعضاء مجلس‌از ماده هفدهم‌مطرح است.

(ماده۱۷ بشرح‌ذیل قرائت‌شد)

ماده هفدهم. مستخدمین‌مذکوره در مواد ۱۵-۱۶-۱۷ علاوه برامتحانات‌علمی مقرره درمواد مزبوره باید امتحان علمی نیزبدهند وهیئت ممتحنه‌درموقع مقتضی‌از طرف رئیس درقسمت تقنینیه و ازطرف مباشرین درقسمت مباشرت معین خواهند گردید

رئیس-آقای دست‌غیب

(اجازه)

دست‌غیب- موافقم

رئیس-آقای‌قائم‌مقام

(اجازه)

دست‌غیب-تشریف‌ندارند

رئیس-آقای آقا سیدیعقوب

(اجازه)

آقاسیدیعقوب- بنده‌خواستم‌از محترم سؤال کنم اینکه نوشته‌اند امتحان بدهند آیا یك‌دستوری برای امتحان‌معین کرده اندیانه؟

غرض از امتحان دادن‌چیست؟

آیابرو گرام‌ودستوری معین کرده‌اند که مستخدمین مطابق آن امتحان‌بدهند یاخیر امتحان من‌حیث‌هواست

شیروانی مخبر کمیسیون-عرض‌میکنم درمواد دیگر ترتیب امتحان ذکرخواهد شد بعلاوه نظامنامه هم برای اینکار تهیه خواهدشد واین ترتیبات‌درآنجا پیش‌بینی میشود.

رئیس- آقای‌رهنما.

(اجازه)

رهنما-عرضی‌ندارم

رئیس -آقای‌عدل‌الملك

(اجازه)

عدل‌الملك-عرضی‌ندارم

رئیس ماده هیجدهم

(بشرح‌ذیل قرائت‌شد)

ماده‌هیجدهم- مدیران‌دوائر ورؤساء شعب ومنشیان وتندنویسان اول‌ودوم وهمرتبه های آنها باشرایط مقرره در قسمت‌تقنینیه بموجب پیشنهاد رئیس و در قسمت مباشرت بموجب پیشنهاد مباشرین بتصویب هیئت رئیسه معین‌میشوند.

رئیس -مخالفی‌دارد؟

(گفته‌شدخیر)

رئیس -ماده‌نوزده

(اینطورخوانده‌شد)

ماده نوزدهم-مدیران دوائر ورئیس کابینه‌ازبین اشخاص رتبه پنجم انتخاب می‌شوند

چنانچه‌دررتبه پنجم اشخاصی موجود نباشند با اینکه اشخاص رتبه پنجم‌استعداد رتبه‌ما مافوق را فاقدباشند

در این‌صورت‌از اشخاص‌رتبه‌چهارم باشرط دوسال خدمت درشغل خود انتخاب می‌شوند

ولی تا مدت سه‌سال همان‌حقوق رتبه پنجم‌را ترتیبی که قانون معین کرده است دریافت خواهند نمود.

رئیس-مخالفی‌ندارد؟

بعضی‌نمایندگان-خیر

رئیس- مادة بیستم

بشرح ذیل‌خوانده شد

ماده‌بیستم- سایر مستخدمین‌از رتبه مادون انتخاب میشوند باشرط دوسال‌خدمت در رتبه‌مذکوره

ولی برای انتخاب‌منشیان دوم و تند نویسان دوم چنانچه اجزاء رئیسه مادون فاقد شرط ماده۱۶ بوده باشند

انتخاب‌اشخاص‌مذکوره‌ازبین‌داوطلبان ادارات مجلس یاخارج مجلس که واجد شرایط ماده ۱۶ بوده‌باشند انجام خواهد یافت

شیروانی-مخالفی‌ندارد.

www.iran-archive.com

رئیس ـ ماده بیست و یك ـ

(بترتیب ذیل خوانده شد)

ماده بیست و یك ـ مأمورین اول و دوم بر طبق پیشنهاد مدیران مربوطه و تصویب هیئت رئیسه معین می‌شوند

رئیس آقای حائری زاده

(اجازه)

حائری‌زاده ـ نظامنامه را وقتی که تنظیم کردند گمان میکنم اشتباهاتی شده باشد یا بنده درست ملتفت نمی‌شوم ـ

در ماده قبل که ماده بیست باشد نوشته شده سایر مستخدمین از رتبه مادون انتخاب میشوند باشرط دو سال خدمت در رتبه مذکوره ولی برای انتخاب منشیان دوم و تند نویسان دوم

چنانچه اجزاء رتبه مادون فاقد شرط ماده شانزده بوده باشند

انتخاب اشخاص مذکوره از بین داوطلبان ادارات مجلس یا خارج مجلس که واجد شرایط ماده شانزده بود باشند انجام خواهد یافت ـ

در ماده شانزده شرائط متصدی کتاب خانه را مینویسد و هیچ مربوط باین مسئله نیست

در ماده بیست و یك هم بنویسد

(مامورین اول و دوم برطبق پیشنهاد مدیران مربوطه و تصویب هیئت رئیسه معین میشوند ـ

در صورتیکه طبقات عالیه و صاحب منصبان بتصویب هیئت رئیسه معین میشوند

قاعدة تا بایستی مامورین اول و دوم که بشغل ثبات منشی سومی را دارند بتصویب روسای مافوق خودشان باشند و در صورتی که دخالت هیئت ـ

رئیسه لازم بود دیگر لزوم نداشت جدا جدا نوشته شود بطور کلی مینوشتند انتخاب کلیه رتبه‌ها باید بتصویب هیئت رئیسه باشد ـ

دیگر تفکیك کردنش لزومی نداشت بنده گمان میکنم مقصود از این هیئت رئیسه رؤسای اداری باشد نه هیئت رئیسه مجلس که رئیس و چهار نفر منشی و سه مباشر و دو نایب رئیس باشد ـ

خوبست آقای مخبر درست توضیح بدهند که اگر بنده ملتفت نشده‌ام ملتفت شوم و اگر هم عبارت ناقص است برای شور ثانی اصلاح شود ـ

مخبر ـ ایراد اول آقای حائری زاده وارد بود برای اینکه ماده شانزده باید ماده چهارده بشود ولی مسئله امتحان در هیئت رئیسه مقصود همان هیئت رئیسه مجلس شورای ملی است و اینکه مخصوصاً برای مامورین اول و دوم قائل شده اند.

در هیئت رئیسه باشد برای اینست که یك شرایط خیلی سنگینی ندارد سایر مامورین باید از مدارس متوسطه تصدیقنامه داشته باشند ولی برای مامورین اول و دوم شرایط سنگینی نیست ـ

ولی آن ایراد اول همانطور که فرمودند وارد است و مقصود ماده چهارده بوده است ـ

رئیس ـ ماده بیست و دو ـ

(بمضمون ذیل خوانده شد)

ماده بیست و دو ـ مستخدمین فعلی مجلس شورای ملی برتبه مدیری دایره درصورتی نائل میشوند که لیاقت و معلومات آنمقام را دارا باشند ـ

رئیس ـ آقای دامغانی

(اجازه)

شریعتمدار دامغانی ـ چون بطور کلی از تقاء رتبه موقوف بداشتن لیاقت و معلومات آن مقامیست که میخواهند بآن نائل بشوند ـ بعقیده بنده دیگر این ماده زائد است ـ

مخبر ـ این ماده مربوط است بمستخدمین فعلی مجلس چون مستخدمین فعلی از روی قانونی معین نشده اند قید شده است که اگر بخواهد برتبه مدیری دائره برسند باید معلومات و لیاقت آن مقام را داشته باشند ـ

رئیس ـ ماده بیست و سه ـ

(بشرح ذیل خوانده شد)

ماده بیست و سه ـ مستخدمین باید در حدود نظامات و مقررات اداری احکام و اوامر رؤسا مافوق خود را اطاعت نمایند اعمال نظریات سیاسی در امور اداری و تبلیغات بر ضد مذهب رسمی مملکت و یا برعلیه حکومت ملی بکلی ممنوع و موجب انفصال است ـ

رئیس ـ مخالفی دارد ؟

(گفته شد خیر)

رئیس ماده بیست و چهار ـ

(بشرح آتی قرائت شد)

ماده بیست و چهار ـ مستخدمین مجلس از قبول نشانهای خارجی بکلی ممنوعند

رئیس ـ ماده بیست و پنج ـ

(بترتیب ذیل قرائت شد)

ماده بیست و پنجم ـ بدون اجازه رئیس در قسمت تقنینیه بمباشرین در قسمت مباشرت هیچیك از مستخدمین مجاز نیستند که اسناد غیر منتشره را که بواسطه مشاغل اداری اطلاع بآنها یافته اند مستقیماً یا غیر مستقیم بطبع رسانیده و یا انتشار دهند ـ

رئیس ـ آقای آقاسید یعقوب ـ

(اجازه)

آقا سید یعقوب ـ این ماده را خیلی مهم میدانم و لازم بود در کمیسیون برای متخلف یك ماده مجازات هم می‌نوشتند ـ

این است که بنده خواستم پیشنهاد کنم مجازات متخلف را هم بنویسند چون این قضیه فوق العاده مهم است ـ

مخبر ـ ماده ذیل همین ماده را ملاحظه فرمائید اگر باز ایرادی داشتید پیشنهاد بفرمائید

رئیس ـ آقای شریعت زاده

(اجازه)

شریعت زاده ـ بنده مخالفتم باین جهت نیست که برای این قبیل اعمال معتقد بجزائی نباشم بله برای این است که این امر مربوط بمسائل خدمت و از امور اداری مستخدمین نیست و یك امری است که تکلیف آن در قانون جزای عمومی باید معین شود تعیین تکلیف آن در قانون استخدام که راجع به یك عده مخصوصی از مستخدمین است مقتضی نیست ـ

مخبر ـ بنده نمی‌دانم برای مستخدمین مجلس که مرتکب یك همچو تقصیری شوند و نوشتجات اداری را درخارج ببرند یا انتشار دهند در کجا باید مجازات انحصاری شان را نوشت ـ

بلی باید در قانون جزا یك موادی راجع بمتخلفین از قانون باشد ولی مواد تقصیر مستخدمین مجلس را کجا باید نوشت؟

رئیس ـ آقای شریعت زاده

(اجازه)

شریعت زاده ـ اگر جرائم عمومی باشد که درجش در اینجا ضرورت ندارد اگر هم خصوصی باشد باید در یك نظامنامه خاص باشد و اگر هم بالضروره باید در قانون استخدام باشد چه علت دارد که تمام تقصیرات نباشد و فقط در بین تخلفات یك قسمش نوشته شود

اگر بنا است در اینجا نوشته شود و بنده مخالف هستم ولی اگر بنا نیست همه نوشته شود اینهم نباید نوشته شود

مخبر ـ فقط تخلف از قانون و مقررات اداری در اینجا نوشته شده اگر مقتضی می‌دانند همه نوشته شود پیشنهاد بفرمایند

رئیس ـ ماده بیست و ششم

(اینطور قرائت شد)

ماده بیست و شش ـ برای رسیدگی به تقصیرات اداری و تعیین مجازات مستخدمین اداری مجلس هیئت حاکمه تحت نظر رئیس بشرح ذیل در مواقع لازمه تشکیل شده و پس از اصغای توضیحات مظنون حکم لازم با کثریت آراء صادر می‌شود

۱ ـ هیئت حاکمه برای رسیدگی به تقصیرات اداری مأمورین رتبه ششم و پنجم صدور حکم هیئت رئیسه خواهد بود و در صورتی که از طرفین (اداره یا مأمورین مظنون) خواستار تجدید نظر شوند ـ

چهار نفر از نمایندگان که در هیئت رئیسه بقرعه معین می‌شود بهیئت مزبوره ضمیمه شده پس از رسیدگی حکم قطعی خواهند داد

ب ـ برای رسیدگی بتقصیرات اداری مأمورین رتبه ۱ ـ ۲ ـ ۳ ـ ۴ هیئت حاکمه که تحت نظر رئیس تشکیل می‌شود عبارتست از سه نفر اعضای اداری مجلس که رتبه آنها بالاتر از رتبه شخص مظنون باشد و تجدید نظر از حکم این محکمه راجع بهیئت رئیسه است

رئیس ـ آقای شریف زاده

(اجازه)

شریف زادم ـ مخالفت بنده در قسمت تجدید نظر است که مقرر شده است برای تجدید نظر چهار نفر از نمایندگان بقرعه انتخاب و بهیئت حاکمه ضمیمه شوند

اجرای این وظیفه در صورتی که انتخاب این چهار نفر از نمایندگان بقرعه باشد ممکن است معلومات و لوازمی که حق دخالت در این قضایا را بدهد نداشته باشند ـ

چون قرعه ممکن است به یك اشخاصی بیفتد که قدرت قضاوت یعنی معروف ساختن یا تبرعه نمودن مظنون را نداشته باشند ـ

از این نظر بنده تصور می کنم که بهتر باشد هیئت رئیسه را از میان نمایندگان این چهار نفر انتخاب نمایند

مخبر ـ ممکن است این نظر خودشان را پیشنهاد کنند و بفرستند بکمیسیون

رئیس ـ آقای دست غیب

(اجازه)

دست غیب ـ بنده موافقم

رئیس ـ آقای حائری زاده

(اجازه)

حائری زاده ـ مطلب بنده را تقریباً آقای شریعت زاده فرمودند ـ

ما اگر در محاکمه کار را رجوع کنیم بقرعه این یکقدری بی انصافی است و بهتر این است بطرفین رجوع کنیم که ٤ نفر را انتخاب کنند یعنی ۲ نفر از طرف موافق و ۲ نفر از طرف مخالف معین شود و رسیدگی کنند اینطور بهتر است ـ

رئیس ـ آقای دست غیب

(اجازه)

دست غیب ـ نه ایراد آقای شریعت زاده و نه تأیید آقای حائری زاده وارد است برای اینکه ابتدا باید دید مظنون حق تقاضای تجدید نظر باید داشته باشد یا نه؟

اگر می‌فرمایند حق ندارد این بی‌انصافی است و خود آقایانهم لابد باین ترتیب قائل نیستند ـ

اگر میفرمائید که حق تقاضای تجدید نظر داشته باشد در این صورت اگر خود هیئت رئیسه بنا باشد تجدید نظر بکنند که همان اشکال اولیه هست پس برای اینکه قضاوت عادلانه‌تر باشد در نظر گرفته شد که ٤ نفر بهیئت حاکمه اضافه شود و انتخاب این ٤ نفر از خارج از مجلس که صلاحیت ندارد از داخل مجلس هم بقرعه انتخاب شود بهتر است ـ

بعلاوه این کار مهمی نیست که تخصص فنی و مسائل شرعی لازم داشته باشد که مثلا مبادا بقرعه یکنفر انتخاب شود که مجتهد جامع الشرائط نباشد ٤ نفر که بقرعه معین می‌شوند ولو اینکه تخصص اداری هم نداشته باشند میتوانند حکم کنند که سوءظن در

بارهٔ شخص مظنون وارد است یا نه؟

همچو مسئله مهمی نیست تفاوت فوق‌العاده مهمی هم لازم ندارد ـ

ولازم هم نیست شخص انتخاب شده مجتهد جامع الشرائط باشد ـ

رئیس ـ آقای شریعت زاده

(اجازه)

شریعت زاده ـ توضیحاتی که بنده دادم حاکی این معنی نبود که تجدید نظر در حکم آن محکمه نشود ـ

بنده هم با تجدید نظر موافقم ـ

مطلب بر سر انتخاب اعضا هیئت حاکمه است ـ

موضوع یك موضوع مهمی است که اقتضا دارد شخص قاضی یك اطلاعات کافی داشته باشد و معلوم نیست بقرعه یك اشخاصی که مقتضی برای اینکار باشند انتخاب شوند و اینکه آقای دست غیب فرمودند که یك قضاوت مهمی نیست بعقیده بنده اشتباه است زیرا کلیتاً در مسئله قضاوت اگر برای تعیین قضات و تهیه قضات اقداماتی میشود برای این است که موضوع چه عمومی و چه اداری باشد بدرجهٔ مهم است که بدون تخصص ممکن نیست این قسمت انجام گیرد از این نقطه نظر بنده نظرم این بود اشخاصی که برای هیئت حاکمه معین می شوند به انتخاب هیئت رئیسه از میان نمایندگان باشد ـ

رئیس ـ آقای دست غیب

(اجازه)

دست غیب ـ بنده تشبیه کردم عرض نکردم سرکار اینطور فرمودید ـ

عرض کردم اگر مقصودتان این است اینطور که نوشته شده بهتر است ـ

باز هم عرض میکنم یك وقت همانطور که فرمودید مسئله حقوقی است راست است تخصص در مسئله حقوقی اهمیت دارد ولی یك وقت راجع بسوءظن بیرون در امر اداری است ـ

مثلا یك وقت رئیس اداره بیك عضوی میگوید تو در اداره تبلیغات مذهبی یا سیاسی کرده و یك اسنادی ارائه می دهد آن عضو هم در مقابل اسنادی ارائه می دهد که من اینکار را نکرده‌ام ـ

دیگر اینجا برای شخص حاکم تخصص زیادی لازم نیست همینقدر باید تمیز داده شود که رئیس اداره صحیح میگوید یا آن شخص اینجا نوشته است چهار نفر بقرعه معین شوند که ضمیمه شوند به هیئت حاکمه و تجدید نظر نمایند این اندازه ها اهمیت ندارد که هیئت رئیسه انتخاب کنند ـ

بعلاوه وقتی که هیئت رئیسه حکم بمحکومیت یکنفر میکند و آن یکنفر تقاضای تجدید نظر میکند اگر بنا باشد انتخاب ٤ نفر دیگر برای عضویت هیئت حاکمه باختیار هیئت رئیسه باشد ممکن است هیئت رئیسه یك عده را انتخاب کنند که با عقیده خود آنها همراه باشد ـ پس بقرعه بهتر است ـ

رئیس ـ پیشنهاد آقای آقاسید یعقوب قرائت میشود

(اینطور خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم که در سطر دوم ماده ۲٦ عوض کلمه لازمه حاکمه و در ۱۳ عوض کلمه حکم قطعی خواهند داد نوشته شود حکم صادره قطعی خواهد بود ـ

رئیس ـ ماده بیست و هفتم

(بمضمون ذیل خوانده شد)

ماده بیست و هفتم ـ تشکیل محکمه اداری برای محاکمه اداری محاکمه اعضاء اداره تقنینیه برحسب امر رئیس و در قسمت مباشرت بموجب تقاضای مباشر اول خواهد بود رئیس مجلس و مباشر اول مکلف هستند هرگاه قصور یا تقصیری از اعضاء مستقیماً یا بوسیله دیگران مسبوق شوند قضیه را تعقیب نمایند ـ

رئیس ـ آقای یاسائی

(اجازه)

یاسائی ـ در این ماده نوشته شده است که رئیس مجلس و مباشر اول مکلف هستند هرگاه قصور یا تقصیری از اعضاء مستقیماً یا بوسیله دیگران مسبوق شوند قضیه را تعقیب نمایند ـ

اولا راجع به مباشر اول در نظامنامه چنین چیزی ندارد مباشرین تمام در عرض هم هستند ـ

دیگر اینکه می‌نویسد اگر از اعضاء قصور یا تقصیری دیده شود قضیه را تعقیب نمایند ـ

این مسئله حکم مدعی عمومی را دارد و در محاکمه یك کسی را باید بسمت مدعی‌العموم معین کرد و در این قانون هیچ پیش بینی نشده است که در محاکمات اداری اعضاء مجلس کی سمت مدعی‌العموم را خواهد داشت آن شخص شاکی این سمت را خواهد داشت؟

مفتش اداره مباشرت یا تقنینیه این سمت را خواهد داشت ؟ در حین محاکمه معین خواهد شد؟

در هر صورت بعقیده بنده باید برای محاکمات یك نفر مدعی‌العموم در نظر گرفته شود و گویا فراموش شده است ـ

مخبر ـ قسمت اول ایرادشان صحیح است و در طبع اشتباه شده و اصلاح می شود ولی در قسمت دوم در کمیسیون مخصوصاً این مسئله مدتی طول کشید و در اطرافش مذاکرات زیاد شد بالاخره نظر کمیسیون این شد که تقصیرات اداری یا تقصیرات غیر اداری و عمومی تفاوت دارد تقصیرات اداری را فقط همان محکمه که تشکیل میشود باید از روی اسناد و مدارك رسیدگی کند برای اینکه در نتیجه شکایت یك شخص محکمه تشکیل میشود و معتقد شدیم که این محکمه در قسمت تقنینیه بامر رئیس و در قسمت مباشرین بتقاضای مباشرین تشکیل شود و این محکمه در واقع وظیفه یك محکمه اداری را دارد و وظیفه محکمه عدلیه را نخواهد داشت ـ

در آنجا باید یك هیئت حاکمه عالی رسیدگی کند و قضاوت کند ولی در اینجا فقط محکمه نظریه خودش را اظهار مینماید بنابراین گمان نمیکنم یك چنین محکمه محتاج بداشتن مدعی‌العموم باشد ـ

رئیس ـ آقای دست غیب موافقید؟

دست غیب ـ بلی موافقم

رئیس ـ آقای شریعت زاده

(اجازه)

شریعت زاده ـ موافقم

رئیس ـ آقای سرکشیك زاده

(اجازه)

سرکشیك زاده ـ بنده هم موافقم

رئیس ـ آقای یاسائی

(اجازه)

یاسائی ـ اینکه آقای مخبر فرمودند لزومی ندارد که برای محاکم اداری مدعی العموم معین شود بعقیده بنده اینطور نیست ـ

برای محاکمات اداری هم لازمست یك نفر مدعی‌العموم معین شود زیرا رئیس و مباشرین فقط امر بتشکیل محکمه خواهند داد دیگر دنبال قضیه نمی روند و تعقیب نمی کنند وجود یك نفر لازمست که قضیه را تعقیب کند ـ

اینکه فرمودند خود محکمه از روی اوراق و اسناد رسیدگی خواهد کرد فراموش فرموده‌اند که باید استدلال کند خود قاضی که نمی تواند استدلال کند ـ

قاضی فقط باید اظهارات طرفین را گوش داده و حکم بدهد ولی نمی تواند تحصیل دلیل کند بالاخره وجود مدعی ـ العموم لازم است و در سایر جاها هم مدعی‌العموم هست و بعقیده بنده یکی از نواقص قانون استخدام همینست که در آنجا مدعی العموم پیش بینی نشده و در موقع باید اصلاح شود

مخبر ـ همانطور که آقای مدرس فرمودند مدعی العموم معمولا در مسائل عمومی پیش بینی می‌شود محاکمات را ممکن است بسه قسمت تقسیم کرد:

محاکمات عمومی ـ

محاکمات خصوصی و محاکمات اداری ـ

مدعی‌العموم فقط وظیفه‌اش اینست که طرح دعوا کند ـ

در محاکمات خصوصی هم طرف مدعی خصوصی هم طرف مدعی خصوصی است ـ

ولی در محکمه اداری رئیس مافوق فقط شکایت کننده است بعقیده بنده قضاوت و رسیدگی باهم فرق دارد در بعضی جا ها هم که ملاحظه بفرمائید مدعی‌العموم ندارد اگر یك جائی هم باشد فقط برای اینست که خواسته‌اند میزی درست کنند والا در ادارات و برای محاکمه اداری وجود مدعی العموم لازم نیست ـ

رئیس ـ آقای یاسائی

(اجازه)

یاسائی ـ متأسفانه بنده ناچارم عرایض خودم را تکرار کنم وجود مدعی‌العموم در محاکمات از نقطه نظر تخلف از قانون لازم است و وقتی که مأمورین اداری از وظیفه قانونی خودشان تخلف می ورزند وجود مدعی‌العموم لازم است از این جهت در هر جا که محکمه تشکیل می شود مدعی‌العموم هم باید باشد ـ

حالا اهم از اینکه محاکمه محدود و خصوصی باشد یا راجع بتمام مملکت و عمومی

(پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب بشرح ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد می کنم که در ماده بیست و هفتم بعد از کلمه رئیس نوشته شود:

یا نواب رئیس

رئیس ـ ماده بیست و هشتم قرائت می‌شود ـ

(بشرح ذیل خوانده شد)

ماده بیست و هشتم ـ رئیس ادارهٔ که خود یا یکی از اعضای او مورد شکایت شده نمیتواند عضو محکمه اداری باشد ولی برای دادن توضیحات باید دعوت شود ـ

رئیس ـ مخالفی ندارد؟

(بعضی گفتند: خیر)

رئیس ـ ماده بیست و نهم قرائت می‌شود ـ

(باین مضمون خوانده شد)

ماده ۲۹ ـ مجازات های اداری بقرار ذیلست:

یك ـ اخطار کتبی بدون درج در ورقه خدمت ـ

دو ـ توبیخ کتبی با درج در ورقه خدمت ـ

۳ ـ کسر مقرری ماهیانه تا یك ثلث از ۱ ماه تا ٦ ماه

٤ ـ قطع مقرری از ۳ ماه الی یکسال و تنزل ایام خدمتش بهمان مدت

٥ ـ یك رتبه تنزل مقام، شش تنزل مقام بیش از یك رتبه هفت انفصال دائم از خدمات اداری مجلس که موجب محرومیت از خدمات دولتی نیز خواهد بود ـ

رئیس مخالفی ندارد؟

ماده سی ام:

باین عبارت خوانده شد

ماده سی ام ـ تشخیص و حکم به مجازات های فقره اول و دوم بدون محاکمه از وظایف رؤسای مافوق اداری و مجازات فقره سیم با پیشنهاد رئیس مافوق برسیدگی و حکم رئیس در قسمت تقنینیه و مباشرین در قسمت مباشرت بوده و سایر مجازات ها به موجب حکم هیئت حاکمه مذکوره در ماده ۲۷

www.iran-archive.com